

Һанаа зобооһон
асуудал

ЭХЫН
ЗҮРХЭН
ХАТУУРАА ГҮ?

с. 5

«ЗОЛОТЫЕ ЧЕТКИ»:
Сакральное, охранное
значение бурятского дэгэла

Атеизм – самый тяжелый грех
из 10 черных грехов.

Түмэн, сая, живаа, дүншүүр –
удхыень мэдэхэ гүт?

с. 7

1921 оной
декабриин
21-һээ гарана

Эхэ нютагаа эб хамта мандуулая!

Буряад ҮНЭН

Дүхэриг

Бүгэдэ арадай сонин

2011 оной
сентябриин 15
Четверг

№ 36
(21833)
№ 36 (748)

Намарай эхин улаан
бишэе һарын 18
гарагай 5
www.ynen.ru

МОНГОЛОЙ ТҮЛӨӨЛЭЛГЭТЭ ЭМХИИН ОЙН БАЯР ҮРГЭНӨӨР ТЭМДЭГЛЭГДЭХЭ

Үсэгэлдэр ре-
спубликын ниис-
лэл хотодо хүршэ
гүрэнэй мнай
премьер-министр
БАТБОЛД ерээ.
Тэрэ Улаан-
Үдэдэ Монго-
лой Генеральна
консульствын
байгуулагдаһаар
20 жэлэй ойн бая-
рай хэмжээ ябуул-
гануудта хабаада-
ха юм. Премьер-
министрын
бүтээхэ ажал
хэрэгүүд, хоёр
хүршэнэрэй хоо-
рондохи харилсаа
холбоонууд, саа-
шанхи түсэбүүд
тухай Монголой
генеральна кон-
сул Лхамсурэн-
гийн Жавзмаатай
хөөрэлдөөн танай
анхаралда.

Үргэлжэлэлэнь

с. 2

ХЭН ЭГЭЭЛ ОЛООР ЗАХИЛ ХҮҮЛЭНЭБ?

«Буряад үнэн» -
«Дүхэриг» сониние
эгээл олоор
захидаг зондоо
«Буряад үнэн»
Хэблэлэй
байшангай зүгһөө
баярые хүргэе:

Буряадай үндэнэтэнэй
1-дэхи лицей-
интернат
(директорынь
Б.Б.Жалсанов)

Буряадай гүрэнэй
университет
(ректорынь
С.В.Калмыков)

Гүрэнэй Буряад
драмын
академическэ театр
(директорынь
Д.Ж.Балданов)

Зүүн Сибириин
гүрэнэй соёлой
болон искусствын
академи
(ректорынь
Р.И.Пшеничникова)

Буряадай гүрэнэй
хүдөө ажахын
академи
(ректорынь
А.П.Попов)

Буряадай
багшанарай колледж
(директорынь
С.Ц.Нимбуева)

МОНГОЛОЙ ТҮЛӨӨЛЭЛГЭТЭ ЭМХИИН ОЙН БАЯР ҮРГЭНӨӨР ТЭМДЭГЛЭГДЭХЭ

(Эхинийн 1-дэхи хууданда).

- Господин консул, гүрэнүүдэймнай хоорондох харилсаан хэр хүгжэжэ байна гэшэб?

- Монгол болон Росси гүрэн харилсаа холбоонуудыг тогтооһоор үнинэй. Гол зорилгомнай – гүрэнүүдэйнгээ экономико хүгжөөлгэ. Байгша ондо Россиин эрхэтэдтэ 18 мянган визэ үгтөө. Монголоор аяншалха дуратай хүнүүдэй тоо жэлһээ жэлдэ олошорно.

- Экономическа харилсаа холбоонууд тухай хөөрөжэ үгыт даа.

- Экономикын хүгжэлтыг хэдэн халбари болгож хубаахаар. Нэгэнийн - Монголһоо эд бараа худалдажа абалга. Танай гүрэндэ юумэн манайхиһаа үнэтэй. Тийхэлээрээ багашье, ехэшье олзын хэрэг эрхилэлгэ адли тэгшэ хүгжэжэ байна гэжэ тэмдэглэмээр. Жэшэнь, нёдондо нилээд олон адууһа мал худалдаади. Энэ ажалаа саашадаашье

үргэлжлүүлхэбди. Монголнууд нилээд олоор мал баридаг, айл бүхэн дунда зэргээр 1000 шахуу хонитой юм.

- Халхин-Гол дээрэ совет болон монгол сэрэгшэдэй анханай хани барисаан тухай ханамжаараа хубаалдыт.

- Би энэ дайс нюдөөрөө хараагүйб. Гэбэшье совет сэрэгшэдэй ашаар илалта туйлагдаа гэжэ тоолодогби.

- Генеральна консульствын тогтоогдоһоор, 20 жэл үнгэршэбэ...

- Энэ ушараар бидэ худэлмэрилэгшэдөө бултыень шагнаабди. Оперо болон баледэй театр соо премьер-министр Батболдын хабаадалгатай суглаан болохо. Бурядай болон Монголой ажаһуугшадые ойн баяраар амаршалнаб, хайндэр үнгэргэлгэдэ туһалһан буланда баяр баясхалан хүргэнэбди.

Өөрын мэдээсэл.
Р.Н.БАЗАРОВАЙ фото.

ВЛАД ТОПАЛОВАЙ ДУУНУУД

Сентябрийн 10-да Улаан-Үдэ хото 345 жэлэй ойн баяраа тэмдэглэһэн үдэр Россиин мэдээжэ артист Влад Топалов ерэжэ, зургаа-долоон дуу дуулажа, хүн зондомнай үнэхөөрөө гоёхон бэлэг хэбэ. Залуушуулһаа эхилээд, хэдэн мянган хүн наһатайшуул хүртэр дуратай дуушанайнгаа дуунуудыг шагнахаа ерэнэ байгаа.

Влад Топаловай гарахын урда манай республикын мэдээжэ артистнар дуунуудаа эдэлүүлжэ, харагшадые баярлуулһан байгаа.

Буряад Республикын Президент Вячеслав Наговицын, хотын мэр Геннадий Айдаев гэгшэд Улаан-Үдын ажаһуугшадые ойн баяраар амаршалжа, дулаан үгэнүүдыг хэлэжэ, зүрхэ сэдхэл баясуулба. Удаань хүлэжэ ядаһан дуратай артистаа халуун альга ташалгаар угтаба. Хэдэн дуу дуулаад, Влад Топалов трибуна тээшэ гүйжэ, фанатнуудаараа гар гараараа барилсахадань, дээгүүр хууһан зон түргэн доошоо гүйжэ эхилшэбэ.

Дуугаа дуулажа байгаад, Влад һөөргөө тайзан дээрээ бусаад, харагшадтаа ойро байхын тула тэдэнэ тайзан тээшэ уриба. Тэдэнэ яаралтайгаар эндэ тэндэнэ гүйлдэн түргэлбэ. Иймэ үзэгдэл хаража байхадаа, Буряад ороной хүн зон Влад Топаловта үнэхөөрөө дуратай байна гэжэ ханагдаа. Тараагүй хаатнай, саашадаа концерт үргэлжлүүлэгдэхэгүй гэхэдэнэ, сугларагшад һөөргөө бусаһан байгаа. Үшөө нэгэ хэды дуунуудыг дуулаад, Владай сугларһан зонтой хахасаад байхадань, салют эхилээ...

Дарья СИБИРЯКОВА.

ЭРХИМ МОДО ОТОЛОГШОД

Кабанскын аймагта «Эрхим модо отологшо-2011» гэхэн конкурс үнгэрөө. Тус хэмжээ ябуулга уласхоорондын Ойн үдэртэ зориулагдаа.

Конкурс хоёр үдэр үнгэрөө. Модо отололгын предприятинуудай түлөөлэгшэд, модо бэлдэхгшэд, оюутад хабаадажа, бүхы шадалаа харуулаа. Эдэнэр модо яагаад зүбөөр унагаадаг бэ, үлүү гэшүүһэдыг яагаад сабшажа хаядаг бэ гэжэ харуулаа.

Хэмжээ ябуулгын дүнгүүдээр «Селенгинский ЦКК» гэхэн предприятиин худэлмэрилэгшэ Николай Сухов илагша болоо. Хоёрдохи, гурбадахы хуурунуудыг Сэлэнгын леспромхозой түлөөлэгшэд эзэлэ. Тиин леспромышленна колледжын оюутан Павел Старостин тусхай бэлэгтэ хүртөө.

Эржена БАТОВА.

КОНКУРСДО ХАБААДЫТ

Октябрийн 12-14-дэ Улаан-Үдэдэ «Эрхим багша» гэхэн конкурс үнгэрхэ. Республикын бүхы аймагуудһаа бэлэгтэй багшанар эндэ хабаадахаяа ерэхэ.

«Эрхим багша» гэхэн конкурс буряад хэлэнэй багшанарыг дэмжэхэ гэхэн зорилготойгоор үнгэргэдэг. Эгээл эрхим багшанар сугларжа, бэлиг талаангаараа, дүй дүршлөөрөө хубаалдаха. Конкурс Буряад Республикын Россиин бүридэлдэ ороһоор 350 жэлэй ойн баярта зориулагданхай.

Буряад Республикын Пулсалдай болон эрдэм ухаанай министерствын мэдээсэлээр, хабаадагшадтай захяанууд сентябрийн 30 болотор абтаха.

Эржена БАТОВА,
манай корп.

«БАЙГАЛАЙ БУУДАЛ» гэхэн тусхай экономика зона ехэ ерээдүйтэй

Байгалай форумой хоёрдохи үдэр хабаадагшадые Байгал дээрэ ошоо. Прибайкалийн аймагай ажаһуугшад Хайм гэхэн мүрэнэй хажууда зохидхон дуунуудаар айлшадаа угтажа, суг хамта хатаралдаад, баригдажа байһан «Байгалай буудал» харахаа ошоһон байна. Ямар ажал хэгдэнхэйб, үшөө юун баригдахаб, ажал хэзээ дүүрэхэб гэхэнэ эхилээд, энэ проект тухай форумой хабаадагшадта хөөрөжэ үгэбэ. Энэ үедэ айлшад бэе бэтээ танилсажа, дүй дүршлөөрөө болон ханамжануудаараа хубаалдаба.

- Байгалай аяншалгын форум тодорхой болонхой, - гэжэ Россиин Федерацийн худалдаа наймаанай-промышленна палатын аяншалгын хүгжэлтын комитедэй түрүүлэгшэ Ю.А. Барзыкин хэлэбэ. - Инфраструктурын хүгжэжэ эхилхэдэ, аяншалагшадые олошоруулха хэрэг-

тэй. Энэ манай нэгэдэмэл зорилго болоно ха. Ганса инфраструктура бэшэ, тусхай визовэ режим бии болгохо байнабди. Уласхоорондын аяншалгын операторнууд ажаллаха ёһотой, мүн үшөө аяншалагшадтай хааггүйгөөр эрээд, һөөргөө гэртээ бусахыень эмхидхэхэ байнабди. Үнгэрһэн жэлдэ Россида Краснодарска хизаарта тусхай экономика зонанууд хаагданхай, мүнөөдэр Ставрополи болон Калининградска область хоерыг хааха асуудал гараад байна. Эндэ бизнестэй эдбхитэйгээр ажал хэгдэнэ гэжэ хэлэхэ байнаб. Аяншалгын операторһаа эхилээд, полицийн ажалшад хүртэр барандаа айлшадаа хайнаар угтаха, хүргэхэ ёһотой ха юм. Эндэнэ тус газар хайнаар ажаллажа, мүнэ олохо.

- «Байгалай буудал» гэхэн тусхай экономика зонын саашанхи за-

мынь ехэ хайн, - гэжэ Алтай Республикын аяншалгын болон олзын хэрэг ябуулгын министр Е.В. Ларин ханамжална. - Ганса инфраструктура бариха бэшэ, мүн резидентүүдыг дүтэлүүлхэ хэрэгтэй.

Министрэй онсолһоор, Алтайда баһал иимэ тусхай экономика зонын проект эмхидхэгдэжэ байна.

- Бидэ соеллоороо, түүхээрээ баян орон гэшэбди, тиймэнэ тэрэнэ эдбхитэйгээр хэрэглэнэбди. Жэл бүхэндэ эндэмнай 1 миллионһоо үлүү хүн зон амархаяа ерэдэг юм, - гэжэ Евгений Ларин хэлэбэ.

Солонгос оронһоо Буряад Республика руу инвесторнуудыг дүтэлүүлхэ арга бии гү? Мүн өөрөө мүнэ хэхэ аргатай гү гэхэн асуудалнуудыг Aventree Reit гэхэн компаниин Президент Ким Гон Джонгһоо хурабади.

- Хэды мүнэ хэхэ тухайгаа би үшөө мэдэнгүйб. Инвесторнуудэй Буряад орон тухай хайнаар мэдээд, мүнэ оруулалсахын тула мүнөө би ямар нэгэ программа хэхэ ханаатайб. Аяншалга Буряад Республикада хүгжөөгдөжэ байна. Энэ шэглэлээр ехэ холын хараатай байнат, - гэжэ Солонгосой айлшан хэлэбэ.

Дарья СИБИРЯКОВА.

Авторай зураг дээрэ: «Байгалай буудал» тухай айлшадта хөөрөжэ байһан үе.

БУРЯДАЙ НИИСЛЭЛ ХОТОДО ЖАРГАЛАЙ ШУБУУД БУУБА

- Пургуулидаа ошохо бүхэндөө эдэ шубуудыг хаража баясадаг болохоб, - гэжэ тохорюун шубуудай «ниидэжэ буугаад», омог гоёор

Хуби заяагаа холбоһон Шестаковтон шэнэ заншалай эхи табяа

далиаа дэлин зогсоһон «Гэсэр» гэхэн зочид буудал шадархи скверэй хажууда ажаһуудаг баахан Таня басаган баяртайгаар хэлэнэ.

Тус скульптурын автор Александр Мироновой тэмдэглэхээр, эдэ шубуудай хэб зурагуудыг Японидоо ерэнэ айлшад ехэ хайшаагаа. Тэдэ тохорюун шубуудыг гэр бүлдэ амгалан байдал асардаг, үхибүү бэлэглэдэг найдал болон жаргалай хүлдэ тэмдэг гэжэ тоолодог юм.

Скульптурын нээлгын баяр ёһолоддо сугларһан хүүгэд саарһан тохорюунуудыг буланда барюулаа. Пая гэрлэжэ байһан Шестаковтоной улаан лентэ хайшалһанай удаа хүн бүхэн жаргал асардаг шубуудай далида гараараа хүрэхээ оролдоо. Тийгэжэ гоё хайхан эдэ шубууд айл боложо байһан залуушуулай хүрэдэг газарнуудай нэгэн болохо гэжэ ханагдана.

УЛААН-УДЫН НАРАЙЛАЛГЫН ГЭРТЭ ХҮГЖЭМ ЗЭДЭЛДЭГ БОЛОХОНЬ

Ерээдүйн эжынэр хүгжэмэй салон соо

Ниислэл хотын 345 жэлэй ойн баярта хүни Хотын 2-дохи нарайлалгын гэртэ 13 шэнэ эрхэтэд - 8 хүбүүн болон 5 басаган - түрөө.

Улаан-Үдын мэр Геннадий Айдаев болон хотын соведэй түрүүлэгшэ Алексей Голков хайндэрэй үглөөгүүр заншалта ёһоороо эжынэр болон хүүгэдыень амаршалаад, «Эльф» магазинай, мүн «Центральный» универмагай үгэнэ бэлэгүүдыг тэдэндэ барюулаа. Зүгөөр нарайлаадүй эхэнэрүүдтэ хотын хүгжэм дуунай хургуулинуудай шабинар концерт харуулаа.

- Түрүүшынхизэ хотын аргалалгын эмхи зургаануудай түүхэдэ ерээдүйн эжынэртэ хүгжэмэй салон нээгдэбэ, - гэжэ ахамад врач Александра Дамбаева тэмдэглээ.

- Хүгжэм хадаа гансал аргаламжын үүргэ дүүргэнэ бэшэ, танай хүүгэд мүнөөнөө гоё хайхание ойлгожо хурана. Хүгжэмэй салонууд заншалта болохо гэжэ найданабди, - гэжэ Улаан-Үдын захиргаанай элүүрыг хамгаалгын управлениин начальник Людмила Цыбикова хэлээ.

НАЯ ГЭРЛЭГШЭДЫЕ АЛБА НА- ЛОГ ТАТАГШАД АМАРШАЛБА

Республикын ниислэл хотын 345 жэлэй ойн баярай урдахана налоговикууд хотын ажаһуугшадые болон айлшадые заншалта ёһоороо амаршалаа.

- Налогово албанай инспекторнуудһээ Хотын үдэрөөр болон гэрлэһэн баяраарнай амаршалгануудыг шагнажа, налог татабари түлэхэ тухай хануулһан букледүүдыг абахада, ехэ зохидшыг, һониншыг байгаал.

Налогово инспекторнууд хая гэрлэһэн Рабдановтание амаршална

Бидэ түлбэринүүдээ заатагүй болзор сонь түлэдэг байхабди, - гэжэ Доржо болон татьяна Рабдановтанай, Аркадий болон Надежда Цыбиковтэнэй залуу гэр бүлэнүүд найдуулаа.

Түрэл хото болон республикаа хүгжөөхын тула налогуудаа саг соонь түлэхэ шухала гэжэ налогово албан тоолодог. Энэниие булта ханажа ябаха ёһотойбди. Налог түлбэрийн хойшолуулшагүйгөөр суглуулагдахада, пенс болон салынгууд саг соогоо түлэгдэжэ, гэр бүлэ бүхэн ядабаригүй байдалтай байха.

Сэрэгма ДОНДОКОВА.
Авторай фото.

Хүүгэдэй уласхоорондын гурбадахи нааданууд

ДЭЛХЭЙН СПОРТЫН ЕРЭЭДҮЙ ЭНДЭНЭЭ ЭХИТЭЙ, ГЭБЭШЬЕ...

Буряад Республикадаманай үнгэрһэн долоон хоногто хүүгэдэй гурбадахи уласхоорондын нааданууд хүржэ ерэбэ. Эндэ Хитадай мэдэлдэ ородог Дотор Монголой, Монгол ороной Россин табан регионуудай түлөөлэгшэд хабаадаһан байна.

Монголой, Дотор Монголой ба манай республикын гурбан талын хэлсээнэй ёһоор ямар спортын наада эмхидхэхэ хэрэгтэйб гээд хэлсэгдээ. Тиигэжэ 15-16 наһатай эдиршүүлэй дунда уласхоорондын мурьсөө эмхидхэхэ тухай шийдхэбэри абтаа.

«2009 ондо түрүүшын нааданууд Улаан-Баатарта үнгэргэгдөө. Спортын хайндэрэй программа соо спортын табан зүйлөөр мурьсөөн оруулагдаа. 2010 ондо иимэ наадан Хүх хотодо үнгэрһэн байна. Хитадай тала хүнгэн атлетикээр мурьсөө нэмэжэ, нааданай программада 6 спортын зүйл оруулагдаа. Мүнөө манай нютагта наадан болоо. Бидэ эхэнэрүүдэй волейбол наада оруулаабди», - гээд физическэ культура болон спортын талаар республиканска агентствын таһагыг даагша Баяр Дашибальжиров хөөрэнэ.

Улаан-Баатар болон Хүх Хотодо уласхоорондын нааданууд үргэн дэлсэтэйгээр эмхидхэгдэжэ, бүхы хабаадагшадта хайшаагдажа, наһан соонь хадуугдаа юм. Харин Буряад Республикада энэ нааданай хэмжээн доошоо унагаагдаа, тиимэшье хайнаар болоогүй гээд хэлэхэ хэрэгтэй. Бүхы 7 спортын зүйлнүүд тус тустаа оройдоошье 100-150 харагшадтай хоһон спортын залнууд соо болоо. Энэ хараха олон дуратайшуул байбашье, хаана, хэзээ болохо юм гэжэ мэдэнгүй үлэшөө. Зарим спортын зүйлнүүдэй үедэ хари хэлэн дээрэ дуугарха хүнүүдэй үгыһөө боложо, нааданай саг болзор тагадаа. Иимэ орёо шарнууд хаа хаанагүй тохёолдоо. Хүүгэдые баярлуулха наадан болохо аад, болобогүй.

Спортын нааданай нээлгын баяр ёһолол Буряад Республикын Түбэй стадион дээрэ эмхидхэгдээ, саһаань аяар 40 минута хойно эхилээ. Мүн хүн зон манай спортын ерээдүйе харахаяа шамдаагүй. Хэды тиигэбэшье, уласхоорондын спортын нааданууд эхилжэ, Түбэй стадионой нээлгын баяр ёһололдо харуулагдана программа дуралдагдаа. Хари гүрэнэй болон Россин ондоо регионой түлөөлэгшэдтэ хайшаагдаа гү, али үгы гү гэжэ хэлэхэнь хүндэ.

Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшын уялганууды дүүргэгшэ Алдар Дамдинов амаршалгынгаа үгэнүүд соогоо манай дэбисхэр дээрэ дэлхэйн спортын ерээдүй суглараад байна, хэдэн жэл болоод дэлхэйн чемпионатуудта ба Олимпийн наадануудта түрүүлхэ аргатай гээд тэмдэглэбэ.

Үбэр Монголһоо 130, Монголһоо 150 тамиршад ерээ гээд найр наадые хүтэлбэрилэгшэ Оюна Цыбанова мэдүүлнэ. Мүн тиихэдэ Буряаднай 200 хүнһөө бүридэжэ, хоёр команда болон хубаагдаа. Забайкалийн хизаарай хүбүүд, басагад бүхы спортын зүйлнүүдээр хабаадана. Тиихэдэ Эрхүү можын, Забайкалийн хизаарай, Саха-Яхад ба Тыва республикануудай түлөөлэгшэд наадануудта хабаадалсаа. Россин бусад регионуудай түлөөлэгшэдые энэ нааданда уриха тухай шийдхэбэри Бурядай Правительство абһан байна.

Бурядай эдир тамиршад Денис Рассказов (бокс), Соёлма

айлшан түрүүлбэ. Харин 3-дахы хуурида республикымнай Ольга Бадиева гараа.

Командна тэмсээндэ Бурядай хүбүүд, Шэтын басагад түрүүлһэн байна.

БҮХЭ БАРИЛДААН: МОНГОЛОЙХИД ШАЛГАРАА, МАНАЙХИН МҮН ЛЭ ШАНГА

Бүхэ барилдаагаар мурьсөөн КСК соо үнгэржэ, олон анхалда хүртөөгүй. Тон үсөөн хүн ерэжэ, эдиршүүлэй барилдахые хараба.

Түрүүшын үдэртэ Бурядайманай тамиршад гурбан алтан медальда хүртөө. Эгээл хүнгэн 42 килограмм хүрэтэр шэгнүүртэ оройдоол табан хүн сугларжа, Алексей Мантатов аза талаантай байжа, бусад дүрбэн тамиршадые илажа гараба.

50 килограмм хүрэтэр шэгнүүртэ Тамир Гармаев түрүүлжэ гараа. Тамир хадаа мүнөө спортын болон сервисэй колледжын нэгэдэхи курсын оюутан юм. Тэрэ түрэл Агынгаа аймагай Зүдхэли нютагтаа абынгаа дали доро арбатайһаа барилдажа эхилээ. 2010 ондо Россин чемпионатта шангай хуури эзэлһэн намтартай. Мүнөө тэрэ Мүнхэ Мункожаргаловай ударидалга доро барилдаанай онсо маягта хурана.

Уласхоорондын хэмжээндэ хүрэхгүй, урма хухархаар шалтагынь ямар бэ?

Сыренова (хур харбалга), Галина Ким (столой теннис), Ульяна Тукуренова (барилдаан), Алина Спиридонова (дзюдо), Елена Тагангаева (волейбол), Елена Муравьева (хүнгэн атлетик) гэгшэд нааданай туг оруулжа, өөдөнх үргэхэ харюусалгата. даабарида хүртөө. Мүн тиихэдэ Соёлма Сыренова эдиршүүлэй дундаһаа тангариг хэлэжэ, спортын бүхы дүримөөр мурьсэжэ, аюул болобол, бэе бээдээ туһалха тухай хэлэбэ.

Танай анхалда мурьсөөнүүд яагаад үнгэрөөб гэжэ тобшохоноор хөөрөжэ үгэхэмнай.

НУР ХАРБАЛГА: БУРЯАДНАЙ ГАНСА ЗАБАЙКАЛИЙН ХИЗААРТАЙ ТЭНСЭЭ

Эгээл олон медальнуудые Бурядайманай тамиршад абаа. Хоёр алтан, гурбан мүнгэн, гурбан хүрэл медальнуудые республикымнай хур харбагшад нютагтаа үлөөбэ.

Манай мурьсөөндэ долоон команда хабаадажа, 44 хүн харбана. Манай ба Забайкалийн хизаарай командануудай дунда шанга гэгшын тулалдаан болохо, - гэжэ нааданай эхилхэ байхада мурьсөөнэй секретарь Сэсэг Доржиева уридшалан мэдүүлэ.

Үнэхөөрөөшье, Бурядайманай хур харбагшад ямаршье мурьсөөнүүдтэ түрүүлүүлэй дунда байһанаа гэршэлээ. Хүбүүдэй дунда бүхы медальнууд талмайн эзэдтэ хүртөө. Эндэ Василий Ринчино, Дмитрий Доржиев, Чимит Норбоев гэгшэд илгараа.

Августын хүүл багаар суг хамта эдиршүүлэй дунда дэлхэйн чемпионатта хабаадажа, хүрэл медальда хүртэһэн Соёлма Сыренова (Буряад Республика) болон Туяна Дашидоржиева (Шэтэ) хоёр финалда уулзажа, манай

Басагадай дунда Хэжэнгэхэ уг гарбалтай Саяна Цыбикова илалта туйлаа. Тэрэ эдиршүүлэй дунда Россин суглуулагдамал командын бүридэлдэ ороно. Тиимэхэ заал хаа шүүхэ гэжэ мэргэжэлтэд тэмдэглэжэ байгаа һэн.

Өөрын харагшадай урда барилдахада ехэ харюусалгатай байна. Хэды тиигэбэшье, минии түлөө ханаагаа зобохо байһандань, зосоом баяртай болоно. Мүнөөдэр финалда ехэ хүсэтэй монгол басагантай барилдааб. Теэд тэрэ хүсэтэйшье хаа, өөрөө довтоллогүй, хүнэй алдуу хүлээнэ. Тиимэхэ би дары түргөөр хүдэлхөө оролдооб, - гээд Саяна Цыбикова хэлэнэ.

Монгол оронһоо өөрын наһанай болзорто дэлхэйн чемпионатта шангай хууринуудые эзэлһэн басагад манайшье эндэ булигдабагүй. Тиихэдэ хүршэ гүрэнэйманай үшөө дүрбэн барилдаашад чемпионой нэрэ зэргэнүүдтэ хүртөө.

БОКС: ТҮРҮҮ НУУРИНУУДААРАА ХУБААЛДАА

Энэшье мурьсөөн хүнүүд олоор харабагүй. Мүн тамиршадта хорилго хэхэ зал эмхидхэгшэд дуралдаагүй. Тиимэхэ боксернууд рингын хажууда зогсон, заа зуу бэлдхэл хэнэд.

Манай гурбан спортсменүүд чемпионуд боложо шадаа. Антон Хорхонов, Владимир Батиров, Денис Рассказов гэгшэд найн тамиршад ургажа ябаһанаа харуулаа. Үшөө тиихэдэ зургаан Бурядай боксернууд шангай хуури эзэлээ.

ДЗЮДО: ОЛИМПИЙН ЧЕМПИОНОЙ МҮРӨӨР

Энэшье удаа, монголой дзюдо хургуули дэлхэй дээрэ эдэбхитэй

байһанаа гэршэлээ. Аяар дүрбэн манай хүршэнэр нэгэдэхи хуури эзэлээ.

Бурядайманай гурбан тамиршад Алина Спиридонова, Сергей Головин, Евгений Прокопчук түрүүлжэ, нютагаархинаа баярлуулаа. Энэ спортын зүйл Буряадтамнай хүлэй үедэ хүгжэжэ байһые харуулаа. Харин Монголд дзюдогоор Олимпийн чемпион бии юм гээд бү мартаа.

ВОЛЕЙБОЛ: ХИТАДАЙ БАСАГАД ГОЁ НААДА ХАРУУЛАА

«Хара Морин» гэхэн командын эдиршүүл Бурядайингаа нэрэ зэргэ энэ наадануудта хамгаалһан байна. Тиигэжэ командын урда түрүү хуури абаха гэхэн зорилго табигдаа. Теэд энэнь бэлүүлэгдэбэгүй...

Мүнөө мурьсөөндэ табан команда хабаадаһан байна. Үбэр Монголһоо ерһэн команда бусадһаа үлүү байба. Тэдэ Хитад ороной хүүгэдэй мурьсөөндэ түрүүлһэн хадаа, ехэ гоё наада харуулжа, сугларагшадые баясуулба. Командын бүридэлдэ Хитадай суглуулагдамал командада орожо, дэлхэйн чемпионатта шангай хуури эзэлһэн басаган оролсоо.

Манай Бурядай команда мүн лэ харагшадаа баясуулжа, хоёрдохы хуурида гараа.

СТОЛОЙ ТЕННИС: НЭГЭ МҮНГЭН МЕДАЛЬ

Оройдоол нэгэ медаль Бурядай команда энэ спортын зүйлдэ абаба. Эндэ хүбүүднай шалгараа. Алдар Дармаев, Вячеслав Дарижапов, Баяр Данзанов гурбан найн наада харуулжа, ганса Хитадай командада шүүгдэбэ. Бүхы нааданай алтан медальнуудые Хитадһаа ерһэн айлшад абажа, дэлхэй дээрэ тус гүрэн столой теннистэ дэмы түрүүлдэггүйень гэршэлбэ.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ: МАНАЙХИН АНА-МАНА ТЭНСЭБЭ

Бурядай гурбан тамиршад хоёр-хоёр алтан медаль абаа. Эдэ хэд бэ гээбэл, Мария Мухина, Сергей Сараев ба Ольга Неведомая гэгшэд болоно. Бусад түрүү хууринуудые Хитадай ба Монголой хүбүүд, басагад эзэлээ.

Борис БАЛДАНОВ.
Р.Н.БАЗАРОВАЙ
фото-зураг.

БУРЯАДАЙ ПРАВИТЕЛЬСТВО: ҮДЭР ҮДЭРЭЙ АЖАЛ ХЭРЭГҮҮД

2011 оной сентябриин 5-10

Сентябриин 7-до Буряад Республикын Президент – Правительствын Түрүүлэгшэ Вячеслав Наговицын Байгалай уласхоорондын аяншалгын форумой нээлгын баяр ёһололдо хабаадаа; хото шадар түмэр харгыгаар зоние шэрэлгэ, Москва хотодо Буряад Республикын Соёлой болон экономикын үдэрнүүдые үнгэргэлгэ мэтын асуудалнуудаар хүдэлмэрийн уулзалгануудые эмхидхээ; RUSRESORTS компаниин генеральна директор П.О.Шуратай уулзаа; Корейн аяншалгын компаниин түлөөлэгшэдтэй харилсаа холбоонууд тухай хэлсээ баталаа.

Сентябриин 8-да Вячеслав Владимирович Хотын үдэрт зориулагдаһан хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэлгэ, ээлжээтэ дулаасуулгын хаһада бэлдэлгэ, «Хүнгэлэлтэтэй бүлэгэй эрхэтэдтэ түлбэриггүйгөөр газар үгэхэ тухай» РБ-гэй хуулида оруулагдаха хубилалтанууд болон бусад шухала асуудалнуудаар хүдэлмэрийн уулзалгануудые эмхидхээ.

Сентябриин 9-дэ республикын толгойлогшо газарай харилсаануудта, Хойто зүгэй нютагуудые эд бараагаар хангаха хэрэгые гүрэнэй талаһаа дэмжэлгэдэ болон үншэн хүүгэдые гэр байраар хангалгын дүримүүдтэ хабаатай хуулинуудай түлэбүүдээр хүдэлмэрийн уулзалгануудые үнгэргөө.

Сентябриин 10-да Буряадай Президент Россиин Федерацида Швейцарин Онсо болон бүрин этигэмжэтэ элшэн сайд Вальтер Б.Гигер гэгшэтэй уулзаа; Соведүүдэй талмай болон Түб стадион дээрэ болоһон хэмжээ ябуулгануудта хабаадаа.

Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Иннокентий Егоров «Байгалай сүнхэр» гэхэн аяншалгын-амаралгын зонин соведэй зүблөөнүүдые хүтэлбэрилөө; Федеральна налогово албанай Буряадтахи управлендэ ябадаг офисуудые худалдан абалгыё һомололго, Хойто захын нютагуудые эд бараагаар хангалгын хэрэг гүрэнэй талаһаа дэмжэлгэ, Москвада Буряадай Соёлой болон экономикын үдэрнүүдые эмхидхэлгэ, Уялгата медицинскэ страхованиин Буряадай территориальна жасын 2012 оной бюджет хаража үзэлгэ мэтын асуудалнуудаар хүдэлмэрийн зүблөөнүүдые үнгэргөө; РФ-гэй Президент Д.Медведевэй хүтэлбэри доро үнгэргэгдэһэн олон талата-элсүүлгын хорилгын түрүүшын шатада, «Единая Россия» партиин конференцидэ хабаадаа.

Экономическа хүгжэлтын талаар Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Александр Чепик Байгалай уласхоорондын аяншалгын форумой хэмжээ ябуулгануудта, «Байгалай сүнхэр» аяншалгын-амаралгын экономика зонаын соведэй зүблөөндэ, Буряадай Президентын хүтэлбэрилхэн зүблөөнүүдтэ хабаадаа; РБ-гэй Правительствын экономика бүлэглэлэй, РБ-гэй Правительствын дэргэдэхи Хамтадхамал бюджетэй олзо оршо дээшлүүлгын, ажаһуугшадыё ажалаар хангалгын болон салин түлбэрийн талаар комиссин зүблөөнүүдые үнгэргөө; «Байкальская пригородная пассажирская компания» ОАО-той хэлсээ баталалга, залуушуулай гэр байрын кооперативуудай барилгада гүрэнэй туһаламжа үзүүлэлгэ, республикада хари гүрэнүүдэй ажалшадые хабаадуулгын хэрэг гүримшуулга мэтын асуудалнууд дээрэ хүдэлмэрилөө.

Социальна хүгжэлтын талаар Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшын уялгануудые дүүргэгшэ Алдар Дамдинов эрхэтэдтэй хубинь асуудалнуудаар уулзаа; юрэнхы һуралсалай байгуулга һайжаруулгын талаар хэмжээнүүдые

бээлүүлгын албан хоорондын комиссин зүблөө хүтэлбэрилөө; хүүгэдэй бээз хооролго, Кабанскын аймагай Красный Яр һууринда үншэн хүүгэдэй интернат хургуулийн барилга һомололго болон бусад асуудалнуудаар зүблөөнүүдые эмхидхээ; «Сайн зам. Хүндэмүүшэ Буряад орон» гэхэн уласхоорондын музейнүүдэй проектын болон Байгалай уласхоорондын аяншалгын форумой нээлгын баяр ёһололнуудта, Хүүгэдэй уласхоорондын III наадануудай хэмжээ ябуулгануудта, харгын аюулгүйдэ зориулагдаһан бүхэроссиин хэмжээндэ хабаадагшадай угтамжада, Улаан-Үдэ хотын үдэрт зориулагдаһан олонийтын суглаанда хабаадаа.

Инфраструктура хүгжөөлгын талаар РБ-гэй Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Николай Зубарев РФ-гэй региональна хүгжэлтын министрэй орлогшын хүтэлбэрилхэн селекторнэ зүблөөн дээрэ сэрэгэй албанда хүдэлмэрилхэн эрхэтэдые федеральна бюджетэй мүнгэн зөөрээр гэр байраар хангалгын асуудалнуудые хэлсээ; хото шадар түмэр харгыгаар зоние шэрэлгэ, ерэхэ жэлэй дулаасуулгын хаһада бэлдэлгэ мэтын асуудалнуудта зориулагдаһан зүблөөнүүдтэ хабаадаа; «Байкал» аэропортодо пассажирнуудай та-муужан болон хилэ гаралгын дансануудые бэшэлгын арга, хото шадар түмэр харгыгаар зоние шэрэлгэ мэтын асуудалнуудаар хүдэлмэрийн зүблөөнүүдые эмхидхээ.

РБ-гэй Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Анатолий Лехатиновой толгойлог РФ-гэй Президентын дэргэдэхи Бүрин этигэмжэтэ түлөөлэлгэтэ эмхи зургаанай мэргэжэлтэд нимэ асуудалнууд дээрэ хүдэлмэрилөө; Москва хотодо РБ-гэй Экономико болон соёлой үдэрнүүдтэ бэлдэлгэ, Буряадта ойн харгыннуудай барилгада федеральна бюджетдхэ һомололго, «Байгал нуурыё хамгаалга болон Байгалай байгаалин дэбисхэрэй социальна-экономическа хүгжэлтэ» гэхэн ФЦП, республикые газар хангалга, Нижнеангарск, Таксимо, Багдарин, Горячинск болон Улаан-Үдын аэропортуудые һэлыбэн шэнэлэлгэ, ой модо сэрбэрлэлгын хэмжээнүүдые һомололго, Хитадһаа эбэртэ мал оруулхын тула ветеринарна зүбшөөрэл абалга.

Буряад Республикын Президентын болон Правительствын Захиргаанай Хүтэлбэрилэгшын уялгануудые дүүргэгшэ Николай Антонов РБ-гэй Президентын болон Правительствын Захиргаанай түсбэлэлгын зүблөө үнгэргөө, РБ-гэй Президентын Россия Швейцарин Онсо болон бүрин этигэмжэтэ элшэн сайдтай уулзалга эмхидхээ.

Захиргаанай байгуулгын һалбаринуудта Аяншалгын талаар республиканска агентствын хүтэлбэрилэгшэ Л.Б.-Ж. Максановагай, «Метрополь» ИФК-гай уласхоорондын, региональна болон олонийтын холбоонуудай дирекцин директор Б.Д.Цыреновэй хабаадалгатай брифинг эмхидхэгдээ; «Грань» гэхэн Байгалай мэдээсэлгын түб» РОО-гой директор Н.Ж.Дагбаевагай, ООН-ой Хүгжэлтын программын Россиин офисой хүтэлбэрилэгшэ Е.А.Армандын, Эд хэрэглэлгын дэлгүүрэй болон зүбшөөрэл үгэлгын республиканска албанай хиналтын талаар таһагай начальник С.В.Васильевай пресс-конференцинууд үнгэргэгдөө; республикын элүүрыё хамгаалгын эмхи зургаануудта үзүүлэгдэдэг хангалгануудай шанар шалгалдаа, Хурамхаан һууринда Хуулийн наһа гүйсөөгүйшүүлэй хэрэгүүдэй талаар комиссин нүүдэл зүблөөн үнгэргэгдөө...

Буряад Республикын Президентын болон Правительствын Хэблэлэй албан.

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ТҮСЭБ

2011 оной сентябриин 12 - 16

**I. БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН
АРАДАЙ ХУРАЛАЙ
ТҮРҮҮЛЭГШЫН УЯЛГАНУУДЫЕ
ДҮҮРГЭГШЭ А.С.КОРЕНЕВОЙ
ДЭРГЭДЭ ҮНГЭРГЭГДЭХЭ
ТҮСЭБЛЭЛГЫН ЗҮБЛӨӨН**

12.09 9.00 Бага танхим

**II. БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН
АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ХОРООНУУ-
ДАЙ ЗҮБЛӨӨНҮҮД**

**Буряад Республикын Арадай Хуралай
Газарай асуудалнуудай, аграрна
политикын болон эд хэрэглэлгын
дэлгүүрэй талаар хороон
(түрүүлэгшэнь В.А.Павлов)**

1. «Буряад Республикын Харгын жаса тухай» Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай

2. «Буряад Республикын дэбисхэр дээрэ модо тушаан абаха болон ашан ябуулха пункт эмхидхэхэ тухай» Буряад Республикын Хуулида хубилалтануудые оруулха тухай» Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай

3. «Үншэн болон эхэ эсэгын харууһагүй үлэһэн хүүгэдтэ үгтэхэ гэр байрын талмайн хэмжээ тогтоохо тухай» Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай

13.09 10.00 каб.119

**Буряад Республикын Арадай Хуралай
Социальна политикын талаар хороон
(түрүүлэгшэнь А.Т.Стопичев)**

Үншэн болон эхэ эсэгын харууһагүй үлэһэн хүүгэдые түбхинүүлхэ асуудалда хабаатай Буряад Республикын хуули ёһоной актуудые бээлүүлгын ябаса тухай

13.09 10.00 Бага танхим

**III. БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН
АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ХЭРЭГҮҮДЫЕ
ЭРХИЛЭГШЭ –
АППАРАДАЙ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭ
В.Б.ЭРДЫНЕЕВЭЙ ДЭРГЭДЭ
ҮНГЭРГЭГДЭХЭ ХҮДЭЛМЭРИИН
ЗҮБЛӨӨНҮҮД**

12.09 13.30 Бага танхим

**БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ
ХУРАЛАЙ ХОРООНУУДТА**

**Буряад Республикын Арадай Хуралай
Бюджетэй, налогуудай болон
сан жасын талаар хороон
(түрүүлэгшэнь Ц.-Д.Э.Доржиев)**

1. «2011 оной түрүүшын хахадай республикын бюджет бээлүүлхэн тухай тоосон тухай» Буряад Республикын Хуулида хубилалтануудые оруулха тухай» Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай

2. «2011 оной болон 2012-2013 онуудай түсэбтэ хугасаада республикын бюджет тухай» Буряад Республикын хуулида хубилалтануудые оруулха тухай» Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай

13.09 10.00, 10.30 каб.235

**Буряад Республикын Арадай
Хуралай Гүрэнэй байгуулалтын,
нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн, хуули
ёһоной болон гүрэнэй албанай
асуудалнуудай талаар хороон
(түрүүлэгшэнь А.С.Скоцырская)**

«Буряад Республикын Арадай Хурал тухай» Буряад Республикын Хуулида хубилалтануудые оруулха тухай» Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай

12.09 10.00 каб.323

«Буряад Республикада муниципальна албанай муниципальна тушаалнуудай болон Буряад Республикасын гүрэнэй эрхэтэнэй албанай гүрэнэй тушаалнуудай хоорондын тэнсүүри тухай» Буряад Республикын Хуулида хубилалтануудые

оруулха тухай» Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай

12.09 15.00 каб.323

**Буряад Республикын Арадай Хуралай
Газарай асуудалнуудай, аграрна
политикын болон эд хэрэглэлгын
дэлгүүрэй талаар хороон
(түрүүлэгшэнь В.А.Павлов)**

«Хойто зүгэй аймагуудта оршодог муниципальна байгууламжануудай ажаһуугшадай ажамидалар хангахын тула хэрэгтэй эд бараагаар хангалгыё гүрэнэй талаһаа дэмжэхэ тухай» Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай

12.09 15.00, 16.00 каб.119

Хорооной бүрин этигэмжын асуудалнуудта хабаатай Буряад Республикын хуулинуудые Хэжэнгын аймагта бээлүүлгэ тухай нүүдэл зүблөөндэ бэлдэлгэ тухай

15.09 10.00 каб.119

**Буряад Республикын Арадай Хуралай
Регионууд хоорондын холбоонуудай,
аһатануудай асуудалнуудай,
залуушуулай политикын,
ниитын болон шажан мүргэлэй
нэгэдэлнүүдэй талаар хороон
(түрүүлэгшэнь В.Р.Булдаев)**

«Буряад Республикын арадуудай хэлэнүүд тухай» Буряад Республикын Хуулида хубилалтануудые оруулха тухай» Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай

12.09 14.00 каб.212

**Буряад Республикын Арадай Хуралай
Социальна политикын талаар хороон
(түрүүлэгшэнь А.Т.Стопичев)**

1. «Буряад Республикын ажалай ветеранууд тухай» Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай

2. «Үншэн болон эхэ эсэгын харууһагүй үлэһэн хүүгэдые түбхинүүлхэ асуудалда хабаатай Буряад Республикын хуули ёһоной актуудые бээлүүлгын ябаса тухай

3. «Буряад Республикада социальна хэлсээнэй үндэһөөр социальна дэмжэлгэ тухай» Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай

12.09 14.00, 15.00, 16.00 каб.218

**Буряад Республикын Арадай Хуралай
Экономическа политикын, байгаалин
нөөсөнүүдые ашаглалгын болон оршон
тойронхыё хамгаалгын талаар хороон
(түрүүлэгшэнь В.Г.Ирильдеев)**

«Буряад Республикада элшэ хүсэ гамналга тухай» Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай

14.09 15.00 каб.203

«Буряад Республикада технопаркнууд тухай» Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай

15.09 14.00 каб.203

**IV. ЭРХЭТЭДЫЕ ХҮЛЭЭН
АБАЛГА**

**А.С.Коренев – Буряад Республикын
Арадай Хуралай Түрүүлэгшын орлогшо**

12.09 14.00-17.00 каб.332/111

**Ц.-Д.Э.Доржиев – Буряад Республикын
Арадай Хуралай Бюджетэй, налогуудай болон сан жасын талаар хороон**

түрүүлэгшэ

13.09 14.00-17.00 каб.332/235

**В.Г.Ирильдеев – Буряад Республикын
Арадай Хуралай Экономическа политикын, байгаалин нөөсөнүүдые ашаглалгын болон оршон тойронхыё хамгаалгын талаар хороон**

түрүүлэгшэ

14.09 14.00-17.00 каб.332/211

**В.А.Павлов – Буряад Республикын
Арадай Хуралай Газарай асуудалнуудай, аграрна политикын болон эд хэрэглэлгын дэлгүүрэй талаар хороон**

түрүүлэгшэ

15.09 14.00-17.00 каб.332/119

Октябрийн 14-д Оперо болон баледэй театр соо гайхамшагтай меццо-сопрано хоолойтой дуушан Александра ASTER Будахаевагай концерт болохо. Тэрэ 15 хэлэн дээрэ дуунуудыг гүйсэдхэдэг юм.

Александра Будахаева холын Якутскада түрэншье наа, эхэ эсэгынгээ оролдолгоор, түрэл Буриадайнгаа татасын хүсөөр элинсэг хулинсагуудайнгаа хэлэн дээрэ дуугардаг, нютагаа ходол ханажа ябадаг. Тиихэдэ дуу дуулангүй байжа шадахагүй. Хуби заяагаа тайзантай холбожо, үнинэйнгөө хүсэл бэлүүлхын тула тэрэ Яхадай Сан жасын министерствэдэ эзэлжэ байһан тушаалаа орхёо. Министр Вадим Новиков Александрада өөрөө ерээд: «Шиндхэбэриэ хубилгаа үгыгши? Зай, яахаб, дуугаа орхёод, һөөргөө бусаа хааш, дуратайгаар угтан абахабди. Хүлэжэ байхабди», - гэжэ хэлэһэн юм. Теэд залуу дуушан шэлэһэн лэ замаа үргэлжэлүүлхэ хүсэлтэй.

Александра БУДАХАЕВА: «ЗАЯАНАЙНГАА ЗАМЫЕ САХИНАБ»

- Александра, министерствэдэ нимэ һайн ажалаа хаяад, тайзантай хуби заяагаа холбохо хүн үсөөн байха. Алдуу гаргааб гэжэ хожом нэгтэ халаглахагүй гүш?

- Үгы. Хуби заяамни нимэл. Дуулаха хүсэлөө хэзээдэш орхиогүйб.

- Ши Урда Солонгосто үлэжэ ядаагүйш. Ирагуу гоёр солонгос дуу дуулахадаш, шамайе тэндэ ехэ дулааханаар угтан абаа.

- Москвадшье үлэхэ аргатайб, теэд Буриадамна дүтэ, хайхан газар намда үгыл.

- Алсуда адлиш гэжэ шамда хүн хэлэдэг гү?

- Яхадта намайе сахаларка гэдэг, Москвада ажаһуудаг олон арадуудай түлөөлэгшэд өөһэдэмнай нэгэн гэжэ ханадаг. Теэд би буриадби, энээгээрээ ехэ омогорхоноб.

- 2008 ондо үнгэрһэн «Алтарганын» үедэ шиний гүйсэдхэһэн дуун булганда хайшаагдаа.

- Тус фестивал дээрэ Буриадай габыата артист Чингис Гуревай намда зохёһон түрүүшынгээ дуу дуулааб. Магад, Зоя Парфеновагай ирагуу гоё хүгжэм ехэ нүлөө үзүүлээ. Энэ дуун түрэл нютаг, буриад арад тухай. Понирхолтойн гэхэдэ, дуугаа буулгаха хэрэгтэм Чингис гэжэ нэрэтэй гурбан хүн туһалаа: «Тайна Чингисхана» гэхэн фильм эблүүлэн бүтээһэн суута Чингис Бадмаев, мэдээжэ буриад дуушан Чингис Раднаев, дээрэ нэрлэгдэһэн Чингис Гурев. Тиимэһээ энэ нэрэ намда ехэ удхатай.

- Буриад арадай сайт, интернет болон тайзан дээрэ шамайе ASTER гэдэг...

- Нэрымни тайлбари гээшэ. Лата хэлэнһээ оршуулгада, «одо мүшэн» гэхэн удхатай. Александра (хамгаалагша) гэжэ нэрэ ехэ хүсэтэй. Нэрээ даажа ябахын тула нилээд оролдохо хэрэгтэй.

- Шиний олондо туһалхаяа оролдодогшини гайхалгүй. Жэшээнь, Усть-Ордынский стадионий барилга түгэсэхын тула ажал ябуулаһ.

- Буянта хэрэг үйлэдэлгэ – гол зорилгонуудайм нэгэн. Энэ барилга нилээд унжагайруулһандаа засаг-архид зонһоо эшэхэ ёһотой. Тус стадионий барилга хамтынгаа хүсөөр дүүргэл гэжэ нютагаархидаа уряалнаб. Буриад арадай архида орожо байхы харахад, ехэ хүндэ. Энэ шийдхэгдээгүй асуудал бүгдэ арадтамнай хабаатай гэжэ сэхыень хэлэхэ хэрэгтэй.

Түб дэлгүүр дээрэ юун боложо байна гээшэб? Харыт! Эдэ хүнүүдтэ туһалха шухала. Архида оролго гээшэ үбшэн ха юм.

- Соёлой ажал ябуулагшадай зариманинь мүнөө юунһээшье эшэхэ гайхахаяа болонхой.

- Телевидени, кино болон хүгжэмдэ гутамшаг үгэ, убайгүй ябадал болон хүсэрхэлгэ дэлгэрэнхэйн харамтай. Иихэдэ зорюута хүн зоной нургаал муудхуулжа, зүрюю ёһо заншалнуудыг нэбтэрүүлнэ гээшэ. Мадонна, Бритни Спирс болон бусадуудаар манай ухаа балартуулна. Энэтнай ялагар толотор гадартай хорон гээшэ. Гоё, хайн хүгжэм шагнаха хэрэгтэй. Хүнэй наһан богони-хон. Тиимэһээ зондо туһатай, хайн хэрэгүүды хэжэ үрдихэ шухала. Энэ талаар артистнар нилээд ехэ харюусалгатай. Тиихэлээрээ «бентли» машинаар ябадаг, алтан унитаз дээрэ нуудаг, мүнгэн соо умбажа ябадагууд ёһотой артистнар бэшэл.

- Александра, шиний бэлиг сэгнэгшэд хадамтай үгыгөөршини һонирхолог...

- Би наһанайнгаа нүхэры олоодуйб. Зүгөөр эгээл хайн хүн байха гэжэ лаб мэдэнэб.

- Футболоор дэлхэйн чемпионатай үедэ ши Аргенти-нын командын шүүгдэхыг эртэһээ таагаад, буриад ара-дай сайт дээрэ бэшээш.

- Би футболдо ехэ дуратайб. Дэлхэйн чемпионатуудыг заал наа харадагби. Яагаад зүб таагаабиб гэхэдэ, Аргенти-нынхид хара футболко-той командада шүүгдэшэбэ гэхэн зүнтэй зүүдэ харааб. Үнэхөөрөөшье, Германиин команда хара хубсаһатай байгаа.

- Аза жаргалда хүртэхын тула юун хэрэгтэйб?

- Өөртөө найдаха, хайн хэрэг үйлэдэхэ. Миний шухала дүрим – ямар хандасада хэрэгтэйбиш, тиимээр лэ бусадта хандаа. Үшөө нэгэ багахан нюуса – ходоодо зондо урин байха.

Виктория БАДМАЕВА.

Һанаа зобоомо асуудал

ЭХЫН СЭДЬХЭЛ ХАТУУРАА ГҮ?

лон омогорхолни, - гэжэ Ивал-гын аймагта ажаһуудаг табан хүүгэдэй залуу (гушан гурбатай) эжы Инга Тугутова хэлэнэ. - Бидэ Зорикто нүхэртээ олон хүүгэд нэгэнһээ дээрэ гэжэ ходо ханагшабди. Ганса юумэншни ганса ял харуулха: бэрхэ болон

«Үритэ хүн хүгшэрхын жаргал эдлэхэ гү?»

ухаатайшье наа, хуу намда, булта минии, үгэхэл ёһотойш гэжэ хурашадаг.

Инга Васильевна түрэлхид гаралхидтаа хэлсүүлэн хэлсүүлэн, табан үхибүүды дээрэ дээрһээнь шахуу түрэн юм. «Хүрөө болгыш! Юугээ бододог хүмши? Гаргуула саашань...», - гэжэ олон хүнүүдэй заабарилаашье наань, досоонь мүнделһэн ами наһа таһалха зүрхэн эхэдэ

Нэгэнинь хаяха нүгэлтэй, нүгөөдөн үргэжэ абаха буянтай

олдоогүй. Гадна үхибүүтэй болохо хубигүй түрэлэйн нэгэ эхэнэрэй басагаарнь үри хэхээ эрихэдэньшье, зүбшөөлөө үгэжэ шадаагүй һэн.

Тэрэ гэхээр нилээд олон үргэһэ нойргүй һунинүүд, забда сүлөөгүй үдэрнүүд үнгэрэн ошоо. Мүнөө тус гэр бүлэ одоол хүл дээрээ гаража эхилэнхэй:

Хорин жэлэй туршада Россиян 60 мянган үхибүүд США-да түбхнүүлэгдэ

багань дүрбэтэй, харин ехэ хоёр басагадын хамагаа хээд лэ, дүүнэрээ хараад, номын үзүүлээд, зунай амаралтада үшөө ажал хээд байдаг юм. Эхэ эсэгэнь ажалһаа ерээд, эдихэ юумэ шанаха, түлээ хахалха, хубсаһа хунар угааха, гэрэйн даабаринуудыг хүүлэхэ мэтэдэ ханаагаа зобохоёо болиһоор үнинэй. Зүгөөр имэ жэшээнүүдэй олон бэшэнь харамтай.

Миний ханахада, сагай ошохо бүри хүүгэдэй тоо үсөөржэл байха. Хэрбээ мүнөө дунда зэргээр хоёр-гурбан хүүгэдыг хүмүүжүүлдэг наамнай, гушаад жэлэй үнгэрхэдэ, ехэнхидэ ори ганса үхибүүтэй бүлэнүүд үзэгдэдэг болохо. Эхэнэрнүүд гол үргэжэ мартажа, олон шагшашуултай зууралдахаяа залхуурдаг, бээс сэнгүүлхэ дуратай боложо байнхай бэшэ аал?

Панамжынгаа буруу байбалнь, маша ехээр баярлахаб. Теэд өөрөөрөөшье бодоод үзэхэдэ, тиимэ шэнги.

Мүн үхибүүгээ үндылгэхээ арсаһан эхэнэрнүүдыг хухануга хэлэхээ зүрхэлхэгүйб. Ажабайдал гээшэ орёо юумэн. Тоо баримтануудай гэршэлһээр, ехэнхидэ хадамгүй залуу басагад хүүгэдэ үншэрөөдэг. Өөрөө үхибүүн хадань, тэрэндэ эхын мэдэрэл хүгжөөдүй гэжэ тобшолхоор. Магад, намтай зүдэржэ зобожо ябанхаар, хайнаар аргалуулаад, үзэг бэшгэтэ хураад, зонһоо дутахагүй хүн болог гэжэ бодожо болоо. Юрэдөө, мэдэнгүйб. Зүгөөр нэгтэл имэ алдуу гаргаһан тэдэ саашадаа бүхы наһаараа сэдхэлээ зобоожо, нэшхэлэйнгээ урда «гэмээ» сагааруулжа шададаггүй. Дахинаа тэрэ сагай бусадга наа, олонхын тад ондоо шийдхэбэри абаха байгаа ёһотой.

Нэгэнинь хаяха нүгэлтэй, нүгөөдөн үргэжэ абаха буянтай. Жэгтэй даа. Теэд ажабайдалы наһан муу хоёрой тэмсэл гэдэг. Пүлэй арбан жэлэй туршада Буриадта 1191 хүүгэд «шэнэ» эжы абатай болоһон байна. Тиин энэһээ урид харгалзалгын болон тэдхэлгын зургаануудта ехэнхидэ үритэй болохо хубигүй гэр бүлэнүүд хандадаг байһан наа, мүнөө үхибүүдээр баяншье айлайхид үншэрһэн хүүгэдыг хүмүүжүүлгэдэ абадаг болонхой. Жэшээнь, Улаан-Үдэдэ ажаһуудаг Красников-танай гэр бүлэ аяар найман хүүгэдтэй, табанинь үргэмэл юм. Иимэ зондо доро дохй.

Тиихэдэ хари гүрэнүүдэй эрхэтэд хүүгэдыемнай үргэжэ абадаг гэжэ мэдээжэ. Хорин жэлэй туршада Россиян 60 мянган үхибүүд США-да түбхнүүлэгдэ. Тэдэ-нэйн 17-ниинь үргэмэл эжы абынгаа гэмээр наһа бараа. «Муухай американецууд хайрата хүүгэдыемнай зорюута үргэжэ абаад, доромжолно, алана, үе мүсыень худалдана...», - гэжэ хэлэдэг болонхой. Теэд бидэ өөһэдөө юугээрээ дээрэбибди? Гүрэн доторнай архин наһарта мултархагүйгөөр орошоһон, хүн нэрээ алдажархихан зоной түрэншье хүүгэдэ алаха хюдаха жэхымэ ушарнууд бүри олоор дайралдадаг. Үргэн ехэ түрэл дайдадаа хэндээшье хэрэггүй, өөдэлхэгүй гүүлэһэн үбшэн үхибүүдэй Америкэ ошо-жо, бусаднаа дутахагүй хүн болоһон ушарнууд үсөөн бэшэ.

Дыжит МАРХАДАЕВА.

Сатирын БУЛАН

1954 оной сентябриин 30

ШАРУУНАТА ТҮРЭ

Гурбан ехэ ба гурбан бага юумэн хүниие доройтуулдаг гэхэн испанска оньһон үгэ бии. Нэгэдэхинь - ехээр хэлээд, багаар мэдэхэ, хоёрдохинь - ехээр гаргашалаад, багаар олохо, гурбадахинь - ехээр бээе найрхаад, багаар юумэ хэхэ. Эгээл иимэшүү юумэн хаяшаг Хэжэнгэдэ, Дунда-Худанай сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо болобо. Амбоев Содбо гэжэ эндэ нэгэ дээгүүр ханаатай шофёр бии юм, түрмэдэ олохон жэл соо ябаһан, «хонгёохон», юрэдөө сууда гараһан хүн. Амбоев энэ колхоздо хүлһэнэй шофёроор хүдэлдэг юм. Колхозой ударидагшад болон бэшэ бэшэ үшөө дээхэнүүршье «ноёд» Амбевые олоогүй юумээ олообди гэжэ дураарнь байлдадаг. Шубуунайшье хүн хэрэгтэй гээ хаань, тэдэнэр олоошьегүй наа, юрэдөө бэдэрхэ байха.

Нэгэ үглөөгүүр Амбоев түрэ хэхэмни гэжэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Ринчиновтэ гангира.

- Тиигыш... тиигыш... хайн лэ гэшэ. Харин шамдаа хадань түрээ хэхэдэшни юумэ гамнахагүйбди, - гэжэ ханаамгай түрүүлэгшэ шофёроо баярлуулба. Нээрээшье, гайтайхан түрэ болохоор янзатай: бэлэдхэл гэшэ эхэхэнээр хэгдэжэ байба.

Тиигээд лэ нэгэ үглөөгүүр хүнүүдшье субажа эхилбэ. Сомоной түрүүлэгшэ Бальжид Очинова өөрөө буужа эрбэ. Үшөө олон хүнүүд эндэ тэндэһээ сугларна. Эрэнгүй яажа! Амбоев ха юм, аяар Амбоев!

Ямар түрэ болоһыень хэлээдшье яахамнайб, зүгөөр сүүдхэхээ үлүү үргэлжэлһыень тэмдэглэхэдэ болоно.

Тиихэдэ үшөө нэгэ заахан юумэ хэлэхэдэ баһал һонин. Юуб гэхэдэ, хоёр янзын хүндэлгэ болоо юм. Амяараа тээ «ноёдой

хүндэ», ондоо тээ «юрын» зоной хүндэ болоһон юм. Зай, тэрэшье тэрэ, тэхэшье ямаан.

Саашань түрээ орхис. Тэрэһнээ һонин юумэн бии.

Үглөөдэрын. Сомсовет. Колхозой түрүүлэгшэ уб улаан нюдэтэй һууна, агроном Гунгаев баһа эндэ. Тиигэжэ байтар газараа Бадмаев Цыбикдоржи гани галаб орожо эрбэ, нюдээ боонхой, дохолһон, сээжээ тэбэриһэн, бархирһан.

- Энэ иххэдэ юун болоо гэшэб? - гэжэ һурахада үгэшье холбуулжа ядажа байба. Погтуу аабы гэхэдэ элүүр. Тээ байд гээд, солоохойгоо ороод, эгээл иигэжэ хэлэбэ:

- Үсэгэлдэр Содбындо түрэдэ ошоһомни... Содбо манайда айлшад бии, эндэ бү оро гэхэн бээрээ шаажа унагаажархёод, тархи түрүүгүй, сээжэ хамагыемни сабхараа үдхэхлөө, дэбһээ. Ёохон гэжэ бодожо, Анна фельдшертэ арайхан эрэхэмни түргэн аймаг оро гээд справка хэжэ үгөө.

Иигэжэ хэлээд уруугаа хараад ёоложо һууна. Тиигээд гаража ошобо.

Пүүлээрнь Цыбикдоржи Бадмаевай һамган Доржоханда гэнтэ гүйн орожо эрээд, нүхэриеми абарыг, ядалдажа байнал гэбэ. Врачы асаржа үзүүлхэдэнь тархи туруугүй ехээр гэмтэһэн хүниие яажа машинада шэрэжэ болохо юм гэжэ хэлэбэ. Тиигэһээр хирург эрэжэ үзэһэн юм...

Тэрэ үдэр колхозой ажал ехээр хохидоо.

Түрэ хэхэншье хэбэ гэлэй, муу юумэн үгы, зүгөөр иигэжэ хэхэ гэжэ яаха юм. Мал шарууһалхаһаа гадна, Амбоевой иигэжэ нэгэ хүниие шарууһалжархин алданиһынь муу байна.

Б. КИЖИНГИНСКИЙ,
Ц. БАЗАРОВ.

«Буряад үнэн» сониной 90 жэлэй ойдо

БАЗАРСАДЫН БАЙРАГҮЙ ААШАНУУД

«Түрэл хайхан Түнхэндөө Түбхинэжэ һуухади», - гэжэ Түнхэнэй залуушуул дуулалладаг. Дээрэхи хоёр мүр Базарсада Бадмаевай эгээл дуратай үгэнүүд болонхой гэлсэдэг.

Тээд юунэй гайхал байгаа юм гэнэ гүт? Тон зуб асуудал гэшээл даа.

Хүнэй дуу, шүлэг сээжэлдээд, дуулажа гү, али хэлэжэ ябахада, хорюултай юумэ үгы. Зүгөөр, дээрэхи дууе ажаллаа ульгам болгохын тула Бадмаев дууладаг байгаа ха гэжэ ханаа ёһотойт. Арайшье тиимэ бэшэ даа. Эхэнэр хүнэй эльгэ зүрхэ эльбэхэдэнь эдээхэн мүрнүүд тэрээндэ хэрэгтэй байшоо.

«Яагаад тиимэ болоо юм, Бадмаев гэшэмнай хэн гэшэб?» гэжэ хэншье хаа асууха байха. Манай харюу: Бадмаев хадаа Түнхэнэй аймагай Жэмһэг тосхондо ажаһуудаг, колхозой бухгалтер, коммунист хүн.

Тэрэ хадаа анханда Полхонова Зинаида гэжэ нютагайнгаа басаганай толгой эрыюулэн, үгэдөө оруулжа хамтараад, Лубсан-Доржо гэжэ хүбүүтэй болоод, ямаршьегүй айлайхи байтараа, гэнтэ... ондоо эхэнэрнүүдье хараашалдаг болошобо.

Тиигэжэ ябаһаар Моденова Дэмбэрин гэжэ алдартай нэгэ эхэнэрье золгоод, тэрэнээ аргадажа оробо:

- Дэлхэй дээрэ шамһаа ондоо хүн намда юрэдөө хэрэггүйл. Түрэл хайхан Түнхэндөө түбхинэжэ хоюулан һууял, - гэжэ тэрэ эхэнэрье ургадаа оруулаад, хоёрдохёо гэрлэбэ.

Хоёрдохихи һамганһаан хоёр үхибүүтэй болохонь:

- Одоошье Базарсадамнай түбхинэжэ һуухань даа, - гэжэ нютагаархиниһынь хэлсээ һэн.

Харин уданшьегүй «һонин дээрээ һонгино амтатай, һонёо буурахада үү- татай» гэдэгтэл, гэрһээ тэрьелжэ «бэлшэдэг» болошоо.

Заримдаа яаха аргагүй «халууршанхай», эндэ тэндэ гэшхэлһэн юумэ гэртээ орожо эрээд, һамга, үхибүүдээ сохёод, шаг шууяа татаад гаража ошодог һэн.

Уданшьегүй тэрэмнай баһа нэгэ эхэнэртэй золгоод, гурбадаха «түбхинэхэ» гэжэ шийдэбэ.

Иигэжэ советскэ эсэгын арюун уялгые эбдэһэн, нэрэ хүндые гутааһан, һалхи залгижа, һамуу һалхай болоһон иимэ нэгэ коммунист Базарсада Бадмаев гэшые танидаг, мэдэдэг гүт, КПСС-эй Түнхэнэй айкомойхид?

Б. ТУГНУЙСКИЙ,
Ц. ДОНДОВА.

1955 оной майн 29

«Командировкодо колхоз» гараба...

Хүндэтэ, мэдээжэ

зохёолшо

Командировкодо

гарахаар шийдэбэ.

Колхознигые хараха,

шэнжэлхэдэ

Хэрэгтэй гэжэ ухаалдиба.

...Базарта лавканууд

жэрьлдээ.

Бүхы колхозууд худалдана.

Мяханай нэгэ лабаз дээр

Мантан гаршаг харагдана:

«УЛААН МАЛШАН» КОЛХОЗ.

Сагаан фартугтай

колхознигууд

Сабшана гуя, дала, ха...

Манай хүндэтэ сохёолшо

Мяха шэлэжэ байна ха.

- Зай, нүхэр колхозник,

Кукуруза ургана гү,

ямар бэ? -

Гэсэгээн һуража

«Колхозтой танилсажа»

эхилбэ.

Газетэ портфельһээ

гаргажа,

Гадартай хабһа орообо.

Гэртээ шанажа эдихэдээ,

Гүнзэгы бодол түрбэ.

Хахад хуудаһа

энциклопедидэ

Кукуруза тухай уншаба.

Газаашаа сонхоор

харасагаан

Гайтайхан шүлэг

шурьюулба:

«Колхозой малнууд

тарган даа,

Харахадаа хүхинэб, баяртай!

Кукурузал эдихэн,

садаһандаа

Хүнэй санхатама

арьбантай!»

Зохёолшомнай жэлһээ

жэлдэ ходо

Зоридог иимэшүү

командировкодо.

Ц. БАДМАЕВ.

Хоб гэшэ хорото аргамжа.

Уранзурааша П. Балдаевай зураг.

(уран зурагай республиканска

выставкһээ абтаба).

Положение о V Международном конкурсе «ЮНЫЙ БУДАМШУУ»

ЦЕЛИ И ОСНОВНЫЕ ЗАДАЧИ КОНКУРСА

Целями конкурса являются:

- Пропаганда театрального искусства среди детей и молодежи;
- Выявление детей и молодежи с драматическим дарованием.

УСЛОВИЯ ПРОВЕДЕНИЯ КОНКУРСА

В конкурсе принимают участие мальчики и юноши в возрасте от 7 до 17 лет, учащиеся средних общеобразовательных школ, детских школ искусств, учебных заведений начального профессионального и среднего профессионального образования, дополнительного образования детей.

Каждый участник представляет:

1) монолог или отрывок из спектакля (до 6 минут). В случае представления отрывка из спектакля, участнику конкурса могут помогать партнеры, выступление которых жюри не оценивает. Участник конкурса должен быть одет в сценический костюм, который должен соответствовать выбранному произведению.

2) авторскую или народную песню (песня может исполняться под фонограмму (минус один), под аккомпанемент музыкального инструмента или "а капелла");

3) стихотворение.

Основные критерии оценки конкурсных выступлений:

- Артистизм;
- Культура речи;
- Музыкальность;
- Умение владеть аудиторией, сценическим пространством;
- Художественно-эстетический уровень программы.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕНИЯ КОНКУРСА

1 тур - отборочный, проходит в образовательных учреждениях сельских поселений муниципальных районов Республики Бурятия, Республики Калмыкия, Забайкальского края и Иркутской области, АРВМ Китайской Народной Республики и Монголии. Руководители образовательных учреждений формируют экспертную комиссию и отбирают участников 2 тура.

2 тур - отборочный тур, районный (городской, окружной). Отделы культуры и образования муниципальных районов формируют жюри для отбора участников заключительного тура.

1 и 2 туры проводятся с 1 сентября по 5 октября 2011 года.

3 тур - заключительный. Проводится во второй половине октября 2011г. в г. Улан-Удэ в АУК РБ «Бурятский республиканский театр кукол «Ульгэр». Награждение участников заключительного тура и Гала-концерт победителей конкурса и ведущих артистов Республики Бурятия пройдут на

сцене Государственного русского драматического театра им. Н.А. Бестужева.

НАГРАЖДЕНИЕ УЧАСТНИКОВ

1. Гран-при Лауреата конкурса - 10 000 рублей, в том числе НДФЛ (учредитель - Министерство культуры Республики Бурятия);

2. Первая премия - 7 000 рублей, в том числе НДФЛ (учредитель - Министерство образования и науки Республики Бурятия);

3. Вторая премия - 5 000 рублей, в том числе НДФЛ (учредитель - Министерство культуры Республики Бурятия);

4. Третья премия - 3 000 рублей, в том числе НДФЛ (учредитель - Министерство культуры Республики Бурятия);

5. Специальный приз (для жителей Республики Бурятия) - путевка во всероссийский детский центр «Океан» (учредитель - Министерство образования и науки Республики Бурятия);

6. Благодарственные письма и поощрительные призы.

Каждому участнику, прошедшему два отборочных тура конкурса, выдается Диплом об участии.

Место проведения: г. Улан-Удэ, АУК РБ «Бурятский республиканский театр кукол «Ульгэр», ГУК «Государственный русский драматический театр им. Н.А. Бестужева»

Сроки проведения: октябрь 2011 г.

ФИНАНСОВЫЕ УСЛОВИЯ

Командировочные расходы за счет направляющей стороны. Организационный взнос - 500 (пятьсот) рублей.

Заявки на участие в конкурсе принимаются не позднее 5 октября 2011 года по адресу: г. Улан-Удэ, пр. Победы, 17-А, АОУ РБ «Республиканский учебно-методический центр по образованию», с пометкой «на конкурс». Факс - (301-2) 22-39-70, 22-39-71.

К заявке прилагаются:

1. Ксерокопия свидетельства о рождении;
2. Подробная программа заключительного тура с указанием продолжительности по времени;
3. Домашний адрес, контактный телефон, полное наименование образовательного учреждения, класс ученика;
4. Фамилия, имя, отчество и специализация педагога, подготовившего конкурсанта.

Возглавляет жюри народный артист Российской Федерации М.Г. Елбонов.

Контактные телефоны:
83012-212-032, 83021-676-657;
e-mail:
budamshuu-05@mail.ru.

ТҮБЭД ХЭЛЭНҺЭЭ БУРЯАД ХЭЛЭНДЭ ОРО ҺОН ҮГЭНҮҮД

Толи

Ямаршые хэлэн олон зуун жэлэй турша соо хари хэлэнүүдэй нүлөөдэ ородог гээшэ. Юундэб гээхэд, ямар нэгэн арад, үндэһэ яһатан хоорондоо ходоодоо харилсажа байдаг ха юм. Элдэб саг үедэ хэлэн гээшэ хубилжа байдаг. Буряад зон монгол хэлэтэ арадуудта ородог гээшэ ааб даа. Монгол хэлэн буряад хэлэнэй баялиг хоёр адлирхуу юм.

Буряадууд ород арадтай хамта 400-гаад жэлэй туршада хүршэ хүбөө боложо нуудаг юм. Буряад хэлэнэй хүгжэлтэдэ ород хэлэнэй нүлөө тон ехэ. Буряадай түүхэ бэшэгүүдтэ, уг гарбалай бэшэгүүдтэ, арадай аман зохёолдо, мүн баһа яряанай хэлэндэ олон тоото ород үгэнүүд буряадшалжа хэрэглэгдэһэн байдаг. Жэшэнь, бартаа, ханааб, шэниисэ, ороһон, пулаад г.м. Буряадууд анханһаа хойшо хитад арадтай харилсаа холбоотой байһан юм. Хитад хэлэнһээ абтаһан үгэнүүд мүн лэ олон: шаажан, лонхо, дүнсэ, шэршүү, даалимба, данса, бууза г.м.

Мүн бэшэшье арадуудай хэлэнһээ абтаһан үгэнүүд олон байдаг.

Хуушан монгол бэшэг дээрэ ондоо хэлэнһээ оршуулагдаһан энэдхэг, түбэд угсаатанай эрдэмтэй сэсэн бэрхэ хүнүүдэй хэдэн олон зуун жэл соо бүтээһэн философийн, Зүүн зүгэй арадуудай соёлой, медицинын, үлгэр домогуудай ехэ олон номууд байһан юм. Эдэ зохёолнууд соо олон тоото түбэд үгэнүүд дайралдадаг. Хожомын эдэ үгэнүүд буряад хэлэнэй үгын

баялигай алтан жасада ороһон юм.

Мүн түбэдһөө абтаһан үгэнүүд ехэнхидээ Буряад орондо Буддын шажанай дэлгэрхэдэ нэбтэрэн ороо. Тэдэ үгэнүүд жэнхэни буряад үгэнүүд болоо. Ямаршые хари үгэнүүдые эдэ үгэнүүд һануулнагуй.

Жэшэнь, багша, замбуулин, гуулин, номин, гүсэ, шэл, гурим, наһан, самса, хадаг, лагбан, шүлэг, табаг, зула, юртэмсэ, сансар, тоо, тамга, үйлэ, гороо, суглаан, шаби, түби, тамга, суглаан, сабуу, шолмос, хасаг, элшэ, аба, аха, хани, аймаг, халюун, жаса, гаршаг, судар, дэбтэр, золиг, одон, боти, г.м. үгэнүүд буряад хэлэндэ ондоо хэлэнһээ абтаһан гэжэ бидэндэ багаханшые һэжэг түрүүлдэггүй.

Ц.Дондогойн шүлэгүүд соо олон түбэд үгэнүүд дайралдадаг.

Саралсан даие алхалһан

Сансар тэнгэридэ гарашоод,

алуурай зэбсэгээр

Салир анзаһа хэһэн гэжэ

Зүүдэндэми зула мэтээр

бадарна.

Нангин дэлхэй санзай шэнги

аятайхан.

Одон эрдэнеэр гэрэлтэнэл...

Улаан одон гэжэ үгэ ород

«Красная звезда» гэжэ

удхатай болоод байна.

Шолмос фаиис нохосууд

Шоро жадаар шорлуулхал...

На штыках поднимает

фашистских псов и гадов.

Зула гэжэ үгэ «Үүрэй толон» роман соо образно «дүрсэлһэн» үгэ боложо хэрэглэгдэнэ.

«Ядарал зоболонгой дундаһаа зула шэнгээр бадаржа гараһан эдир хайхан Цыремпил гэдэг бэлэй. «Это был прекрасный Цыремпил, выросший, как солнышко ясное, из мрака горя и печали».

«Тахуунай» гэжэ рассказ соо золиг гэжэ үгэ хараалай үгэ болоод байна.

«Үгы, ши яажа байгаа золиг бэ?...»

Ай, хара золиг, нэгыень эдижэрхиһэн байбалтайш, -гэнэ лама.

(Что же это ты мелешь, паршивец?)

Я же спрашиваю, где другое? -говорит лама.- Небось, съел его, негодный! ?)

Олон тоогой нэрэнүүд буряад хэлэндэ шэлжэн ороо.

Түмэн-10 мянган, сая-миллион, живаа - 10 млн.

Дүншүүр-100 млн. эдэ үгэнүүд буряад олон гэнэн удхатай болоо юм.

«Дүншүүр маани уншаха»

Бурхан шажанда хабаатай үгэнүүд ехэнхидээ түбэд хэлэнһээ абтаһан юм.

Жиндаг- үгэлигын эзэн (милостынедатель),

Жуд - тарни (тантра чод). (хамаг муу юумэ таһалха тарни).

Боди сэдхэл - хайхан сэдхэл, шантаб - ламын хубсаһан; сан табиха - арюудхаха (освящать).

Габала тархи- хохимой тархи (череп) самзай- сангай.

Сэнтий - дээдэ ламанарай нуури (Далай лама, Баншан богдо, Богдо гэгээнэй сэнтий,

Сэржэм - алтан ундан (амрита), нютаг ороной эзэд - сабдагууд ба лусадта үргэдэг;

Мотор гар - мотороороо адислаха;

Хүрдэ - (круг), сансарын хүрдэ, хүрдэ эрьюулхэ;

Лай баршад - тодхор (препятствие); лай баршадһаа тодхордожо үбдэхэ, зобохо;

Жанша - бурханай ном орёодог торгон бүд;

Шодон - субарга (ступа), дасан - хийд;

Эд гэжэ түбэд үгэ мүнгэн гэжэ удхатайгаар буряад хэлэндэ хэрэглэгдэнэ. Хэды эздтэйбши? (Сколько у тебя денег?)

Табаг гэжэ түбэд үгэ амхарта гэнэн удхатай. Табаг баригты гэжэ тогтоомол үгэ болоод байна. (Эдэлэгты гэжэ удхатай).

- Зай, айлшан, табаг баригты.

Шэл гэжэ үгэ буряад хэлэндэ олон удхатайгаар хэрэглэгдэнэ. Жэшэнь, болор шэл-хрусталь, гал шэл - лупа, шэл - бутылка (нэгэ шэл архи), аршаан гэжэ үгэ буряад хэлэндэ курорт, булагай уһан гэжэ удхатай болоно. Жэшэнь, «аршаанда амараабди».

Арюун булаг аршаанууд Аяга табагаар дүүрэн салгидана.

Аршаан гэжэ үгөөр Түнхэнэй аймагай нэгэ нютаг нэрлэнэ.

Сүм гэжэ үгэ түбэд хэлэндэ гурба тоо тэмдэглэнэ. Буряад хэлэндэ булта, хүсэд гэгэн удхатайгаар хэрэглэгдэдэг. Жэшэнь, түсэбөө сүм дүүргэхэ байха (выполнить план полностью).

Зарим үгэнүүд номой хэлэнэй шэнжэтэй байна. Жэшэнь, боти (том, книга), бар (печатание), барлаха (печатать), шүлэг, дэбтэр, самбар. Жаса (дсондо)

Хоца Намсараевай зохёолнуудта илангаяа олоор Түбэдһөө абтаһан үгэнүүд дайралдадаг. «Эдэбхи» гэжэ шүлэг хараад үзэе.

«Буряад монгол уласай»

Хэблэл барай газарта

Сэгээн хүхэ самсатой

Эдир залуу наһатай

Зэргэ жассаһан хүбүүд

Үзэгэй сагаан толгойе

Мэргэн гоёор барлаба».

Молодые веселые ребята.

В типографии республиканской печатают и набирают книги, рисунки.

Ламанар тухай хөөрэхэдэ,

Шабинартаа шангардаг,

Шарбин, бууза зооглодог.

Когда говоришь о ламах, то они злятся на своих учеников, обжираясь жирными позами.

Даршаг - хии морин, (туг);

Лүндэн буулгаха - ехэ ламанарай зарлиг (Далай ламын, Богдо гэгээнэй лүндэн);

Арамнай - арюудхаха (освящать);

Манжа бариха - ламанарта, түрүү ноёд сайдта сай бариха.

Дамба ДАРИБАЗАРОВ.

Зараһата.

(Үргэлжэлэһын хожом гараха).

ЗОЛОТЫЕ ЧЕТКИ

Словарь с комментариями

(Үргэлжэлэл. Эхинийн августын 11-нэй, 18-най, 25-най, сентэбриин 1-нэй, 8-най дугаарнуудта).

* Атеизм - неприятие, непризнание бога и отрицание его учения, вообще веры. Это самый тяжёлый грех из 10 черных грехов.

Говорят, у такого человека отсутствует всякая добродетель. В книге «Царь созерцания» сравниваются два вида греха на степень тяжести, грех от разрушения буддийской ступы и грех от непризнания или отрицания священного учения. Оказывает, последний намного тяжелее первого. Спрашивается, стоит ли человеку, получившему в этом рождении драгоценную жизнь человеческую, состоящую из 8 свобод и 10 соответствий, падать вниз, на низшую ступень в круге Сансары, откуда надо начинать все сначала?

Буряад дэгэл - буряад зоной дэгэл хубсаһаниинь гансал хүнэй бэеые хүйтэн халуунһаа хамгаалхын түлөө бэшэ, мүн баһа тэрэниие үмдэжэ ябаһан хүнэй хүлдэ, хии моринойнь ходо дээшээ байхые хүсэжэ, байдалдаа жаргалтай, аза талаантай, олзо омогтой ябахадан туйнтай байхаар анханда зохёогдоһон гээшэ. Хүндэ шэнэ хубсаһа үмдэхүүлхэдэ, энэ тэрэ хажууһаань гормойень татажа байгаад: «Эд хэбэрэг, эзэн мүнхэ, энэ жэлдэ шэршүү, хойто жэлдэ торгон» гэжэ хэлэдэг нэн. Буряад дэгэлэй энгэр баһа өөрын һонин түүхэтэй.

Нэгэтэ хаанай ордондо тогоошоноор ажалладаг басаган залуу хүбүүнтэй танилсахадаа, эдэе шанадагби гэжэ хэлэхэһээн аягүйрхэжэ, хаанай уран нарин оёдолшоноор хүдэлнэб гээ ха. Тэдэ нилээд удаан бэе бэтээе уулзажа, зай-зүб болохоодо, үбгэ һамган болобо ха. Намган үглөө бури бодоод лэ, хаанай ордон руу юумэ оёхоёо ошохо. «Ямар ехэ хубсаһа оюулжа байдаг хаан гээшэб!» гэжэ тэрэ залуу эрэ гайхаад, һамганайнгаа ажалдаа байхадань хаанай ордон ошобо ха. Эгээ тэрэ үедэ ехэ гоё дэгэл оёгдожо байба. Оёдолшод хайшан гээд дэгэлэй энгэр зураа наа дээрэб гэжэ зүбшэж байбад. Залуу эхэнэрэй саламат шанажа байтараа, оёдолшоной зүг руу харан гэнэнь, өөрын үбгэн ерээд, оёдолшод соогуур һамгаяа хараашалжа байба ха. Залуу эхэнэр

үбгэнөө мэхэлээд ябаһандаа тон ехээр эшэжэ, тэрэ дары оёдолшод тээшэ гүйжэ ошоод, гартаа баряад байһан, хуу саламадта зууралдаһан шанагаараа тэрэ дэгэл дээгүүрнь зураад: «Иигээд зурагты» гэжэр хибэ. Тэрэ зурлаань оёдолшодто ехээр хайхашаагдажа, тэрэ сарһаа дэгэлэй энгэр зурахын тушаа ямаршые арсалдаан болохоёо болиһон юм гэхэ. Мүн тэрэл сарһаа арад зон «саламадтай шанага бариха» гэжэ үгүүлэл аман үгэдөө оруулба. Тэрэ ямар удхатайб гэхэдэ - ехэ юумэ мэдэхгүйшые наа, энэ тэрэ хэргтэ ходо оролсожо байдаг хүнине хэлэнэ. Буряад дэгэлэй энгэр ходо баруун гар таладаа байдаг. Хүнэй харгыда ябахада, урдуурнь хорхой могой гү, бэшэ хүйтэн шэгтэй амитан хүндэлэн харгы гарахадаа, дэгэлэй энгэр руу «ороо» наа - муу, «гараа» наа - һайн гэжэ үзэгдэдэг. Харин шоно гү, бэшэ баян арһатай амитан дэгэлэй энгэр руу «орон гараа наа» - ехэ һайн, баян олзо олдохо гэхэ, «гаран гараа наа» - муу, гарза боложо болохо.

Тэрэһнээ гадна эрэ хүнэй дэгэлэй энгэр гурбан зураггар бүдөөр уралан гоёогдоһон байдаг. Дээдэ зурагарын - огторгой: хүнэй сэдхэл арюудхан, хүлдэ үргэхэ. Дундахы зурагарын хэшэг буян тогтохо үлзгэтэй. Доодо зурагарын - халдаһан хамаг муу юумые, бузарые, хараал, гомдол гэхэ мэтые газарта шэнгээн хаяжа, арюудхан ябаха үрээлтэй. Хамаг юумэн ёһо номтой, алтан дэлхэйтэй нягта холбоотой. Тэнгэри өөдэ харахашье, тэндэ тон буряад дэгэлэй энгэр шэнгээр жэрүлдэн, «Энгэр мүшүүд» ялардаг.

* Бурятскую национальную одежду «дэгэл» в некотором смысле можно назвать «пальто», хотя обычно переводится как «халат». У бурят одежда изготавливалась не только как защита от холода или жары. Особое значение придавалось удобству, чтобы одежда не стесняла движений. Например, когда нужно было садиться на коня. У кочевников сборки были частыми и быстрыми. Кроме того, одежда рассматривалась как охранный талисман, и, естественно, при ее изготовлении соблюдали неукоснительно множество правил. В первую очередь, одежда должна была поднимать дух человека, укреплять его волю. С этой целью, когда человек в первый раз одевал обнову, домашние поддерживали, как бы поправляя подол новой одежды со всех сторон и приговаривали: «одежда неноская, а хозяин вечен, в этом году чесуча, а в будущем году - шелк».

А форма передней части дэгэла, так называемая «энгэр», имеет свою особенную историю. Вот какую легенду рассказывают об этом. В давние времена одна девушка, работающая поваром при дворе хана, при знакомстве с молодым человеком, застенчившись своего занятия, сказала ему, что она работает мастером-портным при дворе. Так получилось, что вскоре они поженились, но она по-прежнему каждое утро уходила во дворец, чтобы шить одежду.

Однажды муж из-за любопытства решил посмотреть, как его жена справляется со столь ответственной работой, как по-

шив одежду для хана и его семьи. Придя во дворец, он пустился искать портных. Когда он нашел мастерскую портных, там уже несколько дней обсуждался очень важный вопрос, какой сделать вырез на полочке дэгэла. Во дворец все были в курсе этого. А в это время его жена варила саламат, который нужно было поминутно помешивать большой деревянной поварешкой. Вдруг случайно взглянув в сторону мастерской, она в толпе увидела своего мужа. Она догадалась, что муж ищет ее. Чтобы не удариться в грязь лицом перед мужем, она побежала к портным и своей поварешкой расчертила вырез и сказала: «Вот так подойдет». Действительно, вырез всем пришелся по душе, и с того дня все споры прекратились, но зато появилось выражение «держат поварешку, вымазанную в саламате». Так говорят, когда дилетант берется за непосильную для него работу.

Вышесказанный вырез всегда находится на правой полочке, независимо от того, мужской это халат или женский. Если перед идущим в пути человеком переполезет дорожку змея, имеет большое значение с какой стороны и куда она переполезает. Если змея переполезла дорожку с правой стороны, значит она как бы зашла в вырез - это плохая примета, если в другую сторону - хорошая, несчастья обойдут человека. Если со стороны выреза перебежит дорожку волк или другой зверь, богатый мехом, то это хорошая примета - будет прибыль.

(Үргэлжэлэһын хожом гараха).

Улаан-Үдэ хотымнай 345 жэлэй ой тэмдэглэгдэбэ

ХЭШЭГ ДҮҮРЭН, ЭБТЭЙ АЖАҢУУЯ!

ҺҮН ДАЛАЙ
«БИЛТАРУУЛБА»

Түрэл хотымнай һайндэртэ зорюулагдана олон тоото хэмжээ ябуулганууд, үдэшэнүүд, выставкэнүүд хотынхиды, айлшады, илангаяа залуушуулы, хүүгэды сэнгүүлбэ, хүсэбэ. Намарай нарата дулаан үдэрнүүд Улаан-Үдэ хотымнай юбилейн баяры дэмжэлсээн байха юм.

Н.Бестужевай нэрэмжэтэ Ород драматическа театрай дэргэдэ һайндэрэй түрүүшын үдэр хүн зон тон олоороо сугларжа, хамта дээрэ 21 промышлениа предприятинуудтай Октябрьска районной захиргаанай гулваа Е.Н.Пронькиновой, Улаан-Үдэ хотын мэр Г.А.Айдаевай, олон дарганарай халуун амаршалга шагнажа, түрэл хотомнай хүдөөгэй аймагуудтай саамшааа нягта холбоотой болохо тухай мэдэжэ абабди.

Эрхим ажалшад, түрүүшүүл, байшан гэрнүүдэйнгээ талмай гоёохон бэрхэ ЖКО-гойхид, бусад хургуулиин эдэбхитэд шагнагдаа. «Хаа хаанагүй бүхэли үбэлдөө, хабартаа дэлгүүрнүүды нээжэ, һү, мяханһаа хотынхиды таһалдуулахгүйбди», - гэжэ хотын мэр найдуулба. Пүн «далай» салгидуулан һайндэрэй үедэ эдир артистнууд, «Байкал» театрайхид «С днем рождения, любимый город!» гэхэн концерт наадаа харуулаа, «Молоко» ОАО-гой, бусад аймагуудай худалдаа наймаашадһаа һү, зөөхэй, хоорол, сыр, хүнэй бусад амтан эдэе тус бидэ, хотынхид, халбагаар үзэжэ байжа, худалдан абаабди, булта баясабди. Наамхай хоёр үнээд эндэ хорой соо асарагдажа, үнээн буриһөө хоёр-хоёр бидруу һү хаахадань, һааһан һүнһөөн аяга аягаар хүртэхэ ду-

ратайшуул олон байгаа. Тиыхэдэ «Бурятмяспром» ООО, «Улан-Удэнская птицефабрика» ОАО, «Амта» гэхэн кондитерска фабрика түсбүүды сүм бээлүүлнэ гэжэ үгэ хэлэгшэд онсолон тэмдэглэһэн байха юм.

«АМТАН ЭДЭЭН ҺЭЭМНАЙ
ХҮРТЫТ»

гэжэ уряалһан Буряад Республикада эбтэй эетэй ажаһуудаг 14 (хамтадаа 35) үндэһэ яһатанай түбүүд, эблэлнүүд «Живая связь культур народов Бурятии» гэхэн уряа доро өөр өөрынгоо арадай эдэе хоолой харалга-фестиваль («Вечернее пиршество») Этнографическа музейн оролто үүдэнэй хойнохи талмай дээрэ үнгэргэжэ, харин тайзан дээрэ концерт наадаа дэлгэ. ВАРК-ынхидэй эмхидхэһэн һайхан столдо дүтэлжэ, «Тоонто» ансамблинхидай уряалаар сагаан эдээн табатһаа – творог, зөөхэй, үрмэнһөө, мяхан табатһаа хүртэбэбди. Армян, азербайджан, узбек түбүүдэй бэрхэ тогоошодой бэлдэһэн мяхатай, овоштой, барай-гартай үнгэ бүрийн плов, саахартай мяха, шашлык, бусад эдэе амталжа, үндэр сэгнэлтэ үгэбэбди. Татаарнуудай чак-чак (саахарлагдана кукуруза), полягуудай элдэб янзын гоёе пирожкинууд, солонгос зоной перецтэй саладууд гоёор хэгдэнхэй байба. Олонхи түбүүдэй столнуудынь Улаан-Үдэ хотымнай мэдэжэ ресторанууд, кафенүүд «Кавказ», «Жили-были», «Армянская кухня», «Стрелка», «Самовар», бусад эмхинүүд бэлдэһэн байха юм. Узбек зоной «Светлый путь», таджикуудай «Ватан», ороной «Арун», ород бүлгэмэй, еврейнуудэй, солонгос, армян түбүүдэй артистнууд уран бэлигэе эндэ харуулжа, хани

халуунаар угтагдаа. Амаршалгын үгэнүүды Правительствын зүгһөө Б.Г.Бальжиров, И.В.Смоляк, А.Г.Лубсанов, С.А.Добрынин, шажанай түлөөлэгшэд хэлээ.

Концертые нээхэ эрхэ ВАРК-ые түлөөлһэн «Тоонто» гэхэн фольклорно ансамблинхидта үгтэжэ, амаршалгын буряад солгёон дуу, буряад арадай дуунуудай «баглаа», ёохор хатаргаа бэлгүүд болгобо. Ород бүлгэмэйхид «Уголок России» гэхэн гоёе дуу, мүн хүхюүтэй шог дуу ханхинуулаа. Польшодо мэдэжэ болоһон полягуудай «Над-жея» түбэй «Акварель», армянудай «Рафазлло», «Арунай» оронон ансамбльнууд гоёор хатарһан байна. Узбек дуушад Т.Уташев, Б.Рустамов, хитад дуушан Хань Хуа, киргиз түбэйхидэй дарга Н.У.Абдраязков, Шэнхээнэй (Хитад) бэлигтэй дуушад Даваа Гомбожаб («Хуяа шэлын оройгоор...» гэхэн дуу), Алтанбаярай Тулгуур («Үргэн сагаан Эмин гол»), олодон һайшаагдадаг Намсалма дуушад ехэ гоёор дуулаа. Энэ концертые шадамар бэрхээр Наян Сагаев хүтэлбэ. Шэнхээнэйхид хоёр, гурбан һэеи гэрнүүд соо амтан эдэе хоолоо дэлгэе.

Үдэшэлэнийн эрхим, түрүү һуури эзэлһэн түбэйхид, тэдэнэй дунда еврейнууд, оронон, татаарнууд, шэнхээнэйхид (I һуури) үнэтэ бэлгүүдээр шагнагдаба. Правительствын зүгһөө А.Е.Чепик, И.В.Смоляк гэгшэд эдэбхитэй түбэйхиды халуунаар амаршалба, шагнаба.

Бидэ эндэ илаһан шэнхээнэйхиды амаршалан, амтан эдэе хоолһоон – дээжэ мяханһаа, сагаан эдээнэй табатһаа долоон ханатай һэеи гэр соо орожо хүртэбэбди, һайхан дуунуудынь, шүлэгүүдынь

СДОНДОВАГАЙ фото

Киргиз зон элбэг эдэетэй

шагнабабди. Мантай нүхэсэдэг багша Доржын Намсалма 5-тайдаа хилэ гараһан эсэгэ тухайгаа «Бууса» гэжэ шүлэгөө уран гоёор уншаба:

«Тоонто нутаггүй байһанши»
гэхэдэнь,
«Тэндэ хилын саанахана» гээд
Табатайхан хүбүүн арсана.
Тэрэ гэхээр үнгэрөө он

жэлнүүд...
Бүүбэй үриниш торожо,
Буусаа бэдэрэн тэмтэришэнэ.
Утахан Ононой эрьээр
Үдые үгсэн, уруудан,
Аляхан хариш хаанахануур
гээшэб?

Хун сагаан һэеи гэрээ
барһайб даа,
Хони сагаан сүрэгөө бэлгээһэн
Хуушанай буряад амьдралаа
Халтаһы наа эхилһэйб даа...
Үргэн сагаан һэеи гэр соонь

орожо, амтан эдээнһэнь хүртэжэ, дуугаа барижа, тэдэнэйнгээ урданай буряад арадай дуу, шүлэг морин хуурай аялга доро шагнан хуухадамнай, хэды зохид байгаа гээшэб?! Хитадһаа бусаһан буряад зомнай түрэл арадынгаа ёһо заншал сахин, бидэндээ заажа,

дээрэ үргэжэ ябаһандань баясабди. «Харин бидэ түрэл нутагаа эрьсэжэ, бусажа, хүүгэдээ, аша зээнэрээ холуур Москвада, Санкт-Петербургда хургажа, һайханаар үргэжэ байһандаа баяртайбди. Улаан-Үдэ хотымнай һайндэртэ хам оролсоһондоо, эндэ илаһандаа бүри баяртайбди», - гэжэ олоной зүгһөө бэлигтэй багша, поэт Буяндэлгэр хэлээ һэн. Ехэ бэлдэлгэ эндэ хэһэн шэнхээнэйхидэй хүтэлбэрилэгшэдтэ - түбэй дарганар Дэлгэр Даваевич Дугаровта, Дабаа даргада, һэеи гэрээ эндэ гоёор дэлгэһэн Буянжаргалда, бултандань үшөө ехэ амжалта, һайн һайхандань хүсэе!

Гоёе һэеи гэр худалдажа абахаа һанаһан зондо Буянжаргалай сотово телефониинь дамжуулнабди: 89146396218.

Сагаан эдээнэй, мяхан табатай дээжэ бэлдэһэн, бэлиг талаангаа эндэ бэрхээр харуулан Шэнхээнэй түлөөлэгшэдтэ ута һаһа, удаан жаргалтай, столуор дүүрэн эдэе хоолтой байхынь үрээ!

Бэлигма ОРБОДОЕВА.

РОССИИН ЭГЭЭЛ УРДАНАЙ ХОТОНУУДАЙ ТООДО ОРОХО АРГАТАЙ

Улаан-Үдэдэ Гуннуудай хото һэргээн бодхоохо гэжэ түсэблэжэ байна. Тус барилгада 490 миллион түхэриг хэрэгтэй.

Энээн тухай хотын һайндэрэй найрлалгын түрүүшын үдэртэ «День древнего города» гэхэн хэмжээ ябуулгада хэлсэ. Хотын захиргаанайхид, түүхын эрдэмтэд, хизаар ороноо шэнжэлэгшэд сугларжа, «День древнего города» гэхэн проектын танилсалгын үдэртэ хабаадалсаа.

Байгша ондо Улаан-Үдэ 345 зуун жэлэй ой тэмдэглэжэ байна. Харин тус проект найнаар ябуулагдаа һаа, һаяар ниислэл хотын наһан 2 мянган жэлээр ехэ болохо. Түрүүшээр энэ асуудал Гуннуудай уласхоорондын жасын түлөөлэгшэд ниислэл хотын захиргаанайхидай урда табиһан байна. Тэдэнэй тэмдэглэһээр, хотын наһа ехэ болгоо һаа, Улаан-Үдэ Россиин эгээл урданай хотонуудай тоодо орохо байна.

«Улаан-Үдэ, нэрээшье, эгээл урданай хотонуудай тоодо ороно. Москва, Рим хотонуудай хилэ дээгүүр урданай хотонууд байгаагүй. Гуннын хото манай Буряад ороной шэнэ бренд болохо ёһотой», - гэжэ «Хүннү XXI века» гэхэн ниитын нэгэдэлэй түлөөлэгшэ Дора Хамаганова хэлэнэ.

«Ниислэл хотын наһа дээшлүүлхэ һанал болон олон дахин зүбшэн хэлсэгдээ. Хотын хэдэн ажаһуугшад тус асуудалы буржуаһаа. Харин олонхын дэмжээ», - гэжэ Улаан-Үдэ депутатнуудай Соведэй түрүүлэгшэ Александр Голков тэмдэглэнэ.

Пүүлэй үедэ Ивалгын аймагтахи Гуннуудай хотын газар Улаан-Үдэдэ үгтэхэ гэжэ хараалагдана. Тус хото музей шэнги болохо, хэдэн жэлэй саана ажаһууһан хотын макет шэнээр баригдаха.

«Мүнөө хадаа Гуннуудай хотын олонхи диилэнхи талмайнь газар доро байна. Тэрэниие малтажа гаргаха хэрэгтэй. Урданай гуннуудай хото ямар байгаа гэжэ харуулхана хананабди. Аяншалагшад һонирхожо, Буряадта олоороо эрхэ эхилхэ болоно», - гэжэ түүхын эрдэмтэн, Гуннуудай уласхоорондын жасын хүтэлбэрилэгшэ Олег Булутов хэлэнэ.

Тус хото модоор баригдаха гэжэ түсэблэнхэй. Эндэ дарханай газарнууд баригдаха. Аяншалагшад хараһаар байтарнь эндэ шабар амһарта хэгшэд ажалаа ябуулха гэжэ хараалагдана.

Эржена БАТОВА.

Р-Н.БАЗАРОВАЙ фото

Хэдэн зуугаад харагшад «Аттила» оперо ерэжэ хараа

Соведүүдэй талмай дээрэ оперо харуулаа

Улаан-Үдэ хотынхид ба айлшад үнгэрһэн хотын һайндэртэ Соведүүдэй талмай дээрэ оперо шагнаа. Джузеппе Вердини «Аттила» гэхэн оперо «Урданай хотын үдэр» гэхэн хэмжээ ябуулгын хэмжээндэ харуулагдаа.

«Иимэ хэмжээ ябуулга түрүүшынхид хаража байна. Түрэлэйхидтэ айлшаар ерээд, дүү басагамни оперо ошохо хараа гэе. Түрүүшээр гайхаад абааб, Соведүүдэй талмай дээрэ, газар ямар оперо харуулдаг болоо юм? Тиин эндэ ерэжэ, классическа хүгжэм шагнаһандаа ехэ баяртай байнаб», - гэжэ аяар Ага нутагһаа ерэхэн айлшан Наталья Бадмаева хэлэнэ.

Джузеппе Верди «Аттила» гэхэн оперо 1846 ондо бэшэһэн юм. Гуннуу арадай тэмсэл тухай эндэ хэлэгдэнэ. Аттила хадаа гуннуудай хаан байһан юм. Харагшад ехэ һонирхожо, энэ зохиол шагнаа.

«Газар хүгжэм шагнахада, ехэ зохид байгаа», - гэжэ харагшад тэмдэглээ. Орожо байһан наранай туяа тайзаниие шэмэглэжэ, гоёхон галнуудһаашье үлүү байгаа һэн.

Оперо харагшад энэ үдэшэ Оперо ба баледэй театрай шэнэ хүтэлбэрилэгшэтэй танилсаа. Залуу бэлигтэй хүгжэмшэн Азат Максудов оперын дирижёр байгаа. Тэрэнэй дебют ганса хотын ажаһуугшад хараа бэшэ, харин олон аяншалагшад, айлшад альгаа халуунаар ташан, фото - зурагууды буулгаа.

«Аттила» гэхэн оперы Буряадай түрүү дуушад дуулаа. Гол партинууды Эдуард Жагбаев, Буряадай габьяата артист Марина Коробенкова, Россиин габьяата артист Батор Будаев ханхинуулаа.

Үшөө тиихэдэ энэ үдэшэ Соведүүдэй талмай дээрэ Буряадай мэдэжэ дизайнернуудай Мила Шаропова, Игорь Саранулов гэгшэдэй хубсаһа харуулга үнгэрөө. Гуннуудай мотиваар оёгдоһон гоёхон платинууд зохидхоноор харагдаа. Тэрэнэй һүүлээр «Тэнгэрийн хүүд» гэхэн Монголой хүүгэдэй ансамблин концерт харуулагдажа, сугларагшадые баярлуулаа.

Эржена БАТОВА.

Р-Н.БАЗАРОВАЙ фото

«День древнего города» гэхэн проекттэй танилсалгын үедэ

Р.Н. БАЗАРОВАЙ фото

Ульгэр домогто зорюулагдан, ехэ багша Геше Дампа Тинлэй бэшээн «Сказка-притча о синегорлой птице Бодхисаттве» гэһэн шэнэ номтой танилсалгын үдэшэ хаяхан Үндэһэн номой сангай хоёрдохи дабхарта олон зоной, хүзэгшдэй, хүүгэдэй хабаадалгатайгаар ехэ зохидоор эмхидхэгдэһэн байна. Энэ гое гадартай номын энэ худалдагдажа, эндэ суглагдахад сэдхэл ханааба. Олондо хүндэтэй Геше Дампа Тинлэй хадаа үндэр түрэлтэ Далай ламын түлөөлөгшэ Россида боложо анхан ерээд, оюун ухаанай ехэ ажал ябуулаа, Хальмагта, Буряадта, Тывада, Сибирьтэ, Россиин олон хизарта буддын шажан дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ габыятай байжа, һүүлдэнь Түбэдэй соелой болон шажанай хэрэгээр зүбшэлэгшөөр томилогдоо. «Живая философия и медитация тибетского буддизма» (1994), «Буддийские наставления» (1995), «К ясному свету» (1995), «Дхарма» (1995), «Шаматха»

(1995), «Смерть. Жизнь после смерти. Пхова» (1995), «Тантра – путь к пробуждению» (1996), «Сутра и тантра – драгоценности тибетского буддизма» (1996), «Мудрость и сострадание» (1997), «Как достигнуть счастья, или Дхарма в повседневной жизни» (1997), «Драгоценный нектар Учения» (1997), «Ум и пустота», «Советы для медитации в затворничестве» (1999), «Бодхичитта и шесть парамит» (2000), «Наставления буддийского монаха» (2000), «Практика необычной Гуру-йоги» (2003), «Подготовительные практики нендро» (2004), «Нектар Дхармы» (2005), бусад

Шэнэ номтой танилсалга

Р.Н. БАЗАРОВАЙ фото

ХҮҮГЭДЫЕ ХАМГААЛХА БОДИСАДА ШУБУУН ТУХАЙ

номуудые ород хэлэн дээрэ Геше Тинлэй бэшээн байна гэжэ ехэ бэлигтэй санаартайн энэ үдэшэе хүтэлһэн республикын габыята артистка Надежда Мунконова танилсуулба. Урданай арадай хайхан (бурхан тухай «Хан уула») буряад дуу, тийхэдэ Геше Тинлэй – багшадаа зорюулһан сансара тухай санскрит хэлэн дээрэ дуу республикын габыята артистка Ольга Шарапова аргагүй гоёр дуулаа. Энэ номой харюусалгата секретарь, гецулма Тензин Чойдрон (философин эрдэмэй доктор И.С.Урбанаева) амаршалгын үгэнүүдые хэлэжэ, эндэ сугла-

рагшадые, илангаяа хүүгэдые һонирхуулха ном гэжэ тэмдэглээ. «Залуушулда, илангаяа хүүгэдтэ хэрэгтэй, аша тухатай ном. Мүрнүүд бүхэниинь гүн удхатай, Россиин бүхы буддын шажантанда минии бэлэг энэ номни. Олон ульгэр, домог сээжэ мэдэдэг байһан эсэгэһээ багадаа дуулаһан ульгэртэй энэ ном соогоо танилсуулнаб. Ганса мүнгэнэй хойноһоо шармайха бэшэ, харин зүрхэ сэдхэлээ, ухаан бодолоо баяжуулха хэрэгтэй гэжэ ойлгуулхаа хананаб. Хүн зондоо, оршон тойронхи байгаалидаа һайн сэдхэлээр, хайхан бодолоор хандаха тухай энэ ном соо хэлэгдэнэ,

энэ ном Будда, Авалокитешвари бурхадтай, Дара эхэтэй үхибүүдые холбоно», - гэжэ номой удха тайлбарилһан Геше Дампа Тинлэй маани уншан, хүүгэдэй номуудта гараа табин адислаба. Энэ ном соохи ульгэр артистнууд Надежда Мунконова, Булат Сабитов гэгшэд үхибүүдтэ уран гоёр уншаа. Ном соохи ехэ гоё зурагуудые уран зурааша Н.Д.Дармаева зураһан байна. «Боди сада шубуун тухай» Буряадай габыята уран зурааша Александра Дугарова, номууд тухайнь Буряадай Уран зохёолшодой холбооной гэшүүн, поэт Даши-Рабдан Дамбаев хөөрөө.

НАР-ОЮУ ТААНАДЫЕ КОНЦЕРТДЭЭ УРИНА

Үндэһэн номой сангай хоёрдохи дабхарта Монголой бэлигтэй залуу композитор, өөрөө зохидоор дууладаг Буряадай соёл, искусствата габыятай композитор-аранжировщик Наранбаатарай дуу баһал зохёодог Нар-Оюу басаганай түрүүшын сольно альбом-дискин гараангайн дашарамдуулагдаһан пресс-конференци эмхидхэгдэжэ, олоной һонирхол татаба. Өөрөө зарим дуунуудайнгаа үгэнүүдые зохёодог залуу бэлигтэй диск соо 23 дуун орохо юм. Тэднэй дунда «Хайртай би чамдаа», «Мартаарай»,

«Зоолэн цагаан аялгуу», «Хаанабши?», «Намда эгигээрэй», «Сэсэг», «Люблю тебя», «Мечты», бусад нэрлэгдээ. Пресс-конференциин үедэ Нар-Оюуда, концертдэнь хабаадаха алдар солотой дуушан Намхайн Мунхзулда, «Алтарганада» илаһан Сэсэг Аюшеева, хайхан хубсанаһай гоё топ-модельнүүдые бэлдэдэг Софья Ни гэгшэдэ олон асуудалнуудые эндэ ерһэн журналистнууд табия, уулзалгын үедэ залуу композиторай, дуушанай гоё видео-клипүүд дуунуудтаа харуулагдаа.

Р.Н. БАЗАРОВАЙ фото

- Өөр тухайгаа, зохёохы ажал тухайгаа хөөрш? 18 наһан тухай дууншнни түрүүшын дууншнни гү?

- Минии эсэгэ Бадамгаравын Наранбаатар олондо мэдээжэ мэргэжэлтэ композитор-аранжировщик, олон жэлдэ Буряад орондо амжалттай хүдэлөө. Мүнөө Хитадай Хүх-хотодо Хитад телевидениин дэргэдхи хүгжэмтэ коллективтэй хүдэлнэ. Тийгэжэ би 3, 5 жэлдэ Хүх-хотодо ажаһуугааб, хитад, англи хэлэ һайн мэдэхэ болооб. Бүри жааханһаа аялга хүгжэмэй оршон соо өөдөө болооб, Оюун эжимнай культуролог, мүнөө Хүх-хотын университеттэ багшална. Бүри зааханһаа, 5-6-тайһаа хүгжэм толгой соом мүндэлөө. 16-тайһаа 18 наһан тухай булганда һайшаагдаһан дуу бэшээб, энэ дуумни Сагаан һарын дуунай телеконкурсдо шалгараа, «Зүрхэн шулуун» гэһэн бурдрамын академическэ театрай зүжэгы шэмэглээ гэжэ баярладагби. Хамта дээрээ 200 гаран дуу бэшээб.

- Ши өөрын студитай гүш, хэн шиний аранжировко, видеоклип бэлдэнэб, ямар һаяын түсэбтэйбиш, хэд хубинишн авторска концертдэ хабаадахаб?

- Би Хүх-хотодоо өөрын дуу, хүгжэмэй студитайб, тэндэ ямаршье дуу аялгатайнь бэшүүлхэ, видеоклип буулгаха аргатайб. Энэ студияа һаяар Монголдэ зөөлгэхэб. 3 сольно видеоклипүүдтэйб. Анхан хүгжэм дуугаа бэлигтэй дуушадта зорюулдаг һаа, мүнөө өөрынгоол хүгжэм дуунай альбом (диск) гаргаха хүсэлтэйб. Түрэл ороноо бү орхигты, баян хүе бү харагты гэһэн удхатайгаар видеоклип Яков Усачевтой буулгаа һэмди. Топ-модельнүүдэй харалгын (дефиле) үедэ шэнэ хүгжэмтээ танилсуулхаб. Сентябрьин 23-да оперно театрта болохо авторска концертдэ дуунда дуратайшуулые, Таанарые, булгыетнай уринаб! Бэлиг ехэтэй Баярма Жалцанова – концертимни режиссер. Чингис Раднаев, Лудуп Очиров, Байгалай долгинууд ансамбль, «О-2» хүхюутэй хатарай шоу-бүлэг, Доржо Найданов, Арина Родионова, бусад хабаадаха.

Уласхоорондын конкурснуудай лауреат Н.МҮНХЗҮЛ хөөрлөдөөндэ оролсоно:

- Би 7 жэлэй саана Буряад орон ерэхэдэмни, Б.Наранбаатаран ехэ халуунаар угтажа абаа. «Байгалай»

оркестртэй хамта олон дуунуудые дуулааб. Тийхэдэ Нар-Оюу басаганайнь эсэгэ тухай монгол дуу түрүүшын концерт дээрэ дуулаа һэм, мүнөөшье дуулахаб. Эгээл хайхан аялга хүгжэмтэй дуугаа өөртөө үлөөдэггүй, харин бидэндэ үгэдэг гэжэ тэмдэглэхээр. Наранбаатарай, бусад бэлигтэй зоной Буряад оронһоо ябахада, тон голхормоор, халагламар байдаг даа.

Бэлигтэй дуушан, уласхоорондын конкурснуудай лауреат Сэсэг АЮШЕЕВА:

- Хоёр жэл соо уулзаагүйбди шамтаяа. Гэбэшье шинии зохёонон дуунууд булганда һайшаагдадаг. Манай шагнашад шамда дуратай, шимнай ехэ бэлиг талаантайш! Бидэ шамдаа дуратайбди!

Мэдээжэ топ-модельнүүдые бэлдэгшэ, модельнэ агентствын дарга Софья НИ:

- Нар-Оюугаймнай авторска дисктэ зорюулагдаһан хубин концерттын үедэ эндэ лицей дүүргэһэн, Москвада мэдээжэ боложо байһан Иван Терентьевэй мүнөө үсын коллекцинуудэй, тийхэдэ мэдээжэ модельер-дизайнер Игорь Сарапуловтай гоё хайхан коллекцинуудэй дефиледэ бэ-

лигтэй топ-модельнүүд, гоё хайхан, үндэр бэстэй басагатай Софья Нимаева, Анастасия Алдаева, Эржена Сандакова, бусад хабаадаха юм.

НАР-ОЮУ: - Эдэ видеоклипүүдэй үедэ харуулагдаһан гоё хубсаһа, шубуунай үдэнүүдтэй костюмуудыемни Соёло бэримнай оёно, дизайнер болонхой. Монголой суута дизайнер Энхэ гэжэ эхэнэр модельер «Гоё» гэһэн оёдолшодой конкурседо иладаг, тиймэһээ хоёр костюмиемни ехэ хайханаар оёо.

- Ямар ёһоор хүгжэм толгой соошни мүндэлнэб? Видеоклипүүдэйнь сюжет хаанаһаа абанабши? Өөрын залуу инаг хүбүүтэй («бой-френд») гүш?

- Мэдээшьегүй байтарни, толгой соомни гал яларһан мэтэ болоод аялганууд түрэнэ, бии болоно. Баяр дүү хүбүүмни ехэ бэрхэ клипмейкер, режиссёр юм, намайгаа нилээд дэмжэдэг. Сюжедуудын ажабайдалтаймни холбоотой. Залуу нүхэр хүбүүтэйб. Хүхюутэй, дошхон, түргэн хатарай, гунигий хүгжэмтэй, инаг дуран тухай хөөрһэн «Я с тобой» гэһэн авторска концертдэмни ерыг гэжэ бүхы харагшадаа уринаб!

Анхарагты: шэнэ дуунуудай ном

Зоригто БАДМАЕВ ЗОХЁОХЫ АБЬЯАСТАЙ

Мухар-Шэбэрэй Галтай нютагта түрһэн бэлигтэй соёлшон, дуу зохёодог Зоригто Бадмаев түрэл нютагтаа түүхэ, соёлоо, угайнгаа ёһо заншал һэргээжэ, ехэ ажал ябуулһан юм. Сэрэгэйнгээ албанай һүүлдэ Улаан-Үдынгоо соёл-гэгээрэлэй училищида һуража дүүргээд, арадай инструментнүүдэй оркестрэй дирижерой мэргэжэлтэй болоһон юм. 1983-1985 онуудта «Ульгэр» гэһэн хүүгэдэй театрта

Р.Н. БАЗАРОВАЙ фото

хүгжэмшээр хүдэлжэ, мэргэжэлээ дээшэлүүлээ. Удаань Галтайнгаа соёлой байшангай директор боложо, наһанайнгаа нүхэр Галинатаа гастрольнуудта ябажа, ирагуу хайхан дуунуудаа түрэл тоонтодоо, Түгнынгоо хайхан талынгаа нютагуудта зорюулһан байна. «Табан хурганай» тайлганда ошоходомни, сууга Абжаа удаганда, түрэл нютагтаа зорюулһан магтаалаа, дуунуудаа ханхинуулаа бэлэй. Арадай дуунуудыс гоёр дууладаг Галина нүхэрнын хайхан хоолойгоороо концертнүүдые, найр наадануудые шэмэглэдэг байна. «Буряад оронойм шэнэ дуунууд» гэһэн ноототой, үгэнүүдтэй номоо залуу композитор Түнхэндэ барлан гаргажа, хажуудань гоё диск (- хүгжэмтэй) хабсаргажа, соёлшодто, багшанарта, дуунда дуратайшуулда тон хэрэгтэй ном бүтээб гэшэ. Зоригто Бадмаевнай 1996-2011 онуудта Түнхэнэй аймагай Аршаан тосхоной соёлой байшанда ажаллаха үедөө «Мунхэ Сарьдаг» гэһэн литературна нэгдэлэй поэдүүд Лопсон Тапхаев, Жорж Юбухаев, Владимир Сыренов, Шагдар Байминов, бусад уран бэшэгшэдэй шүлэгүүдые уянгата хайхан дуунууд болгоһон габыятай гэжэ энэ номойнь эхиндэ зохёохы намтарыень бэшэһэн республикын арадай поэт Гунга Чимитов тэмдэглэнэ.

Мухар-Шэбэрэйнь аймагай соёлой таһагыс даагша О.В.Симухина бэрхэ соёлшон тухай һайн үгэнүүдые бэшэжэ, «Жаргал» гэһэн буряад эстрадна дуунай ансамблениин олондо мэдээжэ болонхой. Гунга Чимитовэй үгэ дээрэ 7 дуу бэшэнхэй, «Лучшая песня года – 98» гэһэн конкурсын үедэ «Түгным тала» гэһэн дууниинь дипломоор тэмдэглэгдээ» гэжэ онсолһон байха юм.

- Дуунда дуратайшуулда, соёлшодто, багшанарта, клубай ажалшадта почтоор (наложенным платежом) шэнэ номоо эльгээхээр бэлэмби. Эндэ 34 дуун бэшэгдэнхэй, минустэй фонограмматой (MP-3) диск ороно, тийхэдэ караоке, мүн гитара дээрэ, синтезатор дээрэ наададаг зондо, һайн дуранай композиторнуудта таараха ноотонууд үгтэнхэй гэжэ дуулганаб. Номуудыемни худалдан абахаа хананаһан зондо сотово телефоннойгоо номер – 89503962858 хэлэнэб, үгы гээбл, SMS-кэ эльгээгты, үгы гээбл, почтоор Бадмаеву Зоригто Чимитович, Тункин-ский район, п. Аршан, до востребования – гээд мэдүүлгы. Намда энэ ном гаргалгада, энэ хүшэр сагта туһалһан Галтайн хургуулиинхид, «Бархан уула» гэһэн фермернүүдэй ажахынхидта - Золто Дамбаевич, Мэдэма Гуржаповна Цыдыловтэндэ, Байр Мункуевич Цыбановта, Цырен Гармаевта үнэн зүрхэнэй баяр хүргэнэб. Тийхэдэ Түнхэнэй аймагта ажаһуудаг Андриян Владимирович Балдановай бүлдэ, Ольга Базыровна Бузаевада, тэндэ оршодог «Вера», «Смак» гэһэн социальна магазинуудай, Аршаанай бэлигтэй хүүгэдэй лицей-интернадай дарганарта баяр баясхалангаа мэдүүлнэб. Аялга хайхан хүгжэмтэй олон дуунуудые сууга поэт Гунга Гомбоевич Чимитовтэй суг бэшэһэндээ омогорхоноб. Аршаан, Галтай, Галбай, Сагаан-Нуур, Алташа, Таһархай, Суулга, Тооро, Мухар-Шэбэр, бусад нютагууд тухай дуунуудые бэшэһэндээ баяртайб, - гэжэ бэлигтэй залуу композитор Зоригто Бадмаев хэлээ һэн. Олондо хэрэгтэй, олон хайхан дуунуудайнь шэнэ номые худалдан абахаа яарыг гэжэ уншагшадтаа ханданабди.

Энэ хуудаһа Бэлигма ОРБОДОЕВА бэлдэбэ

Понедельник, 19

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

06.00	«ДОБРОЕ УТРО»
10.00	13.00, 16.00 НОВОСТИ
10.05	«КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА»
10.40	«ЖИТЬ ЗДОРОВО!»
11.50	«МОДНЫЙ ПРИГОВОР»
12.50	«ЖЕНСКИЙ ЖУРНАЛ»
13.20	«ЖКХ»
14.20	«УЧАСТКОВЫЙ ДЕТЕКТИВ»
15.00	«ДРУГИЕ НОВОСТИ»
15.20	«ПОНЯТЬ. ПРОСТИТЬ»
16.25	05.20 «ХОЧУ ЗНАТЬ» С МИХАИЛОМ ШИРВИНДОМ
16.55	Т/С «ОБРУЧАЛЬНОЕ КОЛЬЦО»
17.55	«СВОБОДА И СПРАВЕДЛИВОСТЬ» С АНДРЕЕМ МАКАРОВЫМ
19.00	«ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ» С СУБТИТРАМИ
19.45	«ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ!»
20.50	«ПУСТЬ ГОВОРЯТ»
22.00	«ВРЕМЯ»
22.30	Т/С «УСЛОВИЯ КОНТРАКТА»
23.25	«НОННА, ДАВАЙ!»
23.55	«ПРОЖЕКТОР ПЕРИСХИЛТОН»
00.30	«НОЧНЫЕ НОВОСТИ»
00.40	Х/Ф «БЕСПЕЧНЫЙ ЕЗДОК»
02.25	Х/Ф «ЧТО-ТО НОВЕНЬКОЕ»
04.20	Х/Ф «ИДЕАЛЬНЫЙ ХИЩНИК ИЗНУТРИ»

«РОССИЯ»

06.00	«УТРО РОССИИ»
10.05	«С НОВЫМ ДОМОМ!»
11.00	«О САМОМ ГЛАВНОМ»
12.00	15.00, 17.00, 21.00 ВЕСТИ
12.30	15.30, 17.30, 21.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
12.50	Т/С «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
14.00	23.55 Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
15.50	ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
16.05	Т/С «ЕФРОСИНЯ. ПРОДОЛЖЕНИЕ»
17.50	Т/С «ВСЕ К ЛУЧШЕМУ»

18.55	Т/С «ИНСТИТУТ БЛАГОРОДНЫХ ДЕВИЦ»
19.55	«ПРЯМОЙ ЭФИР»
21.50	«СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!»
22.00	Т/С «СДЕЛАНО В СССР»
00.50	«ГОРОДОК»
01.50	ВЕСТИ +
02.10	«ПРОФИЛАКТИКА»

КУЛЬТУРА

08.00	ЕВРОНЬЮС
11.00	20.30, 00.30 НОВОСТИ КУЛЬТУРЫ
11.20	00.50 Х/Ф «ТИМУР И ЕГО КОМАНДА»
12.45	Д/Ф «ВЕЙМАР. ГОРОД ПАРКОВ»
13.00	«SILENTIUM»
13.55	ВАЖНЫЕ ВЕЩИ
14.10	«ЛИНИЯ ЖИЗНИ»
15.05	03.30 Д/С «ИСТОРИЯ ПРОИЗВЕДЕНИЙ ИСКУССТВА»
15.30	Х/Ф «КРАХ ИНЖЕНЕРА ГАРИНА»
16.40	Х/Ф
16.50	М/С «ГРЯЗЕЗЕМЬЕ»
17.20	Т/С «ПОВЕЛИТЕЛЬ МОЛНИИ»
17.45	Д/С «ЭКОСИСТЕМЫ. ПАУТИНА ЖИЗНИ»
18.10	«ВРЕМЕНА НЕ ВЫБИРАЮТ»
18.40	ЗВЕЗДНЫЕ ВИОЛОНЧЕЛИСТЫ МИРА
19.35	Д/Ф «МОРСКИЕ ДРАКОНЫ. ЗАБЫТЫЙ ФЛОТ КИТАЯ»
20.45	«ГЛАВНАЯ РОЛЬ»
21.05	САТИ. НЕСКУЧНАЯ КЛАССИКА...
21.45	Д/Ф «ДУМАТЬ НЕ НАДО, ПЛАКАТЬ НЕЛЬЗЯ»
22.25	02.45 ACADEMIA
23.15	«ТЕМ ВРЕМЕНЕМ»
00.00	Д/С «ОТ 0 ДО 80. СИМОН ШНОЛЬ»
02.05	ИГРАЕТ ФРЕДЕРИК КЕМПФ

АРИГ УС

07.00	«НЕОБЪЯСНИМО, НО ФАКТ»: «СНЕЖНЫЙ ЧЕЛОВЕК»
08.00	«БЭТМАН: ОТВАЖНЫЙ И СМЕЛЫЙ». ПОГОДА

08.25	19.00 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ». НОВОСТИ ШОПИНГА И РАЗВЛЕЧЕНИЙ. ПОГОДА
08.45	«ВСЯ БУРЯТИЯ». ПОГОДА
09.15	14.15 «СКАМЕЙКА»
09.30	18.30, 20.30 Т/С «УНИВЕР»
10.30	Т/С «ЗАЙЦЕВ +1»
11.00	13.25 Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»
11.40	М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ДЖИМ-МИ НЕЙРОНА»
12.10	М/С «ЭЙ, АРНОЛЬД!»
12.40	«ВСЯ БУРЯТИЯ»
13.00	М/С «ПИНГВИНЫ ИЗ «МАДАГАСКАРА»
14.00	«УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ». НОВОСТИ ШОПИНГА И РАЗВЛЕЧЕНИЙ
14.30	«ДОМ-2. LIVE»
16.00	Х/Ф «10 000 ЛЕТ ДО Н.Э.»
18.00	20.00 Т/С «ИНТЕРНЫ»
19.20	«СПОРТЭКСПРЕСС»
19.30	«ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС»
21.00	Х/Ф «ОЧЕНЬ СТРАШНОЕ КИНО-2»
22.20	«КОМЕДИ КЛАБ» ЛУЧШЕЕ
23.00	00.30 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
23.35	«ДОМ-2. ГОРОД ЛЮБВИ»
01.00	Х/Ф «ВЕРСИЯ»

ТИВИКОМ

06.30	08.25, 09.25, 10.25, 11.25, 17.25, 18.25, 19.25, 20.25, 22.50, 00.25 «ЗУРХАЙ»
06.35	Х/Ф «ДОРОЖНЫЕ ВОЙНЫ»
07.30	«ВКУСНО»
08.05	21.25 «ГОРОДСКИЕ ИСТОРИИ»
08.10	«ВАШЕ ПРАВО»
08.30	«ДЕТЕКТИВНЫЕ ИСТОРИИ»
09.30	«ГОРОДА МИРА»
10.05	«ТРАНСФОРМЕРЫ»
10.30	М/Ф
11.05	Т/С «ВИКТОРИЯ»
12.40	«УТУМАТА»
13.05	Х/Ф «ОТКРЫТЫЙ ПРОСТОР»
15.30	«10 САМЫХ»
16.00	«ШКОЛЬНОЕ ТВ»
16.30	Д/Ф «МИР БЕЗ ОКЕАНОВ»
17.30	«ТАЙНЫ ВЕКА»
18.30	«САМАРСКИЕ СУДЬБЫ»
19.00	23.30 «ГОРЯЧАЯ ЛИНИЯ»
19.30	21.30, 23.00, 02.00 НОВОСТИ ДНЯ
20.00	02.30 «СЕРЕДИНА ЗЕМЛИ»

20.25	Т/С «ВЕРЕВКА ИЗ ПЕСКА»
22.00	Т/С «АНТИМАФИЯ»
00.00	«ТОП-МОДЕЛЬ ПО-АМЕРИКАНСКИ»
03.00	НОЧНОЙ КАНАЛ НА ТИВИКОМЕ

СТС «БАЙКАЛ»

06.00	«НОВОСТИ»
07.00	14.00 М/С «КАСПЕР, КОТОРЫЙ ЖИВЁТ ПОД КРЫШЕЙ»
07.30	М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ВУДИ И ЕГО ДРУЗЕЙ»
08.00	Т/С «ДАЁШЬ, МОЛОДЁЖЬ!»
09.00	23.15, 00.30 «6 КАДРОВ»
09.30	Х/Ф «КИНГ-КОНГ»
13.00	13.30, 15.30, 18.30 «ЕРАЛАШ»
14.30	М/С «ВЕСЁЛАЯ ОЛИМПИАДА СКУБИ»
15.00	М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ДЖЕКИ ЧАНА»
16.00	Х/Ф «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
16.30	Х/Ф «ЗАКРЫТАЯ ШКОЛА»
17.05	18.50, 20.05, 22.25, 23.45, 00.05, 00.50, 01.30, 01.50 МЕТЕОМИКС НА СТС-БАЙКАЛ
17.30	«ГАЛИЛЕО»
19.00	Х/Ф «ВОРОНИНЫ»
20.00	Х/Ф «ФИЗИКА ИЛИ ХИМИЯ»
21.00	Х/Ф «ЗВЁЗДНЫЙ ДЕСАНТ»
00.00	ШОУ «УРАЛЬСКИХ ПЕЛЬМЕНЕЙ». ЛУЧШЕЕ
01.00	Х/Ф «ПРОДЕЛКИ БИВЕРА»
02.40	Т/С «ДЮВАЛЬ И МОРЕТТИ»
03.40	«Т/С «РАНЕТКИ»
05.35	М/С «ПИТЕР ПЭН И ПИРАТЫ»

НТВ

06.55	НТВ УТРОМ
09.30	Т/С «ЭРА СТРЕЛЬЦА»
10.30	16.30, 19.30 ОБЗОР «ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ»
11.00	14.00, 17.00, 20.00, 00.15 «СЕГОДНЯ»
11.20	ОБЗОР «ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ». ОБЗОР ЗА НЕДЕЛЮ
11.55	03.05 «ДО СУДА»
13.00	02.05 «СУД ПРИСЯЖНЫХ»
14.30	Т/С «ЗАКОН И ПОРЯДОК»
17.30	«ПРОКУРОРСКАЯ ПРОВЕРКА»
18.40	«ГОВОРИМ И ПОКАЗЫВАЕМ» С ЛЕОНИДОМ ЗАКОШАНСКИМ

СТС «БАЙКАЛ»

05.55	07.00, 09.20, 11.05, 12.05, 17.05, 18.50, 20.05, 22.25, 23.45, 00.05, 00.50, 01.30, 01.50 МЕТЕОМИКС НА СТС-БАЙКАЛ
06.00	«НОВОСТИ»
07.00	14.00 М/С «КАСПЕР, КОТОРЫЙ ЖИВЁТ ПОД КРЫШЕЙ»
07.30	М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ВУДИ И ЕГО ДРУЗЕЙ»
08.00	19.00 Х/Ф «ВОРОНИНЫ»
08.30	Т/С «ДАЁШЬ, МОЛОДЁЖЬ!»
09.00	10.30, 22.40 «6 КАДРОВ»
09.30	20.00 Х/Ф «ФИЗИКА ИЛИ ХИМИЯ»
12.00	Т/С «МОСГОРСМЕХ»
13.00	13.30, 15.30, 18.30 «ЕРАЛАШ»
14.30	М/С «ВЕСЁЛАЯ ОЛИМПИАДА СКУБИ»
15.00	М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ДЖЕКИ ЧАНА»
16.00	Х/Ф «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
16.30	Х/Ф «ЗАКРЫТАЯ ШКОЛА»
17.30	«ГАЛИЛЕО»
21.00	Х/Ф «ДОМ С ПРИВИДЕНИЯМИ»
00.00	ШОУ «УРАЛЬСКИХ ПЕЛЬМЕНЕЙ». ЛУЧШЕЕ
00.30	«КИНО В ДЕТАЛЯХ» С ФЁДОРОМ БОНДАРЧУКОМ
01.30	Х/Ф «КАК ОТДЕЛАТЬСЯ ОТ ПАРНЯ ЗА 10 ДНЕЙ»
03.40	Т/С «ДЮВАЛЬ И МОРЕТТИ»
04.40	«Т/С «РАНЕТКИ»
05.35	М/С «ПИТЕР ПЭН И ПИРАТЫ»

НТВ

06.55	НТВ УТРОМ
09.30	Т/С «ЭРА СТРЕЛЬЦА»
10.30	16.30, 19.30 ОБЗОР «ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ»
11.00	14.00, 17.00, 20.00, 00.15 «СЕГОДНЯ»
11.20	«ВНИМАНИЕ: РОЗЫСКИ» С ИРИНОЙ ВОЛК
11.55	«ДО СУДА»
13.00	«СУД ПРИСЯЖНЫХ»
14.30	Т/С «ЗАКОН И ПОРЯДОК»
17.30	«ПРОКУРОРСКАЯ ПРОВЕРКА»
18.40	«ГОВОРИМ И ПОКАЗЫВАЕМ» С ЛЕОНИДОМ ЗАКОШАНСКИМ
20.30	Т/С «МОРСКИЕ ДЬЯВОЛЫ»
22.30	Т/С «ГЛУХАРЬ. ВОЗВРАЩЕНИЕ»
00.35	«ГЕНЕРАЛЫ ХОЛОДНОЙ ВОЙНЫ. АНДРЕЙ ГРОМЫКО»
01.35	«ШКОЛА ЗЛОСЛОВИЯ»

«РОССИЯ»

06.00	«УТРО РОССИИ»
06.07	06.35, 07.07, 07.35, 08.07, 08.35, 09.07, 09.35 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. УТРО
10.05	«С НОВЫМ ДОМОМ!»
11.00	«О САМОМ ГЛАВНОМ»
12.00	15.00, 17.00, 21.00 ВЕСТИ
12.30	15.30, 17.30, 21.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
12.50	Т/С «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
14.00	Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
15.50	ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ

20.30	Т/С «МОРСКИЕ ДЬЯВОЛЫ»
22.30	Т/С «ГЛУХАРЬ. ВОЗВРАЩЕНИЕ»
00.35	«ЧЕСТНЫЙ ПОНЕДЕЛЬНИК»
01.30	«ФУТБОЛЬНАЯ НОЧЬ»
04.05	Т/С «СТОЛИЦА ГРЕХА»
05.55	Т/С «ОСНОВНАЯ ВЕРСИЯ»

5 КАНАЛ

07.00	11.00, 13.00, 16.30, 19.30, 23.00 «СЕЙЧАС»
07.10	Д/С «ПОДВОДНАЯ ОДИССЕЯ КОМАНДЫ КУСТО»
07.55	16.00, 19.00, 22.35 «МЕСТО ПРОИСШЕСТВИЯ»
08.00	«УТРО НА 5»
10.25	Д/С «КРИМИНАЛЬНЫЕ ХРОНИКИ»
11.30	Д/С «СВЕРХЪЕСТЕСТВЕННОЕ: УДИВИТЕЛЬНЫЕ СИЛЫ ЖИВОТНЫХ. БЛИЗКОЕ ЗНАКОМСТВО»
11.50	13.30 Т/С «ГРУППА ЗЕТА»
17.00	«ОТКРЫТАЯ СТУДИЯ»
20.00	Т/С «ДЕТЕКТИВЫ»
21.00	21.50 Т/С «СЛЕД»
23.30	«МОМЕНТ ИСТИНЫ»
00.30	Х/Ф «МОРОЗКО»
02.10	Т/С «РИМ»
04.40	Х/Ф «ПСИХО»

ДТВ

06.00	М/Ф
08.00	«ТЫСЯЧА МЕЛОЧЕЙ»
08.30	19.00 «УГОН»
09.00	18.30 «НАРУШИТЕЛИ ПОРЯДКА»
09.30	Х/Ф «ОПАСНО ДЛЯ ЖИЗНИ!»
11.30	Т/С «CSI: МЕСТО ПРЕСТУПЛЕНИЯ МАЙАМИ-7»
12.30	Т/С «БЕЗМОЛВНЫЙ СВИДЕТЕЛЬ-3»
13.00	16.00, 20.30 «ДОРОЖНЫЕ ВОЙНЫ»
13.30	04.10 Х/Ф «ЧИСТИЛЬЩИК»
15.30	19.30, 00.30 «УЛЕТНОЕ ВИДЕО ПО-РУССКИ»
16.30	«ВНЕ ЗАКОНА»
17.30	«СУДЕБНЫЕ СТРАСТИ»
21.30	Х/Ф «ПЕРЕКРЕСТКИ МИРОВ»
23.30	«ГОЛЫЕ И СМЕШНЫЕ»
01.00	«БРАЧНОЕ ЧТИВО»
01.30	02.50 Х/Ф «КРАЖА»

02.25	«КУЛИНАРНЫЙ ПОЕДИНОК» С ОСКАРОМ КУЧЕРОЙ
03.25	«ОДИН ДЕНЬ. НОВАЯ ВЕРСИЯ»
04.05	Т/С «СТОЛИЦА ГРЕХА»
05.55	Т/С «ОСНОВНАЯ ВЕРСИЯ»

5 КАНАЛ

07.00	11.00, 13.00, 16.30, 19.30, 23.00 «СЕЙЧАС»
07.10	Д/С «ПОДВОДНАЯ ОДИССЕЯ КОМАНДЫ КУСТО»
07.55	16.00, 19.00, 22.35 «МЕСТО ПРОИСШЕСТВИЯ»
08.00	«УТРО НА 5»
10.25	03.25 Д/С «КРИМИНАЛЬНЫЕ ХРОНИКИ»
11.30	Д/Ф «ВСЕ О ВЫДРАХ»
11.50	13.30 Т/С «ГРУППА ЗЕТА»
17.00	«ОТКРЫТАЯ СТУДИЯ»
20.00	Т/С «ДЕТЕКТИВЫ»
21.00	21.50 Т/С «СЛЕД»
23.30	Х/Ф «СЕРЖАНТ МИЛИЦИИ»
04.30	Х/Ф «САДКО»
06.15	Д/С «СВЕРХЪЕСТЕСТВЕННОЕ: УДИВИТЕЛЬНЫЕ СИЛЫ ЖИВОТНЫХ. БЛИЗКОЕ ЗНАКОМСТВО»

ДТВ

06.00	М/Ф
08.00	«ТЫСЯЧА МЕЛОЧЕЙ»
08.30	19.00 «УГОН»
09.00	18.30 «НАРУШИТЕЛИ ПОРЯДКА»
09.30	Х/Ф «ПОСЛЕДНЕЕ ДЕЛО ВАРЕНОГО»
11.10	15.30, 00.35 «УЛЕТНОЕ ВИДЕО ПО-РУССКИ»
11.30	Т/С «CSI: МЕСТО ПРЕСТУПЛЕНИЯ МАЙАМИ-7»
12.30	Т/С «БЕЗМОЛВНЫЙ СВИДЕТЕЛЬ-3»
13.00	16.00, 20.30 «ДОРОЖНЫЕ ВОЙНЫ»
13.30	Х/Ф «ПЕРЕКРЕСТКИ МИРОВ»
16.30	«ВНЕ ЗАКОНА»
17.30	«СУДЕБНЫЕ СТРАСТИ»
19.30	05.20 «УЛЕТНОЕ ВИДЕО»
21.30	Х/Ф «НЕБОСКРЕБ»
23.30	«ГОЛЫЕ И СМЕШНЫЕ»
01.05	«БРАЧНОЕ ЧТИВО»
01.30	02.30 Т/С «ЗАКОН И ПОРЯДОК-13»
03.25	Х/Ф «ДАЛЕКО ОТ ДОМА»

16.05	Т/С «ЕФРОСИНЯ. ПРОДОЛЖЕНИЕ»
17.50	Т/С «ВСЕ К ЛУЧШЕМУ»
18.55	Т/С «ИНСТИТУТ БЛАГОРОДНЫХ ДЕВИЦ»
19.55	«ПРЯМОЙ ЭФИР»
21.50	«СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!»
22.00	Т/С «СДЕЛАНО В СССР»
22.55	«ИСТОРИЧЕСКИЙ ПРОЦЕСС»
01.30	ВЕСТИ +
01.50	«ПРОФИЛАКТИКА»
02.55	«ГОРЯЧАЯ ДЕСЯТКА»

Вторник, 20

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

06.00	«ДОБРОЕ УТРО»
10.00	13.00, 16.00 НОВОСТИ
10.05	«КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА»
10.40	«ЖИТЬ ЗДОРОВО!»
11.50	«МОДНЫЙ ПРИГОВОР»
12.50	«ЖЕНСКИЙ ЖУРНАЛ»
13.20	«ЖКХ»
14.20	«УЧАСТКОВЫЙ ДЕТЕКТИВ»
15.00	«ДРУГИЕ НОВОСТИ»
15.20	«ПОНЯТЬ. ПРОСТИТЬ»
16.25	05.20 «ХОЧУ ЗНАТЬ» С МИХАИЛОМ ШИРВИНДОМ
16.55	Т/С «ОБРУЧАЛЬНОЕ КОЛЬЦО»
17.55	«СВОБОДА И СПРАВЕДЛИВОСТЬ» С АНДРЕЕМ МАКАРОВЫМ
19.00	«ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ» С СУБТИТРАМИ
19.45	«ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ!»
20.50	«ПУСТЬ ГОВОРЯТ»
22.00	«ВРЕМЯ»
22.30	Т/С «УСЛОВИЯ КОНТРАКТА»
23.30	«ЖЕРТВЫ КАЛИБРА 12.62»
00.30	«НОЧНЫЕ НОВОСТИ»
00.50	Х/Ф «ПЯТЬ ЛЕГКИХ ПЬЕС»
02.45	Х/Ф «ПРИКЛЮЧЕНИЯ МАЛЫШКИ-АКУЛЫ И ДЕВОЧКИ-ЛАВЫ»
04.30	Т/С «АМЕРИКАНСКАЯ СЕМЕЙКА»

«РОССИЯ»

06.00	«УТРО РОССИИ»
06.07	06.35, 07.07, 07.35, 08.07, 08.35, 09.07, 09.35 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. УТРО
10.05	«ТАЙЗАН»
10.25	«УЛГУР»
10.40	«САГАЙ СУУРЯАН»
11.00	«О САМОМ ГЛАВНОМ»
12.00	15.00, 17.00, 21.00 ВЕСТИ
12.30	15.30, 17.30, 21.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
12.50	Т/С «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
14.00	23.55 Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
15.50	ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
16.05	Т/С «ЕФРОСИНЯ. ПРОДОЛЖЕНИЕ»
17.50	Т/С «ВСЕ К ЛУЧШЕМУ»
18.55	Т/С «ИНСТИТУТ БЛАГОРОДНЫХ ДЕВИЦ»

19.55	«ПРЯМОЙ ЭФИР»
21.50	«СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!»
22.00	Т/С «СДЕЛАНО В СССР»
00.50	«ВЫЗЫВАЮ ДУХ МАКЕДОНСКОГО СПИРИТИЗМ»
01.50	ВЕСТИ +
02.10	«ПРОФИЛАКТИКА»

КУЛЬТУРА

07.30	ЕВРОНЬЮС
11.00,	20.30, 00.30 НОВОСТИ КУЛЬТУРЫ
11.20,	00.50 Х/Ф «НА ГРАФСКИХ РАЗВАЛИНАХ»
12.25	«ЛЕТО ГОСПОДНЕ»
12.50	СКАЗКИ ИЗ ГЛИНЫ И ДЕРЕВА
13.00	Д/Ф «ВЛАСТЕЛИН ОРКЕСТРА. ЕВГЕНИЙ МРАВИНСКИЙ»
13.55	ВАЖНЫЕ ВЕЩИ
14.10,	19.35 Д/С «ЛЕТОПИСЬ ИМПЕРСКОЙ СТОЛИЦЫ»
15.05	Д/Ф «ХРАНИТЕЛИ МЕЛИХО-ВА»
15.30	Х/Ф «КРАХ ИНЖЕНЕРА ГАРИНА»
16.40	Х/Ф
16.50	М/С «ГРЯЗЕЗЕМЬЕ»
17.00	М/Ф «КЕНТЕРВИЛЬСКОЕ ПРИВИДЕНИЕ»
17.20	Т/С «ПОВЕЛИТЕЛЬ МОЛНИИ»
17.45	Д/С «ДИКАЯ ПРИРОДА ВЕНЕСУЭЛЫ»
18.10	«ВРЕМЕНА НЕ ВЫБИРАЮТ»
18.40	ЗВЕЗДНЫЕ ВИОЛОНЧЕЛИСТЫ МИРА
19.25	Д/Ф «ДЖОТТО ДИ БОНДОНЕ»
20.45	«ГЛАВНАЯ РОЛЬ»
21.05	«АБСОЛЮТНЫЙ СЛУХ»
21.45	ЖИЗНЬ ЗАМЕЧАТЕЛЬНЫХ ИДЕЙ
22.10	Д/Ф «КАФЕДРАЛЬНЫЙ СОБОР В ШАРТРЕ»
22.25,	02.55 ACADEMIA
23.15	«МАТИЯ КИНО»
00.00	Д/С «ОТ 0 ДО 80. СИМОН ШНОЛЬ»
02.00	Д/Ф «ЖИТИЕ ИНТЕЛЛИГЕНТА ДЕМИДОВА»
02.40	Г. СВИРИДОВ. КАНТАТА «НОЧНЫЕ ОБЛАКА»

03.40 Д/Ф «КАФЕДРАЛЬНЫЙ СОБОР САНТЬЯГО-ДЕ- КОМПОСТЕЛА. ЗАВЕТНАЯ ЦЕЛЬ ПАЛОМНИКОВ»

АРИГ УС

07.00	«НЕОБЪЯСНИМО, НО ФАКТ»: «ЦЕЛИТЕЛИ»
08.00,	09.00, 23.00, 00.30 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
08.35	«УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ». НОВОСТИ ШОПИНГА И РАЗВЛЕЧЕНИЙ. ПОГОДА
09.30,	18.30, 20.30 Т/С «УНИВЕР»
10.30	Т/С «ЗАЙЦЕВ +1»
11.00	Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»
11.40	М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ДЖИММИ НЕЙРОНА»
12.10	М/С «ЭЙ, АРНОЛЬД!»
12.40,	19.30 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС»
13.00	М/С «ПИНГВИНЫ ИЗ «МАДАГАСКАРА»
14.00,	19.00 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ». НОВОСТИ ШОПИНГА И РАЗВЛЕЧЕНИЙ
14.20	«ТОЧКА ЗРЕНИЯ»
14.30	«ДОМ-2. LIVE»
16.25	Х/Ф «ОЧЕНЬ СТРАШНОЕ КИНО-3»
18.00,	20.00 Т/С «ИНТЕРНЫ»
19.20	«АФИША». ПОГОДА
21.00	Х/Ф «ОЧЕНЬ СТРАШНОЕ КИНО-4»
22.25	«КОМЕДИ КЛАБ». ЛУЧШЕЕ
23.35	«ДОМ-2. ГОРОД ЛЮБВИ»
01.00	«ПОД ПРИКРЫТИЕМ -2»

ТИВИКОМ

06.30,	08.25, 09.25, 10.25, 11.25, 17.25, 18.25, 19.25, 20.25, 22.50, 00.25 «ЗУРХАЙ»
06.35,	12.45, 20.00, 23.30, 02.30 «СЕРЕДИНА ЗЕМЛИ»

07.00,	09.30, 12.15, 19.30, 21.30, 23.00,
02.00	НОВОСТИ ДНЯ
07.35	«БОЛЬШИЕ ДЕНЬГИ»
07.50,	21.25 «ГОРОДСКИЕ ИСТОРИИ»
08.00	PRO-НОВОСТИ
08.35	Х/Ф «СОБАЧИЙ ПАТРУЛЬ»
10.10	«ТРАНСФОРМЕРЫ»
10.40	Т/С «ВИКТОРИЯ»
13.00	Х/Ф «ТОТ САМЫХ МЮНХГАУЗЕН»
15.30	«ЗООПАРК: ИСТОРИИ В ДЕТАЛЯХ»
16.00,	22.00 Т/С «АНТИМАФИЯ»
17.00	Х/Ф «ТЮРЕМНЫЙ РОМАНС»
19.00	«АКТУАЛЬНОЕ ИНТЕРВЬЮ»
20.25	Т/С «ВЕРЕВКА ИЗ ПЕСКА»
00.00	«ТОП - МОДЕЛЬ ПО-АМЕРИКАНСКИ»
03.00	НОЧНОЙ КАНАЛ НА ТИВИКОМЕ

СТС «БАЙКАЛ»

05.55,	07.00, 09.20, 11.05, 12.05, 17.05,
18.50, 20.05, 22.25, 23.45, 00.05, 00.50, 01.30,	01.50 МЕТЕОМИКС НА СТС-БАЙКАЛ
06.00	«НОВОСТИ»
07.00,	14.00 М/С «КАСПЕР, КОТОРЫЙ ЖИВЁТ ПОД КРЫШЕЙ»
07.30	М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ВУДИ И ЕГО ДРУЗЕЙ»
08.00,	19.00 Х/Ф «ВОРОНИНЫ»
08.30	Т/С «ДАЁШЬ, МОЛОДЁЖЬ!»
09.00,	10.30, 22.40, 00.30 «6 КАДРОВ»
09.30,	20.00 Х/Ф «ФИЗИКА ИЛИ ХИМИЯ»
12.00	Т/С «МОСГОРСМЕХ»
13.00,	13.30, 15.30, 18.30 «ЕРАЛАШ»
14.30	М/С «ВЕСЁЛАЯ ОЛИМПИАДА СКУБИ»
15.00	М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ДЖЕКИ ЧАНА»
16.00	Х/Ф «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
16.30	Х/Ф «ЗАКРЫТАЯ ШКОЛА»

17.30	«ГАЛИЛЕО»
21.00	Х/Ф «ТАКСИ»
00.00	ШОУ «УРАЛЬСКИХ ПЕЛЬМЕНЕЙ», ЛУЧШЕЕ
01.00	Х/Ф «ЖЕНЩИНА В БЕГАХ»
02.55	Т/С «ДЮВАЛЬ И МОРЕТТИ»
04.55	«Т/С «РАНЕТКИ»
05.45	МУЗЫКА НА СТС

НТВ

06.55	НТВ УТРОМ
09.30	Т/С «ЭРА СРЕЛБЦА»
10.30,	16.30, 19.30 ОБЗОР. «ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ»
11.00,	14.00, 17.00, 20.00, 00.15 «СЕГОДНЯ»
11.20	«В ЗОНЕ ОСОБОГО РИСКА»
11.55	«ДО СУДА»
13.00	«СУД ПРИСЯЖНЫХ»
14.30	Т/С «ЗАКОН И ПОРЯДОК»
17.30	«ПРОКУРОРСКАЯ ПРОВЕРКА»
18.40	«ГОВОРИМ И ПОКАЗЫВАЕМ» С ЛЕОНИДОМ ЗАКОШАНСКИМ
20.30	Т/С «МОРСКИЕ ДЬЯВОЛЫ»
22.30	Т/С «ГЛУХАРЬ. ВОЗВРАЩЕНИЕ»
00.35	«ВНИМАНИЕ: РОЗЫСК!» С ИРИНОЙ ВОЛК
01.10	«ПРИХОДИТЕ В МОЙ ДОМ». ВИКА ЦЫГАНОВА
02.25	«КВАРТИРНЫЙ ВОПРОС»
03.25	«ОДИН ДЕНЬ. НОВАЯ ВЕРСИЯ»
04.05	Т/С «СТОЛИЦА ГРЕХА»
05.55	Т/С «ОСНОВНАЯ ВЕРСИЯ»

5 КАНАЛ

07.00,	11.00, 13.00, 16.30, 19.30, 23.00
«СЕЙЧАС»	
07.10,	06.05 Д/С «ПОДВОДНАЯ ОДИС- СЕЯ КОМАНДЫ КУСТО»
07.55,	16.00, 19.00, 22.35 «МЕСТО ПРОИСШЕСТВИЯ»

08.00	«УТРО НА 5»
10.25	Д/С «КРИМИНАЛЬНЫЕ ХРОНИКИ»
11.30	Д/Ф «ЖИРАФ: ОЧЕНЬ СТРАННОЕ СОЗДАНИЕ»
11.45,	13.30 Х/Ф «ВА-БАНК»
14.10	Х/Ф «ВА-БАНК-2. ОТВЕТНЫЙ УДАР»
17.00	«ОТКРЫТАЯ СТУДИЯ»
20.00	Т/С «ДЕТЕКТИВЫ»
21.00,	21.50 Т/С «СЛЕД»
23.30	Х/Ф «ДЕЛО РУМЯНЦЕВА»
01.35	Х/Ф «СЕМЬ СТАРИКОВ И ОДНА ДЕВУШКА»
03.05	Х/Ф «НЕБЕСНЫЙ КАПИТАН И МИР БУДУЩЕГО»
05.15	«ЖИЗНЬ КАК ЖИЗНЬ»

ДТВ

06.00	М/Ф
08.00	«ТЫСЯЧА МЕЛОЧЕЙ»
08.30,	19.00 «УГОН»
09.00,	18.30 «НАРУШИТЕЛИ ПОРЯДКА»
09.30,	03.20 Х/Ф «ДЕТИ ДОН-КИХОТА»
11.10,	15.30, 00.30, 05.40 «УЛЕТНОЕ ВИДЕО ПО-РУССКИ»
11.30	Т/С «CSI: МЕСТО ПРЕСТУПЛЕНИЯ МАЙАМИ-7»
12.30	Т / С «БЕЗМОЛВНЫЙ СВИДЕТЕЛЬ-3»
13.00,	16.00, 20.30 «ДОРОЖНЫЕ ВОЙНЫ»
13.30	Х/Ф «НЕБОСКРЕБ»
16.30	«ВНЕ ЗАКОНА»
17.30	«СУДЕБНЫЕ СТРАСТИ»
19.30,	04.55 «УЛЕТНОЕ ВИДЕО»
21.30	Х/Ф «ЭПИЦЕНТР»
23.30	«ГОЛЫЕ И СМЕШНЫЕ»
01.00	«БРАЧНОЕ ЧТИВО»
01.30,	02.25 Т/С «ЗАКОН И ПОРЯДОК. СПЕЦИАЛЬНЫЙ КОРПУС-8»

Четверг, 22

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

06.00	«ДОБРОЕ УТРО»
10.00,	13.00, 16.00 НОВОСТИ
10.05	«КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА»
10.40	«ЖИТЬ ЗДОРОВО!»
11.50	«МОДНЫЙ ПРИГОВОР»
12.50	«ЖЕНСКИЙ ЖУРНАЛ»
13.20	«ЖКХ»
14.20	«УЧАСТКОВЫЙ ДЕТЕКТИВ»
15.00	«ДРУГИЕ НОВОСТИ»
15.20	«ПОНЯТЬ. ПРОСТИТЬ»
16.25,	05.20 «ХОЧУ ЗНАТЬ» С МИХАИЛОМ ШИРВИНДОМ
16.55	Т/С «ОБРУЧАЛЬНОЕ КОЛЬЦО»
17.55	«СВОБОДА И СПРАВЕДЛИВОСТЬ» С АНДРЕЕМ МАКАРОВЫМ
19.00	«ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ» С СУБТИТРАМИ
19.45	«ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ!»
20.50	«ПУСТЬ ГОВОРЯТ»
22.00	«ВРЕМЯ»
22.30	Т/С «УСЛОВИЯ КОНТРАКТА»
23.30	«ЧЕЛОВЕК И ЗАКОН»
00.30	«НОЧНЫЕ НОВОСТИ»
00.50	Х/Ф «ВОЕННО-ПОЛЕВОЙ ГОСПИТАЛЬ»
03.05	Х/Ф «В ЛУЧАХ СЛАВЫ»

«РОССИЯ»

06.00	«УТРО РОССИИ»
06.07,	06.35, 07.07, 07.35, 08.07, 08.35,
09.07, 09.35	ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. УТРО
10.05	«ТОЛИ»
10.25	«БУРЯД ОРОН»
11.00	«О САМОМ ГЛАВНОМ»
12.00,	15.00, 17.00, 21.00 ВЕСТИ
12.30,	15.30, 17.30, 21.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
12.50	Т/С «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
14.00	Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
15.50	ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
16.05	Т/С «ЕФРОСИНЯ. ПРОДОЛЖЕНИЕ»
17.50	Т/С «ВСЕ К ЛУЧШЕМУ»
18.55	Т/С «ИНСТИТУТ БЛАГОРОДНЫХ ДЕВИЦ»

19.55	«ПРЯМОЙ ЭФИР»
21.50	«СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!»
22.00	Т/С «СДЕЛАНО В СССР»
23.55	«ПОЕДИНОК». ПРОГРАММА ВЛАДИМИРА СОЛОВЬЕВА
00.50	«АРКАДИЙ КОШКО. ГЕНИЙ РУССКОГО СЫСКА»
01.50	ВЕСТИ +

КУЛЬТУРА

07.30	ЕВРОНЬЮС
11.00,	16.40, 20.30, 00.30 НОВОСТИ КУЛЬТУРЫ
11.20,	00.50 Х/Ф «ПОСЛЕДНИЙ ДЮЙМ»
12.50	СКАЗКИ ИЗ ГЛИНЫ И ДЕРЕВА
13.00	Д/Ф «СВЯТОЙ ДОКТОР»
13.55	ВАЖНЫЕ ВЕЩИ
14.10,	19.35 Д/С «ЛЕТОПИСЬ ИМПЕРСКОЙ СТОЛИЦЫ»
15.05	ТРЕТЬЯКОВКА - ДАР БЕСЦЕННЫЙ!
15.30	Х/Ф «КРАХ ИНЖЕНЕРА ГАРИНА»
16.50	М/С «ОРСОН И ОЛИВИЯ»
17.15	М/Ф «КАРТИНКИ С ВЫСТАВКИ»
17.20	Т/С «ПОВЕЛИТЕЛЬ МОЛНИИ»
17.45	Д/С «ДИКАЯ ПРИРОДА ВЕНЕСУЭЛЫ»
18.10	«ВРЕМЕНА НЕ ВЫБИРАЮТ»
18.35	ЗВЕЗДНЫЕ ВИОЛОНЧЕЛИСТЫ МИРА
20.45	«ГЛАВНАЯ РОЛЬ»
21.05	«ЧЕРНЫЕ ДЫРЫ. БЕЛЫЕ ПЯТНА»
21.45	Д/Ф «ИГОРЬ ЯСУЛОВИЧ.АКТЕРСКИЕ ПРОБЫ»
22.25,	02.55 ACADEMIA
23.15	«КУЛЬТУРНАЯ РЕВОЛЮЦИЯ»
00.00	Д/С «ОТ 0 ДО 80. СИМОН ШНОЛЬ»
02.15	ИГРАЕТ КАМЕРНЫЙ АНСАМБЛЬ «СОЛИСТЫ МОСКВЫ»
03.40	Д/Ф «ОСТРОВ ПАСХИ. ТАИНСТВЕННЫЕ ГИГАНТЫ»

АРИГ УС

07.00	«НЕОБЪЯСНИМО, НО ФАКТ»: «ЛЮДИ Х»
-------	----------------------------------

08.00,	09.00, 23.00, 00.30 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
08.35,	19.00 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ». НОВОСТИ ШОПИНГА И РАЗВЛЕЧЕНИЙ. ПОГОДА
09.30,	18.30, 20.30 Т/С «УНИВЕР»
10.30	Т/С «ЗАЙЦЕВ +1»
11.00	Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»
11.40	М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ДЖИММИ НЕЙРОНА»
12.10	М/С «ЭЙ, АРНОЛЬД!»
12.40,	19.30 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС»
13.00	М/С «ПИНГВИНЫ ИЗ «МАДАГАСКАРА»
14.00	«УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ». НОВОСТИ ШОПИНГА И РАЗВЛЕЧЕНИЙ
14.20	«АФИША»
14.30	«ДОМ-2. LIVE»
16.15	Х/Ф «ЭОН ФЛАКС»
18.00,	20.00 Т/С «ИНТЕРНЫ»
19.20	«ТОЧКА ЗРЕНИЯ»
21.00	Х/Ф «КРАСАВЧИК»
23.35	«ДОМ-2. ГОРОД ЛЮБВИ»
01.00	«ПОД ПРИКРЫТИЕМ -2»

ТИВИКОМ

06.30,	08.25, 09.25, 10.25, 11.25, 17.25,
18.25, 19.25, 20.25, 22.50, 00.25 «ЗУРХАЙ»	
06.35,	12.45, 20.00, 23.30, 02.30 «СЕРЕДИНА ЗЕМЛИ»
07.00,	09.30, 12.15, 19.30, 21.30, 23.00,
02.00	НОВОСТИ ДНЯ
07.35	«АКТУАЛЬНОЕ ИНТЕРВЬЮ»
08.00	PRO-НОВОСТИ
08.25,	21.25 «ГОРОДСКИЕ ИСТОРИИ»
08.35	Х/Ф «КУЛЬТУРНЫЙ ШОК»
10.10	«ТРАНСФОРМЕРЫ»
10.40	Т/С «ВИКТОРИЯ»
13.05	Х/Ф «БЕЛЫЙ ФИАТ»
14.50	«ЗВЕЗДЫ ЗАЖИГАЮТ»
15.50,	22.00 Т/С «АНТИМАФИЯ»
16.50	Х/Ф «СВАДЬБА С ПРИДАННЫМ»
19.00	«РАДАР-СПОРТ»
20.25	Т/С «ВЕРЕВКА ИЗ ПЕСКА»
00.00	«ТОП - МОДЕЛЬ ПО-АМЕРИКАНСКИ»
03.00	НОЧНОЙ КАНАЛ НА ТИВИКОМЕ

СТС «БАЙКАЛ»

05.55,	07.00, 09.20, 11.05, 12.05, 17.05,
18.50, 20.05, 22.25, 23.45, 00.05, 00.50, 01.30,	01.50 МЕТЕОМИКС НА СТС-БАЙКАЛ
06.00	«НОВОСТИ»
07.00,	14.00 М/С «КАСПЕР, КОТОРЫЙ ЖИВЁТ ПОД КРЫШЕЙ»
07.30,	14.30 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ВУДИ И ЕГО ДРУЗЕЙ»
08.00,	19.00 Х/Ф «ВОРОНИНЫ»
08.30	Т/С «ДАЁШЬ, МОЛОДЁЖЬ!»
09.00,	12.10, 22.45, 00.30 «6 КАДРОВ»
09.30,	20.00 Х/Ф «ФИЗИКА ИЛИ ХИМИЯ»
10.30	Х/Ф «ТАКСИ»
12.30	Т/С «МОСГОРСМЕХ»
13.00,	13.30, 15.30, 18.30 «ЕРАЛАШ»
15.00	М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ДЖЕКИ ЧАНА»
16.00	Х/Ф «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
16.30	Х/Ф «ЗАКРЫТАЯ ШКОЛА»
17.30	«ГАЛИЛЕО»
21.00	Х/Ф «ТАКСИ-4»
00.00	ШОУ «УРАЛЬСКИХ ПЕЛЬМЕНЕЙ», ЛУЧШЕЕ
01.00	Х/Ф «ДЖЕННИФЕР ВОСЕМЬ»
03.25	Т/С «ДЮВАЛЬ И МОРЕТТИ»
04.25	«Т/С «РАНЕТКИ»
05.20	М/С «ПИТЕР ПЭН И ПИРАТЫ»
05.50	МУЗЫКА НА СТС

НТВ

06.55	НТВ УТРОМ
09.30	Т/С «ЭРА СРЕЛБЦА»
10.30,	16.30, 19.30 ОБЗОР. «ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ»
11.00,	14.00, 17.00, 20.00, 00.15 «СЕГОДНЯ»
11.20	МЕДИЦИНСКИЕ ТАЙНЫ
11.55	«ДО СУДА»
13.00	«СУД ПРИСЯЖНЫХ»
14.30	Т/С «ЗАКОН И ПОРЯДОК»
17.30	«ПРОКУРОРСКАЯ ПРОВЕРКА»
18.40	«ГОВОРИМ И ПОКАЗЫВАЕМ» С ЛЕОНИДОМ ЗАКОШАНСКИМ
20.30	Т/С «МОРСКИЕ ДЬЯВОЛЫ»
22.30	Т/С «ГЛУХАРЬ. ВОЗВРАЩЕНИЕ»
00.35	«ЖЕНСКИЙ ВЗГЛЯД»
01.20	Т/С «ПРЕСТУПЛЕНИЕ БУДЕТ РАСКРЫТО»

02.25	«ДАЧНЫЙ ОТВЕТ»
03.25	«ОДИН ДЕНЬ. НОВАЯ ВЕРСИЯ»
04.05	Т/С «СТОЛИЦА ГРЕХА»
05.55	Т/С «ОСНОВНАЯ ВЕРСИЯ»

5 КАНАЛ

07.00,	11.00, 13.00, 16.30, 19.30, 23.00
«СЕЙЧАС»	
07.10,	05.40 Д/С «ПОДВОДНАЯ ОДИС- СЕЯ КОМАНДЫ КУСТО»
07.55,	16.00, 19.00, 22.35 «МЕСТО ПРОИСШЕСТВИЯ»
08.00	«УТРО НА 5»
10.25	Д/С «КРИМИНАЛЬНЫЕ ХРОНИКИ»
11.30,	13.30 Х/Ф «СЕРЖАНТ МИЛИЦИИ»
17.00	«ОТКРЫТАЯ СТУДИЯ»
20.00	Т/С «ДЕТЕКТИВЫ»
21.00,	21.50 Т/С «СЛЕД»
23.30	Х/Ф «БЕЗ ПРАВА НА ПРОВАЛ»
01.00	Х/Ф «СТАРИКИ-РАЗБОЙНИКИ»
02.55	Х/Ф «ЗАЙЧИК»
04.35	«В НАШУ ГАВАНЬ ЗАХОДИЛИ КОРАБЛИ»

ДТВ

06.00	М/Ф
08.00	«ТЫСЯЧА МЕЛОЧЕЙ»
08.30,	19.00 «УГОН»
09.00,	18.30 «НАРУШИТЕЛИ ПОРЯДКА»
09.30,	03.15 Х/Ф «ГОРЬКО!»
11.30	Т/С «CSI: МЕСТО ПРЕСТУПЛЕНИЯ МАЙАМИ-7»
12.30	Т / С «БЕЗМОЛВНЫЙ СВИДЕТЕЛЬ-3»
13.00,	16.00, 20.30 «ДОРОЖНЫЕ ВОЙНЫ»

ТВ-программа

Буряад үнэн - Дүхэриг

15.09.2011

№ 36 (21833)

№36 (748)

ТИВИКОМ

06.30, 08.25, 09.25, 10.25, 11.25, 17.25, 18.25, 19.25, 20.25, 22.50, 00.25 «ЗУРХАЙ»
06.35, 12.45, 20.00, 00.00 «СЕРЕДИНА ЗЕМЛИ»
07.00, 09.30, 12.15, 21.30, 23.30, 02.00 НОВОСТИ ДНЯ
07.35 «РАДАР-СПОРТ»
08.00 PRO-НОВОСТИ
08.25, 21.25 «ГОРОДСКИЕ ИСТОРИИ»
08.35 Х/Ф «ТАЙНЫ ДРЕВНОСТИ»
10.10 «ТРАНСФОРМЕРЫ»
10.40 Т/С «ВИКТОРИЯ»
13.00 Х/Ф «ЮРЕМНЫЙ РОМАНС»
14.45 М/Ф
15.05 «ЗВЕЗДЫ ЗАЖИГАЮТ»
16.00 Т/С «АНТИМАФИЯ»
17.00 Д/Ф «МИР БЕЗ ОКЕАНОВ»
18.00 Х/Ф «ЗНАМЕНИТЫЕ ГАЛЕРЕИ МИРА»
18.30 «ХИТ-ПАРАД ИНТЕРЬЕРОВ»
18.50 «ХУСЭЛ». ПРОГРАММА НА БУРЯТСКОМ ЯЗЫКЕ
19.20 «ДЕТЕКТОР»

19.30 НОВОСТИ ДНЯ
20.25 Д/Ф «КРЕМЛЬ-9»
22.00 Х/Ф «ЖУЛИКИ»
00.20 «ТОП-МОДЕЛЬ ПО-АМЕРИКАНСКИ»
02.30 НОЧНОЙ КАНАЛ НА ТИВИКОМЕ

СТС «БАЙКАЛ»

05.55, 07.00, 09.20, 11.05, 12.05, 17.05, 18.50, 20.05, 22.25, 23.45, 00.05, 00.50, 01.30, 01.50 МЕТЕОМИКС НА СТС-БАЙКАЛ
06.00 «НОВОСТИ»
07.00, 14.00 М/С «КАСПЕР, КОТОРЫЙ ЖИВЁТ ПОД КРЫШЕЙ»
07.30, 14.30 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ВУДИ И ЕГО ДРУЗЕЙ»
08.00, 19.00 Х/Ф «ВОРОНИНЫ»
08.30, 22.40 Т/С «ДАЁШЬ, МОЛОДЁЖЬ!»
09.00, 12.15 «6 КАДРОВ»
09.30 Х/Ф «ФИЗИКА ИЛИ ХИМИЯ»
10.30 Х/Ф «ТАКСИ-4»
12.30 Т/С «МОСГОРСМЕХ»
13.00, 13.30, 15.30, 18.30 «ЕРАЛАШ»
15.00 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ДЖЕКИ ЧАНА»
16.30 Х/Ф «ПАПИНЫ ДОЧКИ»

17.30 «ГАЛИЛЕО»
21.00 Х/Ф «СУРРОГАТЫ»
23.10 Х/Ф «НОВЫЕ МУРАВЬИ В ШТА-НАХ»
00.50 Х/Ф «БАЙКЕРЫ»
02.55 Т/С «ДЮВАЛЬ И МОРЕТТИ»
03.55 «Т/С «РАНЕТКИ»
04.55 М/С «ПИТЕР ПЭН И ПИРАТЫ»
05.45 МУЗЫКА НА СТС

НТВ

06.55 НТВ УТРОМ
09.30 Т/С «ЭРА СТРЕЛЬЦА»
10.30, 16.30, 19.30 ОБЗОР «ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 «СЕГОДНЯ»
11.20 «СПАСАТЕЛИ»
11.55 «ДО СУДА»
13.00 «СУД ПРИСЯЖНЫХ»
14.30 Т/С «ЗАКОН И ПОРЯДОК»
17.30 «ПРОКУРОРСКАЯ ПРОВЕРКА»
18.40 «ГОВОРИМ И ПОКАЗЫВАЕМ» С ЛЕОНИДОМ ЗАКОШАНСКИМ
20.30 Х/Ф «МОРСКИЕ ДЬЯВОЛЫ. СУДЬБЫ»
22.30 «КОНЦЕРТНЫЙ ЗАЛ НТВ» ПРЕДСТАВЛЯЕТ: БЕНЕФИС БОРИСА МОИСЕЕВА

00.35 Д/С «СССР. КРАХ ИМПЕРИИ»
01.40 Х/Ф «СОЛДАТ»
03.30 Т/С «СТОЛИЦА ГРЕХА»
05.25 Т/С «ОСНОВНАЯ ВЕРСИЯ»

5 КАНАЛ

07.00, 11.00, 13.00, 16.30, 19.30 «СЕЙЧАС»
07.10 Д/С «ПОДВОДНАЯ ОДИССЕЯ КОМАНДЫ КУСТО»
07.55, 16.00, 19.00 «МЕСТО ПРОИСШЕСТВИЯ»
08.00 «УТРО НА 5»
10.25, 20.00 Д/С «КРИМИНАЛЬНЫЕ ХРОНИКИ»
11.30 Д/Ф «БОЛЬШЕУХАЯ ЛИСИЦА»
11.55, 13.30 Х/Ф «СЕМЬ СТАРИКОВ И ОДНА ДЕВУШКА»
14.00 Х/Ф «СЕМЬ НЕВЕСТ ЕФРЕЙТОРА ЗБРУЕВА»
17.00 «ОТКРЫТАЯ СТУДИЯ»
21.00, 21.50, 22.35 Т/С «СЛЕД»
23.20 Т/С «РОЖДЕННАЯ РЕВОЛЮЦИЕЙ. КОМИССАР МИЛИЦИИ РАССКАЗЫВАЕТ»
03.35 Х/Ф «БЕЗ ПРАВА НА ПРОВАЛ»
05.05 Х/Ф «ПАНИ МАРИЯ»

ДТВ

06.00 М/Ф
08.00 «ТЫСЯЧА МЕЛОЧЕЙ»
08.30, 19.00 «УГОН»
09.00, 18.30 «НАРУШИТЕЛИ ПОРЯДКА»
09.30 Х/Ф «ПОСЛЕДНИЙ ЖУЛИК»
11.00, 19.30, 01.25 «УЛЕТНОЕ ВИДЕО ПО-РУССКИ»
11.30 Т/С «CSI: МЕСТО ПРЕСТУПЛЕНИЯ МАЙАМИ-7»
12.30 Т / С «БЕЗМОЛВНЫЙ СВИДЕТЕЛЬ-3»
13.00, 16.00, 20.30 «ДОРОЖНЫЕ ВОЙНЫ»
13.30 Х/Ф «ПУТЕВОЙ ОБХОДЧИК»
15.10 «УЛЕТНОЕ ВИДЕО»
16.30 «ВНЕ ЗАКОНА»
17.30 «СУДЕБНЫЕ СТРАСТИ»
21.30 Х/Ф «ОТСТУПНИКИ»
00.30 «ГОЛЫЕ И СМЕШНЫЕ»
02.00 «БРАЧНОЕ ЧТИВО»
02.30, 03.25 Т/С «ЗАКОН И ПОРЯДОК. СПЕЦИАЛЬНЫЙ КОРПУС-8»
04.20 Х/Ф «ГДЕ ТРЕТИЙ КОРОЛЬ?»

Суббота, 24

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

07.00, 11.00, 13.00 НОВОСТИ
07.10 Х/Ф «ЧЕЛОВЕК-АМФИБИЯ»
09.10 «ЧИП И ДЕЛ СПЕШАТ НА ПОМОЩЬ», «ГУФИ И ЕГО КОМАНДА»
10.00 «ИГРАЙ, ГАРМОНЬ ЛЮБИМАЯ!»
10.45 «СЛОВО ПАСТЫРЯ»
11.15 «СМАК»
11.55 «МИХАИЛ ПУГОВКИН. ГЛАВНЫЙ ГЕРОЙ ВТОРОГО ПЛАНА»
13.15 Д/Ф «СРЕДА ОБИТАНИЯ»
14.15 Т/С «ВОСПОМИНАНИЯ О ШЕРЛОКЕ ХОЛМСЕ»
19.00 «ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ» С СУБТИТРАМИ
19.15 «КТО ХОЧЕТ СТАТЬ МИЛЛИОНЕРОМ?»
20.15 «БОЛЬШИЕ ГОНКИ»
22.00 «ВРЕМЯ»
22.15 «ПРИЗРАК ОПЕРЫ»
23.25 «ПРОЖЕКТОР ПЕРИСХИЛТОН»
00.00 Х/Ф «КАРЛОС»
02.20 Х/Ф «ДЕТСАДОВСКИЙ ПОЛИЦЕЙСКИЙ»
04.20 Х/Ф «КАКИМИ МЫ БЫЛИ»
06.30 «ХОЧУ ЗНАТЬ» С МИХАИЛОМ ШИРВИНДОМ

«РОССИЯ»

05.50 Х/Ф «ЖИЗНЬ ПРОШЛА МИМО»
07.35 «СЕЛЬСКОЕ УТРО»
08.05 «ДИАЛОГИ О ЖИВОТНЫХ»
09.00, 12.00, 15.00 ВЕСТИ
09.10, 12.10, 15.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
09.20 «ВОЕННАЯ ПРОГРАММА»
09.50 «СУББОТНИК»
10.30 «ГОРОДОК»
11.05 «ПОЗИЦИЯ»
11.25 «ТЕЛЕВЕСТНИК ГОРСОВЕТА»
11.40 «ГУСИНООЗЕРСКАЯ ГРЭС»
11.50 М/Ф «ШЭДИТЭ ХАНЗА»
12.20 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ

12.55 «ЧЕСТНЫЙ ДЕТЕКТИВ»
13.25 «ПОДАРИ СЕБЕ ЖИЗНЬ»
13.55, 15.30 Т/С «ВКУС ГРАНАТА»
18.00 «СУББОТНИЙ ВЕЧЕР»
19.55 ШОУ «ДЕСЯТЬ МИЛЛИОНОВ» С МАКСИМОМ ГАЛКИНЫМ
21.00 ВЕСТИ В СУББОТУ
21.40 Х/Ф «КЛЮЧИ ОТ СЧАСТЬЯ»
01.30 «ДЕВЧАТА»
02.10 Х/Ф «ВЕЧНО МОЛОДОЙ»

КУЛЬТУРА

07.30 ЕВРОНЬЮС
11.00 «БИБЛИЙСКИЙ СЮЖЕТ»
11.35 Х/Ф «АЛЫЕ ПАРУСА»
13.05 «ЛИЧНОЕ ВРЕМЯ». ВЛАДИСЛАВ ПЬЯВКО
13.30 М/Ф «АЛЕНЬКИЙ ЦВЕТОЧЕК». «СКАЗКА О РЫБАКЕ И РЫБКЕ». «ГУСИ-ЛЕБЕДИ». «ТЕРЕМ-ТЕРЕМОК»
15.10 «ОЧЕВИДНОЕ - НЕВЕРОЯТНОЕ»
15.40 «ИГРЫ КЛАССИКОВ» С РОМАННОМ ВИКТОКОМ
16.30 «ОСТРОВА»
17.10 Х/Ф «ФОКУСНИК»
18.30 ПО СЛЕДАМ ТАЙНЫ
19.15 РОМАНТИКА РОМАНСА
20.10 СПЕКТАКЛЬ «ДВОРЯНСКОЕ ГНЕЗДО»
23.00 Д/Ф «УБИЙСТВЕННАЯ ИГРА»
01.00 Х/Ф «ТАЙНА ПОМЕСТЬЯ УИ-ВЕРН»
02.35 М/Ф «ФИЛЬМ, ФИЛЬМ, ФИЛЬМ»
02.55 «ЛЕГЕНДЫ МИРОВОГО КИНО»
03.30 «ЗАМЕТКИ НАТУРАЛИСТА» С АЛЕКСАНДРОМ ХАБУРГАЕВЫМ
08.00, 09.20 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС»
08.25 М/С «КАК ГОВОРIT ДЖИНДЖЕР»
08.55, 19.30 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ. НОВОСТИ ШОПИНГА И РАЗВЛЕЧЕНИЙ. ПОГОДА»
09.45 «АФИША». ПОГОДА
09.55, 11.00 «ЖЕНСКАЯ ЛИГА»

АРИГ УС

08.00, 09.20 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС»
08.25 М/С «КАК ГОВОРIT ДЖИНДЖЕР»
08.55, 19.30 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ. НОВОСТИ ШОПИНГА И РАЗВЛЕЧЕНИЙ. ПОГОДА»
09.45 «АФИША». ПОГОДА
09.55, 11.00 «ЖЕНСКАЯ ЛИГА»

10.30 «МУНГЭН СЭРГЭ»
10.50 «МУЛЬТИК-ЛАНЧ». ПОГОДА
11.30 «ШКОЛА РЕМОНТА»
12.30 «ЕШЬ И ХУДЕЙ»
13.00 «ШКОЛЬНАЯ ЛЮБОВЬ-2»
14.00 COMEDY WOMAN
15.00, 19.55 «МУЛЬТИК-ЛАНЧ»
15.05 «КОМЕДИ КЛАБ»
16.00 «ЭКСТРАСЕНСЫ ВЕДУТ РАССЛЕДОВАНИЕ»
17.00 «СУПЕРИНТУИЦИЯ»
18.00 Т/С «УНИВЕР»
20.00 «НА НОЧЬ ГЛЯДЯ» С АЛЕВАНТУЕВЫМ. ПОГОДА
21.00 Х/Ф «ГАРРИ ПОТТЕР И КУБОК ОГНЯ»
00.00 «ДОМ-2. ГОРОД ЛЮБВИ»
01.00 «ДОМ-2. ПОСЛЕ ЗАКАТА». ПОГОДА
01.30 «ХУ ИЗ ХУ»
02.00 Х/Ф «ЭКВИЛИБРИУМ»

ТИВИКОМ

06.30, 08.25, 09.25, 10.25, 11.25, 17.25, 18.25, 19.25, 20.25, 22.50, 00.25 «ЗУРХАЙ»
06.35, 10.10, 12.30 «СЕРЕДИНА ЗЕМЛИ»
07.00, 09.30, 12.00 НОВОСТИ ДНЯ
07.35 «ГОРОДА МИРА»
08.00 PRO-НОВОСТИ
08.30 «ГОРОДСКИЕ ИСТОРИИ»
08.40 М/Ф
09.00 Т/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ СЕКРЕТНЫХ АГЕНТОВ»
10.00 «ДЕТЕКТОР»
10.30 «ХУСЭЛ». ПРОГРАММА НА БУРЯТСКОМ ЯЗЫКЕ
11.00 «КРЕМЛЬ-9»
12.55 Т/С «ВЕРЕВКА ИЗ ПЕСКА»
16.40 «УТУМАТА»
17.00 Х/Ф «ЖУЛИКИ»
18.30 «ДЕТЕКТИВНЫЕ ИСТОРИИ»
19.30 «ВКУСНО»
20.00 Х/Ф «МОЛЧАНИЕ»
22.00 ГОРОДСКИЕ ИСТОРИИ
22.10 Х/Ф «ОХОТА ХАНТА»
00.00 НОЧНОЙ КАНАЛ НА ТИВИКОМЕ

СТС «БАЙКАЛ»

05.55, 07.05, 08.00, 08.30, 08.50, 11.05, 17.05, 19.05, 21.55, 23.25, 00.50, 01.30, 01.50 МЕТЕОМИКС НА СТС-БАЙКАЛ
06.00 Т/С «ДЮВАЛЬ И МОРЕТТИ»
08.00 М / Ф «Л Я Г У Ш К А - ПУТЕШЕСТВЕННИЦА»
08.20 М/С «СМЕШАРИКИ»
08.30 М/С «ЖИЗНЬ С ЛУИ»
09.00, 17.00 «6 КАДРОВ»
10.00, 15.30, 16.00 «ЕРАЛАШ»
11.00 «ЭТО МОЙ РЕБЕНОК!»
12.00 Х/Ф «ВОРОНИНЫ»
14.00 М/Ф «ТОМ И ДЖЕРРИ»
16.30, 23.05 Т/С «ДАЁШЬ, МОЛОДЁЖЬ!»
19.30 Х/Ф «АЛЁША ПОПОВИЧ И ТУГАРИН ЗМЕЙ»
21.00 Х/Ф «КАК СТАТЬ КОРОЛЕВОЙ»
23.35 ЦЕРЕМОНИЯ ВРУЧЕНИЯ ПРЕМИИ «ЧЕЛОВЕК ГОДА GQ-2011»
00.35 Х/Ф «НЕВЕЗУЧИЕ»
02.15 Х/Ф «ГЛАВА ГОСУДАРСТВА»
04.00 «Т/С «РАНЕТКИ»
05.00 М/С «ПИТЕР ПЭН И ПИРАТЫ»
05.45 МУЗЫКА НА СТС

НТВ

06.25 М/Ф «ЧЕБУРАШКА ИДЕТ В ШКОЛУ»
06.35 Т/С «ДЕВЯТЫЙ ОТДЕЛ»
08.25 «СМОТР»
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 «СЕГОДНЯ»
09.20 ЛОТЕРЕЯ «ЗОЛОТОЙ КЛЮЧ»
09.45 «ИХ НРАВЫ»
10.25 «ГОТОВИМ С АЛЕКСЕЕМ ЗИМИНЫМ»
11.20 «ГЛАВНАЯ ДОРОГА»
11.55 «КУЛИНАРНЫЙ ПОЕДИНОК» С ОСКАРОМ КУЧЕРОЙ
13.00 «КВАРТИРНЫЙ ВОПРОС»
14.20 Т/С «АДВОКАТ»
16.05 «СВОЯ ИГРА»
17.20 «ТАИНСТВЕННАЯ РОССИЯ»

СТС «БАЙКАЛ»

06.00 Т/С «ДЮВАЛЬ И МОРЕТТИ»
08.00 М/Ф «ВЕСЕЛАЯ КАРУСЕЛЬ №5»
08.10 «ВОЛШЕБНОЕ ДИНОУТРО»
08.30 М/С «ЖИЗНЬ С ЛУИ»
09.00 «САМЫЙ УМНЫЙ»
10.45, 15.10, 16.00 «ЕРАЛАШ»
11.00 «ГАЛИЛЕО»
12.00 «СНИМИТЕ ЭТО НЕМЕДЛЕННО!»
13.00 «СБЕШЬТЕ ЭТО НЕМЕДЛЕННО!»
13.30 Х/Ф «ПРИКЛЮЧЕНИЯ РОКИ И БУЛЬВИНКЛЯ»
16.30 «6 КАДРОВ»
18.30 Х/Ф «АЛЁША ПОПОВИЧ И ТУГАРИН ЗМЕЙ»
20.00 «НЕРЕАЛЬНАЯ ИСТОРИЯ». САТИРИЧЕСКИЙ АЛЬМАНАХ
21.00 Х/Ф «ЗАЧАРОВАННАЯ»
23.00 ШОУ «УРАЛЬСКИХ ПЕЛЬМЕНЕЙ». «СМЕШНЯГИ»
00.30 Х/Ф «КАРАНТИН»
02.15 Х/Ф «НЕЕСТЕСТВЕННЫЙ ПОВЕД»
04.00 «Т/С «РАНЕТКИ»
05.00 М/С «ПИТЕР ПЭН И ПИРАТЫ»
05.45 МУЗЫКА НА СТС

НТВ

07.00 Т/С «ДЕВЯТЫЙ ОТДЕЛ»
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 «СЕГОДНЯ»
09.15 «РУССКОЕ ЛОТО»
09.45 «ИХ НРАВЫ»
10.25 «ЕДИМ ДОМА»
11.20 «ПЕРВАЯ ПЕРЕДАЧА»
11.55 «РАЗВОД ПО-РУССКИ»
13.00 «ДАЧНЫЙ ОТВЕТ»
14.20 Т/С «АДВОКАТ»
16.05 «СВОЯ ИГРА»
17.20 «СЛЕДСТВИЕ ВЕЛИ»
18.20 «И СНОВА ЗДРАВСТВУЙТЕ!»
19.20 ОБЗОР. «ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ». ОБЗОР ЗА НЕДЕЛЮ
21.00 «ЧИСТО СЕРДЦЕНОЕ ПРИЗНАНИЕ»

21.50 «ЦЕНТРАЛЬНОЕ ТЕЛЕВИДЕНИЕ»
23.00 «ТАЙНЫЙ ШОУ - БИЗНЕС. ЛЮДИ МИЛА ЗЫКИНА: СОКРОВИЩА КОРОЛЕВЫ»
23.55 «НТВШНИКИ»
01.05 Х/Ф «НАЗАД В БУДУЩЕЕ-2»
03.20 «ГЛАВНАЯ ДОРОГА»
03.55 Т/С «БРАЧНЫЙ КОНТРАКТ»
05.55 «АЛТАРЬ ПОБЕДЫ»

5 КАНАЛ

07.00 Д/С «1066-Й ГОД»
08.00, 05.55 Д/Ф «КИТОВАЯ АКУЛА»
09.00 М/Ф «КАТЕРОК»
09.10 Х/Ф «СТАРИКИ-РАЗБОЙНИКИ»
11.00 «СЕЙЧАС»
11.10 «ИСТОРИИ ИЗ БУДУЩЕГО» С МИХАИЛОМ КОВАЛЬЧУКОМ
12.00, 04.50 «В НАШУ ГАВАНЬ ЗАХОДИЛИ КОРАБЛИ»
13.00 Х/Ф «СИЦИЛИАНСКАЯ ЗАЩИТА»
14.45 Т/С «ДЕТЕКТИВЫ»
18.30, 02.10 «МЕСТО ПРОИСШЕСТВИЯ. О ГЛАВНОМ»
19.30 ГЛАВНОЕ
20.30 Т/С «ГРУППА ЗЕТА-2»
00.00 Х/Ф «ХАКЕРЫ»
03.10 Х/Ф «ЛЮБОВЬ И СМЕРТЬ»

ДТВ

06.00, 08.30 М/Ф
06.05 Х/Ф «ДЕТИ ПОНЕДЕЛЬНИКА»
08.00 «ТЫСЯЧА МЕЛОЧЕЙ»
09.30 Х/Ф «ГАРАЖ»
11.30, 12.30 Т/С «УЧАСТКОВАЯ»
13.30 «САМОЕ СМЕШНОЕ ВИДЕО»
14.30, 15.40, 16.50, 18.00 Т/С «ВЕПРЬ»
19.05, 20.00, 20.50, 21.45, 22.40, 23.30 «24»
00.25 «ГОЛЫЕ И СМЕШНЫЕ»
00.55 Т/С «МОРСКАЯ ПОЛИЦИЯ-6»
01.55 Х/Ф «ОТВАЖНЫЕ»
03.55 Х/Ф «СЭНИТ-ЗОН»

Воскресенье, 25

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

07.00, 11.00, 13.00 НОВОСТИ
07.10 Х/Ф «СВАДЬБА В МАЛИНОВКЕ»
08.50 «АРМЕЙСКИЙ МАГАЗИН»
09.25 «ЧЕРНЫЙ ПЛАЩ», «ГУФИ И ЕГО КОМАНДА»
10.15 «ЗДОРОВЬЕ»
11.15 «НЕПУТЕВЫЕ ЗАМЕТКИ»
11.35 ПОКА ВСЕ ДОМА
12.25 «ФАЗЕНДА»
13.15 «АКУЛЫ АТАКУЮТ»
14.20 Т/С «СЕРАФИМА ПРЕКРАСНАЯ»
17.20 «ЕРАЛАШ»
17.35 Х/Ф «ЧЕЛОВЕК-ПАУК-3»
20.10 «МИНУТА СЛАВЫ. МЕЧТЫ СБЫВАЮТСЯ!»
22.00 ВОСКРЕСНОЕ «ВРЕМЯ»
23.00 Х/Ф «МАЛЧИШНИК В ВЕГАСЕ»
00.55 Х/Ф «ТОЧКА ОБСТРЕЛА»
02.30 Т/С «ОБМАНИ МЕНЯ»
04.55 Т/С «АМЕРИКАНСКАЯ СЕМЕЙКА»

«РОССИЯ»

06.25 Х/Ф «ИЗ ЖИЗНИ НАЧАЛЬНИКА УГОЛОВНОГО РОЗЫСКА»
08.20 «ВСЯ РОССИЯ»
08.30 «САМ СЕБЕ РЕЖИССЕР»
09.20 «СМЕХОПАНОРАМА»
09.50 «УТРЕННЯЯ ПОЧТА»
10.30 «СТО К ОДНОМУ»
11.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. НЕДЕЛЯ В ГОРОДЕ
12.00, 15.00 ВЕСТИ
12.10 «С НОВЫМ ДОМОМ!» ИДЕИ ДЛЯ ВАС
12.25, 15.30 Т/С «ВКУС ГРАНАТА»
15.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
16.45 СМЕЯТЬСЯ РАЗРЕШАЕТСЯ
19.00 Х/Ф «МАМА НАПРОКАТ»
21.00 ВЕСТИ НЕДЕЛИ

22.05 Х/Ф «ПРЕДСКАЗАНИЕ»
00.00 «СПЕЦИАЛЬНЫЙ КОРРЕСПОНДЕНТ»
01.00 «ГЕННАДИЙ ХАЗАНОВ. ПОВТОРЕНИЕ ПРОЙДЕННОГО»
01.30 Х/Ф «ЭКСПЕРИМЕНТ»

КУЛЬТУРА

07.30 ЕВРОНЬЮС
11.00 «ОБЫКНОВЕННЫЙ КОНЦЕРТ С ЭДУАРДОМ ЭФИРОВЫМ»
11.35 Х/Ф «ДИКАЯ СОБАКА ДИНГО»
13.10 Х/Ф «ЛЕГЕНДЫ МИРОВОГО КИНО»
13.40 М/Ф «ВОВКА В ТРИДЕВЯТОМ ЦАРСТВЕ». «ПАЛКА-ВЫРУЧАЛКА». «ПОХИТИТЕЛИ КРАСОК». «МУХА-ЦОКОТУХА»
14.50, 02.05 Д/Ф «ОРАНИЕНБАУМСКИЕ ИГРЫ»
15.30 «ЧТО ДЕЛАТЬ?»
16.20 Х/Ф «БОРИС ГОДУНОВ»
18.20, 02.45 Д/Ф «КИРА»
19.05 Х/Ф «ДОЛГИЕ ПРОВОДЫ»
20.40 ЕВГЕНИЙ ЕВТУШЕНКО. ТВОРЧЕСКИЙ ВЕЧЕР В ПОЛИТЕХНИЧЕСКОМ МУЗЕЕ
22.05 Д/Ф «ЧЕЛОВЕК И ОРКЕСТР. ВЛАДИМИР ФЕДОСЕЕВ»
23.00 «КОНТЕКСТ»
23.40 Х/Ф «ПРОЕКТ 281»
01.05 КОНЦЕРТ
03.35 М/Ф «СКАМЕЙКА». «ДАРЮ ТЕБЕ ЗВЕЗДУ»
07.55 «КАК ГОВОРIT ДЖИНДЖЕР»
08.25 «ЖЕНСКАЯ ЛИГА»
08.55 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ. НОВОСТИ ШОПИНГА И РАЗВЛЕЧЕНИЙ. ПОГОДА»
09.20 «МУНГЭН СЭРГЭ». ПОГОДА
09.45 «СКАМЕЙКА»
10.00 «НА НОЧЬ ГЛЯДЯ» С АЛЕВАНТУЕВЫМ (ПОВТОР ОТ 00.09). ПОГОДА

АРИГ УС

07.55 «КАК ГОВОРIT ДЖИНДЖЕР»
08.25 «ЖЕНСКАЯ ЛИГА»
08.55 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ. НОВОСТИ ШОПИНГА И РАЗВЛЕЧЕНИЙ. ПОГОДА»
09.20 «МУНГЭН СЭРГЭ». ПОГОДА
09.45 «СКАМЕЙКА»
10.00 «НА НОЧЬ ГЛЯДЯ» С АЛЕВАНТУЕВЫМ (ПОВТОР ОТ 00.09). ПОГОДА

11.00 «ТОЧКА ЗРЕНИЯ»
11.30 «БУДЬТЕ ЗДОРОВЫ!»
11.50 «МУЛЬТИК-ЛАНЧ». ПОГОДА
12.00 «СУПЕРИНТУИЦИЯ»
13.00 «МИЛЫЙ, Я ЗАЛЕТЕЛА»
14.00 «ЗОЛУШКА. ПЕРЕЗАГРУЗКА»
14.30 Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»
15.00, 19.55 «МУЛЬТИК-ЛАНЧ»
15.05 Т/С «ИНТЕРНЫ»
16.30 Х/Ф «ГАРРИ ПОТТЕР И КУБОК ОГНЯ»
19.30 ВСЯ БУРЯТИЯ. ПОГОДА
20.00 Х/Ф «ДОА»: «ЖИВОЙ ИЛИ МЕРТВЫЙ»
21.35 «КОМЕДИ КЛАБ». ЛУЧШЕЕ. ПОГОДА
22.00 «КОМЕДИ КЛАБ»
23.00 «ДОМ-2. ГОРОД ЛЮБВИ»
00.00 «ДОМ-2. ПОСЛЕ ЗАКАТА». ПОГОДА
00.30 Х/Ф «КРОВАВАЯ РАБОТА»

ТИВИКОМ

06.30, 08.25, 09.25, 10.25, 11.25, 17.25, 18.25, 19.25, 20.25, 22.50, 00.25 «ЗУРХАЙ»
06.35, 10.30 «ВКУСНО»
07.05 Д/Ф «ЧЕЛОВЕК И ВРЕМЯ»
07.50, 22.45 «ГОРОДСКИЕ ИСТОРИИ»
08.00 «РАДАР-СПОРТ»
08.30 М/Ф
09.10 Т/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ СЕКРЕТНЫХ АГЕНТОВ»
09.35 «ШКОЛЬНОЕ ТВ»
10.00 «ХИТ-ПАРАД ИНТЕРЬЕРОВ»
11.00 Х/Ф «МОЛЧАНИЕ»
13.00 Т/С «АНТИМАФИЯ»
16.40 «ВАШЕ ПРАВО»
17.00 Х/Ф «ОХОТА ХАНТА»
19.00 «10 САМЫХ»
20.30 Д/Ф «ТАЙНЫ ВЕКА»
20.30 «ПРО-ОБЗОР»
21.00 Х/Ф «ОСЕННИЙ МАРАФОН»
23.00 Д/Ф «ДОРОЖНЫЕ ВОЙНЫ»
00.00 «НОЧНОЙ КАНАЛ НА ТИВИКОМЕ»

Бүхэдэлхэйн харилсаан: буряад үндэһэтэнэй хуби заяан

МОЛОН БАГШЫН ҮРИ НАДАНАД - МОНГОЛДО

Авторай фото

Гандан дасан

Энэ жэлэй август нарада Улаан-Баатар хотоор аяншалаад ерээб. Минии урданай таниха Цымжитма Дармаевна өөрынгөө нүхэр Сүхбадтаяа ерэжэ, намайе Мөнхцэцэгдэ абаашажа байрашуулаа нэн. Цымжитма манай Хэлгын районой Үхэриг нутагай басаган юм. Ленинградой Серовой нэрэмжэтэ уран зуралгын нургуули дүүргэд, Монголдо хадамда гарааар үнинэй, 2 томо үхибүүдтэй бүдүүн айл даа. Үхэриг нутагтань бүтээгдэжэ байхан субаргадаа Цымжитма Монголхоо ерэжэ, бурхануудые олоор зуража, шэрдэжэ, аргагүй ехэ буян хуряан тухайн би нэгэ газетэдэ бэшээ нэм.

Мүнөө Монголой Гандан дасанай гурбан дабхарай табсан дээгүүр алтаар шэрдэһэн арслангууд, хүрэглэһэн найхан угалзанууд тахяатай, эдэниие бэлигтэй скульптор, уран зурааша Цымжитма Дармаевна Бадмажапова бүтээһэн байна. Мөнхцэцэг баһа бурхануудые зурадаг, тангха бурхануудай дүрэ шарайе уринаар бүтээдэг уран зурааша, тиймэл хадаа эдэ хоёр найн нүхэд байба.

13 дабхар гэрэй 10-дахидабхарта зэргэлһэн хоёр байраттай Мөнхцэцэг бага басаганайнгаа Болортуяагай нэгэ таһалгатай гэртэ намайе гансааран байхыемни урыалба. Өөрын гэр олон таһалгатай байһыень дундахи ханануудыень абажархёод, аргагүй гоёор шэмэглэнхэй.

Минии байха гэрэй нэгэ ханань хуу шэл сонхо, бүхы хото үндэр газарһаа гоёор харагдана. Ямар гоё байранууд гэшэб! Ямар гоё хото гэшэб! Улаан-Баатарта үндэр гэрүүд олон, оройгоорнь элдэб үнгөөр гал яларжа байдаг. Мөнхцэцэг бидэ хоёр Сүхбатында урыалаар ошоожо айлшалһанайнгаа үглөөдэр Энэдхэгтэ нурадаг бага басагата Бээжэн хүрэтэр хүргэхээ Мөнхцэцэг ябашоо нэн, теэд тэрэнэй ехэ басаган Мөнгөнзул манһаа холо бэшэ баһа үндэр гэрэй 11-дэхи дабхарта хамта байдаг нагаса эжыгээ асаржа, намтай байлгаа нэн. Үдэшэ оройхон монгол дэгэлтэй, сумархан бээтэй, 78 наһатай хүгшэн, сэбэр буряад хэлтэй Гарамханд абгай ерээжэ, намтай танилсажа, сугтаа хонободи.

Би 2008 ондо Байгал далайн уһые хүртэхээ, Худариин талые харахаяа, Яруу-

нын аймагай Үльдэргэдэ Молон баабайнгаа субаргада мүргэхээ Буряад орон ошоод ерээ нэм гэжэ хөөрэхэдэнь, би ехэ һонирхожо шагнабаб. Мандзаширэ бурханай хубилгаан Молон багшын ерээдүй сагта юун болохоб гэжэ айладхана зарлигуудые олон ороной олон хүнүүд мэдэдэг гэшэ ааб даа гээдхибэб. Молон баабайн бидэ нэгэ наһаан гэшэбди гэбэ. Хүгшэн баабай Жамьянган ганса хүбүүн Цэрэндоржийнгоо арбаад наһатай байхадань, хойноһоо, хамаг юумээ хаяад, 1920 онуудаар гаража ерэн даа. Цэрэндорж абамнай багахан халууржа байгаа, хабар ногоон соогуур морин шарганда дахаар оройгоод, абаад ерээ. Дадал сомондо Ононой голдо түбхинэжэ ажаһуугаа. Хүгшэн баабайннай эндэ Үльдиргэ-Жамьян гэжэ нэршээ нэн. Жамьян аба Дамба модшо уран дархан байгаа. Эгэтын дасан барилсажа байтараа эндэ ерээ. Тоолобол, Цэрэндорж 1910 оной гое, эсэгэнь Жамьян 1885 оной, тэрэнэй эсэгэнь Жамба 1860-аад оной болоно. Молон багша 1768 ондо Үльдэргэ нутагта Болдогорой хоёрдохихүбүүн түрэн. Молоной хоёрдохихүбүүн Цэбэг, тэрэнэй басаган Санжал 1907 ондо 77 наһатай байгаа гэжэ Сергей Бахлаевай бэшэһэн «Молон багша» гэхэн нимгэхэн ном соо уншанабди. Санжал басаган тиигэбэл 1830 оной болоно, хори гаратайдаа 1850-яад оноор Цыдыштэ хадамда гарабашье, үхибүүгүй байһандаа, Шойсороной Дамбынхиһаа хүбүү үргэжэ абаа нэн. Тэрэ хүбүүнийн Марба Жамба дархангай наһаараа дүтэрхышэг байна. Гарамханд абгай Жамба баабайннай Молоной хүбүүнэй хүбүүн юм гээд хэлэнэ.

Молон багша хабарай һүүл нарада аша басаган Санжалдаа иигэжэ айладхаба: зунай эхин харын гурбан шэнэдэ би тагаалал болохоб, долоон шэнэдэ хүдөө табихат, тиихэдэ моринойнгоо шээһэн газарта табихат гэбэ. Тэрэ хэлэһэн зарлигта үдэртөө наһа бараба, долоон шэнэдэ моринойн шээһэн газарта хүдөө табихан байгаа. Молон баабайн уугта хүбүүн түрэхэнь хаһаг болоод, абарал табарал хурахадань, тэрэ томо боди сада хүнэй согсые /бэе/ доро газарта табихан байнат, тэ-

МОЛОН БАГШЫН АЙЛАДХАНАН ЗАРЛИГ, АША БАСАГАН САНЖАЛ ЦЭБЭГЭЙ ХЭЛЭНЭН ҮГЭНӨӨ.

Анха сагта Бурхан шажан Жазарта мандаһан юм.

Тэрэ орондо үдэ наран мэтэ шажан бадараа.

Жалга бүхэндэ шойро,
Гэр бүхэндэ гэбшэ,
Газар бүхэндэ габжа би болохо.

Арабжымба хээшэн дүүрэхэ.

Хаан хаяагаар ябаха,
Сэрэг сэргын ойгуур ябаха
Гахай жэлдэ газар

хүдэлхэ,
Нохой жэлдэ ноёд

хүдэлхэ,
Худалша хүн хойморто

хууха,
Үнэншэ хүн үүдэндэ

хууха.
Үнгэтэ юртэмсын

саг болохо.
Уггүй хүн ноён болохо.

Ундизгүй хүхөөр түлэз
хахалха.

Түбише дүүрэтэр түмэр
могой гүйхэ,

Газар дээгүүр сал
могой гүйхэ.

90, 91, 93 онуудта
ехэ гайхал болохо.

Үхэр жэлдэ үймэхэ,
Барас жэлдэ барагдаха,
Туулай жэлдэ

тоосолдохо.

...Тиихэ сагта нүүдэл болохо.

Хаан нүүгты гэхэгүй,
Өдөдөө нүүхэ болохот.

Түүрүүшын нүүдэл
сабдагай хорлолтой,

Хоёрдохихүбүүдэл
барагтай,

Гурбадахихүбүүдэл
оросуун хорлолтой.

Гурбадахихүбүүдэлдэ
нара гараха зүгтэ

Бэишэгтэ сагаан шулуу
хүрэхэт.

Бэишэгын наашаа
харанхай,

Тэрэниие сабиһаад,
саашань харуулхат

Тэрэ шулуунай саада тээ
Хээрын сагаан тала

нутагта
Гурбан жэл боложо

хүрэхэт.
Тэндэ хүрэн хүн -

хүн болохо,
Мал - мал болохо.

Хүгшэн хүүгэдтэ
бэрхэтэй саг болохо.

Шинии минигүй
саг болохо.

Модоной оройгоор үгэ
гүйхэ.

Адха дүүрэн алтатай
ябжса,

Алга эдэгнэй олодохо бэрхэ.
Хормой дүүрэн алтатай

ябжса,
Хониной гуя олохо бэрхэ.

Эзгнээ нааша эрэн
багана бодохо,

Баганын оройгоор үгэ
гүйхэ,

Хаанһаа нааша хара
багана бодохо,

Хасуурийн оройгоор
шэдитэ үгэ гүйхэ.

Адууһан мал үсөөрхэ,
Алта мүнэги элбэгжэхэ.

Авторай фото

Гарамханд абгай (дундань) Баярсайханай гэр бүлэ

Авторай фото

Цырендулма абгай Монголдо

рэнэеэ заһагты, тиигэбэлтнай юэрьезд, гурбан үе хойшолжо, хүбүүд түрэхэ гэхэдэнь, үндэр газарта гаража шаагаад, үнэһыень Ехэ субаргандань хэһэн юм, теэд угаа дамжуулха хүбүүд түрэнэл даа гэжэ хөөрөбэ.

Бидэ улаалзай хүбүүд угтайбди. Би угаа хүндэлхээ Байгал далай хүрэтэр ошооб. Эртэ урда сагта манай элинсэг болохо Улаалзай гэжэ хүн Монголхоо ошоожо, Худариин сагаан талада хори зонуудаараа ниилээд, Корсаково нутагта байгаа. Пүүлдэнь хүбүүдүүд Яруунын аймаг нүүһэн юм гэдэг. «Гарамханд абгай, та ямар эрдэмтэйбта даа?» - гэжэ асуубаб. «Фармацевтын мэргэжэлтэйб, наһан соогоо аптекедэ хүдэлөөб», - гэбэ. Би гэртээ ерээд, Монголой эрдэмтэн Сумьяабаатарай бэшэһэн «Буриадын угийн бичгээс» уншабаб. Хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор Ц.Б.Цыдендамбаевай «Бурятские исторические хроники и родословные» дахин дахин уншажа, аргагүй һонин юмэ олобоб: «Кукур улалзай-кубдутов, основная масса которых в наше время находится в Эгитие Еравнинского аймака, стал складываться, начиная с XVII века. Потомок Байтая в седьмом поколении Бэлгэ перекочевал из Монголии в Забайкалье вместе со своим дядей Улалзаем в то время, когда хоринцы откочевывали к Байкалу в начале XVII века». /с.220/. Тиигэбэл, Молон багшын хулинсагууд Болдогор, тэрэнэй аба Түлгэн, тэрэнэй аба Тогтохо...тэрэнэй аба Суумга...тэрэнэй аба Улаалзай гэгшэд

Байгалай хажуугаар байрлаа гэшэ ха. 40 жэлэй һүүлдэ хориинхид зүүлжээ зөөһэн түүхэтэй. Молон багша 2 хүбүүтэй: Жэгмэд/Пальхитын наарамба/, Цэбэг, тэрэнэй басаган Санжал, тэрэнэй хүбүүн Марба, тэрэнэй 3 хүбүүд: Бадмажаб, Хайдаб, Ойдоб. Жамба, тэрэнэй хүбүүн Жамьян, тэрэнэй хүбүүн Цэрэндорж 3 хүбүүтэй: Баатар, Элбэкторж, Памадондок, тэрэнэй хүбүүн Энхжаргал, 2 басагатай: Гарамханд, Ханда. Бүгэдэ үхибүүдэйн нэрэ бэшэгдээгүй байна. Цэрэндоржийн 5 хүүгэд Монголдо түрсэн. Эжымнай Жабын Осорма Эндидэйн басаган, арбаад наһатайдаа Монгол ерээ, нагаса эжымнай Балганай Шойдогой Дулма Эндидэй Хэлгын байгаа, нагаса абамнай Ага Алханын, угаа баян улад байгаа, теэд бүхы юумээ хаяад лэ, Оросой хубисхалай үеэр Монгол нүүжэ ерэн даа. Би Бальжийн голдо түрэнби, хойто хилэдэ ойрохон даа. Улаан-Баатарта 67 жэл байнаб. Мүнөө зээ басаган Мөнгөнзулын хүүгэдые харалсанаб, хурьгэмнай Бальжийн Баярсайхан, хүбүүнийн Батмөнх, басаганин Ануудари гэжэ нэрэтэй.

Гарамханд абгай, һайнта даа, ехэ һонин юмэ намда хөөрөбэт, олондо мэдүүлхэ гэжэ оролдохоб. Ута наһатай, удаан жаргалтай нуугыт даа. Үхи хүбүүдтнай үнэр баян, угаа уһанда хаянгүй, үдэжэ, хүгжэжэ һуухань болтогой!

Цырендулма
ЦЫРЕНДОРЖИЕВА,
Буряадай габыята багша,
ажалай ветеран.

«ТЭНГЭРИ» гэһэн бөө шажантанай эмхидэ

бөөнэр, удаганар арад зонийнгоо аша туһада эди шэдиэ хэрэглэн, харгы замынь арюудхана, үри хүүгэдтэнь, аша эзэнэртэнь туһална. Түрэл арадынгаа, бусад үндэһэ яһатанай ажабайдал найжаруулха зорилготойгоор тайлгануудаа республикынгаа олон нутагуудта, үргэл мүргэлөө ехэ шүтөөнтэй газарнуудта «Тэнгэри» гэһэн бөө шажантанай эмхинхид (түрүүлэгшэнь мэдээжэ бөө Б.Ж.Цырендоржиев) олон зоной хабаадалгатайгаар үнгэргэжэ, хүн зоной ажаһуудал, ажал хэрэгсэнь үргэнэ гэжэ тэмдэглэхээр. Тээмэндэ олон буряадуудай, тэрэ тоодо хори буряадуудай анханай ажаһууһан нутаг болохо Ойхондо (августын 4-дэ) зунай тайлга, конференци, мүн Түнхэндэ (августын 7-до) Буха ноёндэ зорюулагдана тайлганууды ехэ зохидоор эмхидхэн юм. Угһаа удхатай бөө, удаган зоной уялга, байгаалиһаа үгтэһэн бэлиг, хүсэл зорилго, наяр эмхидхэгдэхэ ехэ тайлган тухай хөөрэхыень «Тэнгэрин» дарга, педагогикын эрдэмэй кандидат, мэдээжэ бөө Б.Ж.Цырендоржиевта хандаһан байнабди. Энэ хөөрөөнийнь уншагдаймнай анхаралда.

ХҮХЭ МҮНХЭ ЭСЭГЭ ТЭНГЭРИТЭЙ, ХҮРЬНЭТЭ АЛТАН ДЭЛХЭЙ ЭХЭТЭЙ ХОЛБООТОЙ

- Баир Жамбалович, уг гарбал, бөө зон, омог, удха тухай тодорхойгоор хөөржэ үгыт.

- «Бөө» гэжэ үгэмнай бөөлэхэ, дуулаха гэһэн үгтэй холбоотой. Бөө гэшэмнай «хадаша», мүн угай хэрэг бүтээхэ үүргэтэй, уялгатай байдаг. Хадаша бөө хадаа хада, уулын эзэдтэ хандажа, хэрэг бүтээдэг байна. Харин угай бэлигтэй бөө хадаа бөөлөжэ, дуулажа байжа, бүхы юумээ дээдхи бурхадта хүргэжэ, уг гарбалтайнь холбожо, Хүхэ мүнхэ тэнгэри эсэгтэй холбоотой, хүрһэтэ алтан дэлхэй эжыдэ хандажа, хүнүүдэй ажал хэрэг бүтээхэ аргатай. Уг гарбал гэжэ юун гэшэб? Хүн хадаа хүндыһөө гараагүй, жалгаһаа түрөөгүй, өөрын эхэтэй, өөрын эсэгтэй байна.

Буряад арадаймнай ёһо заншалаар эсэгын талаар угынь (омогынь) нэрлэнэ. Онсолбол, буряадууд ехэ ехэ омогһоо бүридэнэ: хори, эхирэд-булагад, хонгоодор, сартуул-сонгоол. Эдэ угуудай (ородоор, племя) хүүгэдһээ гаран, хориинхидай 11 эсэгэ, булагад 8 эсэгэ, эхирэдэй 7 эсэгэ гээд омог соогоо хүхүүрнүүд болон таһарна. Хүхүүрнүүд хадаа ородоороо «под-род» болоно. Хүүгэдынь уг (род) болон хубаарна, харин хүүгэдэйнь хүүгэд хүхүүр болон таһарна. Хамтадаа уг гарбал болоно. Анханһаа, бүри урданһаа уг гарбал бүхэн элдэб тэнгэридэ мүргэдэг, өөрын бурхадтай байдаг байгаа. Өөрын тэнгэритэй, бурхадтайнь холбохо үүргэтэй бөө уг гарбалтай бөө гэжэ нэрлэнэбди. Энэ ёһо заншал мүнөө болотороо таһараагүй, саашаа хүгжэн, үри хүүгэдые дамжан ябана. Тиигээд энэ хүндэ хүшэр сагта бөө болообди гэжэ элдэб хүнүүд өөһэдыгөө нэрлээд, хүн зондо хурмас, хатуу юумэ холбожо, мүнгэ танга ехээр хүнүүдһээ эрижэ, хэрэгсэмни бүтөөхэмнай гэжэ туһалхын орондо зондо зоболон гэртэнь оруулна...

- Тиихэдэ бөө хүнэй зүбөөр ёһоорнь бээлүүлхэ уялга бүри дээшлэнэ гү?

- Тиимэ ааб даа. Бөө гэшэ хадаа уг гарбалдаа хандажа, дээдхи бурхадтаа холбоходоо, «шанар», «шандруу» гэжэ нэрлэнэбди. Энээн дээрэ онгон тэнгэри буухадаа, бөө боложо байһан хүнһөө тангариг эринэ. Тангариг соогоо бөө хүн гэшэ хүндэ хүшэр байдалтай, үбшэн, хабшантай зондо туһалха, аргалха, уйдхар гашуудалһаань абарха тухай уялга абана бшуу.

Иимэ харюусалгатай уялга абаад байхадаа, хүнһөө ехэ мүнгэ танга эрихэгүй, табиһаан юумэн дээрэнь бүтээхэ (авторһаа: такса гэжэ байха ёһогүй), хэһэн юумээ хэжэ үзэхэ ёһотой – иимэ удхатай тангариг үгэнэ. Мүнөө хадаа олонхи бөөнэр энэ тангаригаа

орхинхой. Эдээнһээ боложо, хүн зон ядана, зобоно, мүнгөөр хашагдана. Тиимэһээ бөө мүргэлдэ, угай шүтөөндэ этигэлгүй зариман болонхой. Энээнһээ уламжалан, «Тэнгэри» гэжэ эмхидэмнай энээнине сахиха гэжэ ехэ ажал хэгдэнэ.

Ёһо заншалаа нэргээхэдэ, журам, ёһо соонь хэжэ, хажуу тээшэнь халыангүй, буруу тээшэнь болгонгүй, ехэ оролдолго гаргагдана. Манай бөөнүүд, удаганууд соо мүнгэ шэрэдэг хүнүүд байжа болоо. Суглаа, хурал татажа, эдэ зонһоо хахасанабди. Уг гарбалдань дуулгажа, дээдхи бурхадтаань мэдүүлжэ, «бөө» гэжэ нэрлэһэн таһалха ябадалнууд болохо. Би өөрөө багша хүн хадаа өөрынгөө шабинуудта хандажа хэлэхэдэ, ядажа, зобожо ябахандаа, яагаад хүн болоо хэмта, яажа харгыгаа олоо хэмта, мүнгэ танга танһаа эрээ нэн гүби, зөөри зүншэ гуйгаа нэн гүби гэжэ нэн түрүүн асуудагби.

Бүхы байһан арад зондоо иигэжэ хандаха байнаб: «Элдэб муу үйлэ бөө, удаган хүнһөө үзбэл, дуулабал, «Тэнгэридэмнай» сэхэ ерэжэ, түрүүлэгшэдэнь хандахадатнай, ехэ дуратай байхаб». Иимэ ябадал тогтоожо, булта бүгэдөөрөө оролдобол, ехэ буян болохо нэн Арад зомнай амгалан тэнюун ябаха бэлэй.

- Наяар намарай заншалта ехэ тайлган болохонь гүб даа...

- Зүб даа. Сентябриин 18-да үглөөнэй 11 саһаа «Тэнгэри» эмхидэмнай намараймнай заншалта болоһон Тэнгэрин үүдэ хаалгын тайлган болохо. Гараха жэлэй хүхэ ногооной бултайтар, хүхы шүбүүнай донгодотор, хүрһэтэ Эхэ газарайнгаа сагаан хүнжэлөөр хушагдажа байха үедэ арад зомнай амгалан тэнюун, элүүр энхэ байхын түлөө энэ тайлгандаа Арын 13 ноёдые дууджа, Хаан тэнгэридэ даалгажа, тайлга ябуулна гэшэбди. Тайлган дээрээ һү, сай, алтан дэлхэйн аршаан гүүлдэг архи, сагаан эдеэн табак, далга абажа ерэжэ, мүргэхэдэ болоно.

Манай хаяг: Шэнэ Комушка, Барнаульская, 164 «А» («Два Кита» гэһэн худалдаа наймаанай гүбэй зүүн тээ).

Паяар Германи ошожо, 7 шабинартаяа Бөө шажанай буряад филиал нээхэмнай. Солонгосхоо урилга хүлээнэбди, тэндэ шабинарни олон.

Өөһэдынгөө, үри хүүгэдэйнгөө, аша эзэнэрийнгөө ажабайдал найжаруулха, харгы замынь арюудхана, муу тодорһоо зайлуулха, элүүр энхэ байдал сахиха зорилготой, хүсэлтэй зоние тайлгандаа уринабди, хүлээнэбди!

- Хөөржэ үгэһэндэтнай баяр хүргэе!

Бэлигма ОРБОДОЕВА
хөөрэлдөө хэбэ.

Ерээдүйн сагай хүгжэлтэ ямар байхаб?

МИЛЛИАРДЕР МИХАИЛ ПРОХОРОВ ӨӨРЫН ПАРТИТАЙ БОЛОО

Михаил Прохоров Росси доторхи эгээл баян зоной тоодо оролсоно. Тэрэ баянаараа «Форбс» гэжэ сэтгүүл соо гурбадахи һуури эзлэнхэй. Мүнөөдэр тэрэ «Правое дело» гэжэ партиин хүтэлбэрилэгшэ болоод, Гүрэнэй Дүүмэ руу һунгалтада бэлдэхэлээ эхилээ.

Михаил Прохоров Москвагай финансова институттай уласхоорондын экономика харилсаануудтай таһагы дүүргэһэн. Тэрэ ОАО «Полос золото», «Онэксим» гэжэ бүлгэмэй эзэн. Тиин миллиардер өөрын партитай болоод, ехэ политика руу шурган оробо.

Михаил Прохоров 46 наһатай. Бэрхэ спортсмен, меценат. Тээмэндэ Москвада үнгэрһэн пресс-конференцидэ тэрэ журналистнууды суглуулаад, партиингаа проект дурадхаа. Тус проектээрнь регион хоорондын журналистнар ханамжануудаа хэлээ.

ЯМАР УШАРЬАА ПОЛИТИКА РУУ ОРОНОБИ?

- Газар дэлхэй дээрэ һула политикууд засаг баринхай. Рейтингүүдэй түлөө тэдэнэр тэмсэжэ, оршон тойронхи политическэ байдалы аладанхай. Мүнөөдэр Росси эгээл түрүү гүрэн болохо аргатай.

Михаил Прохоров гүрэн доторой засаг руу бэрхшүүлэ бэлдэд асархаб гээд хэлэнэ. 15-20 жэл соо Михаил Прохоров партияа хүгжөөхэ түсэбтэй.

2. Баян, амжалтатай зон суг хамта сугларха хэрэгтэй гээд тэрэ ханамжатаа дурадхана. Зал соо сугларагдай дунда журналистнараа бусадын булта баяшуул байгаа. Тиин Михаил Прохоров эдэ бусадые баһал парти руугаа дуудана. Амжалта туйлажа, хэрэг бүтээжэ шадаха зон партидань хэрэгтэй.

Харин Михаил Прохоров хубин хэрэг эрхилэлгээ хамгаалхын тула өөрын партитай болоо гээд олонхи журналистнар тэмдэглэнэ. Зариманинь тэрэнэй хэлэһэн юумэ ехэл критикэдэ оруулхабди гээд ханамжатаа хубаалдана.

3. Россиян Президентын дэргэдхи технологическа модернизациин болон экономика хүгжэлтын талаар Комиссиин гэшүүнээр тэрэ томилогдонхой. Өөрынгөө блог соо Интернеттэ тэрэ энэ ажал тухайгаа ханамжануудаа бэшээд орхидог юм. Тиин тэрэ һаял политикин нэбшээндэ дайрагдаад, шадалаа туршахаа ханана бшуу.

Ерээдүйе хүгжөөжэ шадаха хүн гэхээр гү? Либерализм гэжэ үгэ француз хэлэнһээ 18 зуун жэлһээ оронхой. Тэрэ хүнэй сүлөөтэ ханана бодол элирүүлнэ. Росси дотор либеральна реформонууд нилээд ехэ хүгжэлтэ үзүүлдэг байгаа.

Тиимэһээ Михаил Прохоров гүрэнэй технологическа талаар ехэл хүгжэлтэ хэхээр хүн. Тэрээн соогоо мүнгэтэй.

ПАРТИ ЯМАР ЗОРИЛГОНУУДАЙ?

- Хубин хэрэг эрхилэлгэд бүхы гүрэниие дахуулжа ябанабди, гээд тэрэ хэлэнэ.

Росси гүрэн Европоһоо үлүү ехээр хүгжэхэ ёһотой гээд тэрэ ханамжатаа хубаалдана. Тиимэһээ Росси гүрэн Европын эгээл түрүү гүрэн болохо аргатай. Лиссабонһоо Владивосток хүртэр Европо тогтохо ёһотой гээд тэрэ хэлэнэ.

Москвада Европын соёл баримталагдана бшуу: мэр Сергей Собянин Хотын үгдэртэ мүнөө жэл гансал Европын хүгжэм табиһаа эздэлүүлнэ. Харин соёлой талаар Европодо адлирхуу болобошье, минн жиирэй зоной ажабайдал ондоо болоодүй.

Партиин лидер журналистнары өөрын Правительствын гэшүүдтэй таһилсуулаа. Тиигэбэл Михаил Слободин гэр-байрын талаар коммунальна ажахын министр, Артём Бектемиров – элүүры хамгаалгын министр, Александр Любимов – мэдээсэл тараадаг албануудай министр гээд нэрлэгдээ.

Хари хэлэнүүдэй номой сангай хүтэлбэрилэгшэ Екатерина Гениева соёлой министр гээд нэрлэгдээ.

МИХАИЛ ПРОХОРОВ ШЭНЭ ПОЛИТИГУУДЫЕ БЭЛДЭХЭ

Михаил Прохоров журналистнуудай асуудалнуудта дүүрэн харюу үгэбэ. Прохоров гүрэнэй тойрогууд соохи полпредүүдые үгы хэхэ тухай ханамжатаа хэлэнэ. Харин Кавказда полпредые орхихоор тэмдэглэнэ.

Партиин журамтай байхын тула Михаил Прохоров ажалаа гансаараа хүтэлнэ. Саашадаа хамтын хүсөөр ажалаа эмхидхэхэбди гэжэ тэрэ найдуулаа.

Налог баян байһанай түлөө түлэхэ тухай Михаил Прохоров хэлэнэ. 80-100 дүрбэлжэн метрэй гэр байра, хахад гектар газарай талмайтай эрхэтэн байха ёһотой гээд тэрэ хэлэнэ. Бэшэ үлүү гарам баяшуул налог түлэхэ ёһотой. Зон үлүү гэртэй, газартай байхатаа ханахагүй гээд тэрэ хэлэнэ. Харин тэрэ өөрөө ямар талмайтай гэртэй байхатаа ханаба гэшэб?

Михаил Ходорковскийдо адляар түрмэдэ тэрэ шэдэгдэхээ хананагүй.

Ё-МОБИЛЬ – ЕРЭЭДҮЙН БУСАД ТЕХНОЛОГИИ

Михаил Прохоровой «Онэксим» бүлэг Ё-мобиль бүтээхээ ханана. Тус автомобиль 320 мянган түхэригөөр наймаалагдахаар хараалагдана.

Арбан жэлэй үнгэрхэдэ, тус авто автомобильна хубин хэрэгтэ түрүү һуури эзлэхэ.

Технологическа модернизациин талаар федерациин бюджеттэ тиимэһе ехэ мүнгэн домологдонхой бэшэ. Тиин Росси доторто технологическа хэлыбэн шэнэлэлгэ тон хэрэгтэй болоно.

ЕВГЕНИЙ РОЙЗМАН АРХИҺАА ЗОНИИЕ ХАМГААЛНА

Парти өөрын проектүүдтэй. Тэрэ «Наркотигүй хото» гэжэ проект эмхидхээ. Ройзман арадые архиһаа хамгаалалгын проект дурадхаа. Гүрэнэй Дүүмын депутат болоо хаа, Росси дотор антиалкогольно кампани ябуулха хүсэлтэй.

Михаил Прохоров мэдээжэ артистка Алла Пугачёвада зүрхэнэй операци хэлгэндэнь туһалаа. Мүнөөдэр дуушан партиин хүтэлбэрилэгшэдэ арга шадалаараа туһалха аргатай.

Арга шадалтай, мүнгэтэй байбал, федеральна хэмжээн дээрэ эрхэтэн бүхэн парти эмхидхэхэ аргатай юм. Харин мүнөөдэр эрхэтэд өөһэдөө ажал хэрэгтэ түбхинэжэ, арга шадалаараа ажаидарха ёһотой. Алишье партиин засаг барибал, арад өөрынгөө хуули ёһонуудайнгаа түлөө тэмсэхэ аргатай. Арад партиин ажал бууруушабал, ондоо партида хунгаха аргатай.

Янжама ЖАПОВА.
Авторай фото-зураг.

ХҮҮН ЖАРАНАЙ САГААГШАН ТУУЛАЙ ЖЭЛ

НАМАРАЙ ЭХИН УЛААН БИШЭН НАРА

Буряад литэ	22	23	24	25	26 ХЭ	27 ХЭ	28
Европын литэ	19	20	21	22	23	24	25
Гараг	ДАБАА	МЯГМАР	НАГБА	ПҮРБЭ	БААСАН	БИМБА	НИМА
Нэрэ	НАРА	МАРС	МЕРКУРИ	ЮПИТЕР	СОЛБОН	САТУРН	НАРАН
Үдэр	ПОНЕД.	ВТОРНИК	СРЕДА	ЧЕТВЕРГ	ПЯТНИЦА	СУББОТО	ВОСКР.
Үнгэ	улаагшан	шара	шарагшан	сагаан	сагаагшан	хара	харагшан
Үдэр	Үхэр	Бар	Туулай	Луу	Могой	Морин	Хонин
Мэнгэ	6 сагаан	5 шара	4 ногоон	3 хүхэ	2 хара	1 сагаан	9 улаан
Һуудал	шорой	түмэр	огторгой	уһан	уула	модон	хиш

Гарагай 2-го намарай эхин улаан Бишэн нарын сентябрийн 19 (хуушанай 22).

Улаагшан Үхэр, 6 сагаан мэнгын, шоройдо хуудалтай үдэр.

Бурханда зальбарха, хэшэг даллага абхуулха, лусууд ба тэнгэри тахиха, дасан хийд бодхохо, сан табиha, зурхай зураха, урлаха ухаанда һуралсаха, мал худалдаха, тангариг үгэхэ, наад тодхор дараха, угаал үйлэдэхэ, бэри буулгаха, нүүдэлдэ һайн. Байшан гэрэй һуури табиha, замда гараха, урлан бүтээхэ, дархалха, сэргэ хүдэлгэхэ, ном эхилэн соносохо, дэгэл үмдэхэ, эд, юмз үгэхэ, шарил шатаахада муу.

Хүнэй үһэ абабал, эдэс хоол, ундан элбэгээр олдохо.

Гарагай 3-да сентябрийн 20 (хуушанай 23).

Шара Бар, 5 шара мэнгын, түмэртэ хуудалтай үдэр.

Бурхан шүтээн, орон гэрээ арамнайла, лама болохо, ном номлохо, тангариг үгэхэ, модо отолхо, замда гараха, захиран тушаалай ажал хэхэ, шэнэ ноёниие табиha, худалдаа хэхэ, дайсаниие дараха, бэри буулгаха, хубсаһа эсхэхэ, тоосоо хэхэ, үзэл үзэхэ, сэргэ хүдэлгэхэ үйлэнүүдтэ һайн. Эм найруулха, түрэл садан бололсохо, ном эхилэн заалгаха, худаг малтаха, мал худалдаха, аралжаа хэхэ, хүүгэдые хүлдэ оруулха, газашань ябуулха сээртэй.

Хүнэй үһэ абая наань, эд бараан, эдэс хоол, ундан элбэгсэхэ.

Гарагай 4-дэ сентябрийн 21 (хуушанай 24).

Шарагшан Туулай, 4 ногоон мэнгын, огторгойдо хуудалтай үдэр.

Бурханда зальбарха, 8 лусууд тахиха, үгэлгүг үгэхэ, огторгойн үүдэ сахиha, гүрэм заһал хүүлэхэ, дасан хийдэй тахил заһаха, бэшэг зурхай зураха, ураг садан болохо, өөрын амидаралда туһатай ажал хэхэ, худалдаа хэхэ, ном заалгаха, ехэ хүндэ бараалхаха, замда гараха, анда нүхэд болохо, эм найруулха, хинаха, буянай үйлэ бүтээхэдэ һайн. Үбшэн эмнэжэ эхилхэ, дасан дуганай һуури табиha, гэр бүрихэ, нүүдэл хэхэ, нохой абаха, арамнай хэхэ, хубаг татаха, сэргэ хүдэлгэхэ, газар хахалхые тэбшэгты.

Хүнэй үһэ абабал, үбшэн, хамшаг хүрэхэ.

Гарагай 5-да сентябрийн 22 (хуушанай 25).

Сагаан Луу, 3 хүхэ мэнгын, уһанда хуудалтай үдэр.

Бурхан, лусууд тахиха, «Чавдор», «Уһан балин», «Лудор», «Лусын балин» үргэхэ, бэшэг зурхай зураха,

санаар олгохо, дасан шүтээн бодхохо, эрдэмдэ һураха, ном соносохо, номлохо, хэблэхэ, номын хурал байгуулха, эм найруулха, залаха, замда ябаха, модо тариха, хүрэнгэ эһэхэ, бэри буулгаха, түрэхэ, буянай үйлэ бүтээхэ, үзэл үзэхэ, тоосоо хэхэ, харюулга хэхэ, түмэрөөр урлахада һайн. Ехэ гол гаталха, загаһа бариха, тангариг үгэхэ, хүүргэ бариха, хубаг татаха, дайсаниие номгодхохо, онгосо, hala, модон тээрмэ урлаха, ханаха, төөнэхэ, газар малтахые хориглоно.

Хүнэй үһэ абая наа, нюдэнэй хараа муудаха.

Гарагай 6-да сентябрийн 23 (хуушанай 26).

Сагаагшан Могой, 2 хара мэнгын, уулада хуудалтай үдэр. Хутагын хурса үдэр.

Бурхан тахиха, номын үүдэндэ орохо, Очирпүрэвийн харюулга хэхэ, лама болохо, байшан гэрэй һуури табиha, гэр бүрихэ, мори, үхэр номгодхохо, газар хахалха, сэргэ хүдэлгэхэ, зээлээр абаха, эрдэмдэ һураха, шэнэ хубсаһа үмдэхэ, бэри буулгахада һайн. Эд, хүрэнгэ зээлээр үгэхэ, нүүдэл хэхэ, эм найруулха, модо отолхо, худалдаа хэхэ, заргалдаха, замда гараха, ехэ хэрэг үүдхэхэдэ тохиромжогүй.

Хүнэй үһэ абабал, зол жаргал оршохо.

Гарагай 7-до сентябрийн 24 (хуушанай 27).

Хара Морин, 1 сагаан мэнгын, модондо хуудалтай үдэр. Хутагын хурса үдэр.

Бурханда, лусуудта зальбарха, бурхан, тэнгэри, лусууд тахиха, угаал үйлэдэхэ, шэмэг зүүдхэл зүүхэ, модо тариха, һэсы гэр табиha, замда гараха, хүрэнгэ табиha, ехэ хүндэ тангариг үгэхэ, наһанай буян бүтээхэ, эд, мал абаха, худаг малтаха, модо хуулгахада һайн. Нялхые хүлдэ оруулха, газашань ябуулха, модо отолхо, байра бууса түбхинүүлхэ, мори худалдаха, анда бололсохо сээртэй, бэри буулгажа, хүргэ оруулжа болохогүй.

Хүнэй үһэ абая наа, амгалан байдалда һайн.

Гарагай 1-дэ сентябрийн 25 (хуушанай 28).

Харагшан Хонин, 9 улаан мэнгын, хийдэ хуудалтай үдэр.

Бурханда зальбарха, лама болохо, шарил уншаха, эм найруулха, эрдэм номдо хургаха, буянай үйлэ бүтээхэ, адууһа мал хургаха, хонинһоо ашаг шэмэ абаха, мал газашань үгэхэ, ажалшаниие абаха, хурим найр хэхэ, харюулга хэхэ, ногтуу галзууе номгодхохода һайн. Тэ-эрмэ бодхохо, хүн, мал ханаха, төөнэхэ, сэргэ хүдэлгэхэ, байшан гэрэй һуури табиha, шэнэ дэгэл эсхэхэ үйлэнүүдтэ харша.

Хүнэй үһэ абая наа, арсалдаа хэрүүл, тэмсэл болохо.

Бадма Шойдокович ШОЙДОКОВ

Бурядай арадай уран зохёолшо, Россиин Уран зохёолшодой холбооной гзшүүн, фронтовик, СССР-эй эрдэм һуралсалай отличник, Бурядай АССР-эй һургуулиин габыята багша, Алдар Солын III шатын, Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын Агууехэ дайнай I шатын, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденуудай кавалер Бадма Шойдокович Шойдоков 90 наһанайнгаа үндэр дабаан дээрэ ябатараа хүндэ үбшэндэ нэрбэгдэжэ, наһа бараба.

Бадма Шойдокович Шойдоков 1921 оной февралын 24-да Захааминой аймагай Далахай нютагай Мүльһэтэ газарта малша айлай бүлэдэ түрэнэн намтартай.

1930 ондо Утаата-Далахайн эхин һургуулида һуража, удаань Санагын долоон жэлэй һургуули дүүргэнэн байна. 1937 ондо Хяагтын багшанарай училишида ороод, 1940 ондо тэрэнэ амжалтатайгаар дүүргэнэн байгаа. Дайнай урда гээ хоёр жэлэй туршада Утаата-Далахайн эхин шатын һургуулида багшаар ажаллаад, 1940-1941 онуудай һуралсалай жэлдэ Шара-Азаргын эхин шатын һургуулида хүдэлмэрилөө һэн.

1941-1942 онуудай һуралсалай жэлэй туршада Дабатын эхин шатын һургуулиие даагшаар хүдэлөө. 1942 оной мартын 7-до Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда мордожо, 1942 оной декабрьһаа Калинин-ска фронтод 19-дэхи далайн-гвардейскэ бригадын бүридэлдэ оруулагдажа. 1943 оной хабар болотор фашистуудтай тулалдаа. 1943 оной зунһаа 119-дэхи гвардейскэ дивизин бүридэлдэ ябажа дайлагдахалда Старо-Русь, Великие Луки, Новосколыни-ки, Пустошко гэнэ хотонууд болон томо узловой станцинуудые сүлөөлзсөө.

1946 он болотор Краснокамск хотодо алба хээд, багша гэжэ хүнгэлэлтэтэйгөөр армиһаа табигдаад, майн 17-до нютагаа бусажа ерээ.

1946-1947 онуудай һуралсалай жэлдэ Дабатын эхин һургуулиие даагшаар хүдэлөө.

1960 ондо Бурядай гүрэнэй багшанарай дээдэ һургуули дүүргэнэн юм. Бадма

Шойдокович Шой- доков наһанайнгаа ехэнхи хубине залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ үнэн сэхээр зориулаа. Хамта дээрээ 50 жэлэй туршада һургуулида багшалаа.

1955 онһоо энэ һургуулидаа «Уран Дүшэ» гэнэн уран зохёолой бүлэг байгуулһан түүхэтэй. Эндэхээ урган гарагшадай тоодо Мэлс Самбуев, Фёдор Цыденжапов, Владимир Данжалов, Владимир Гомбоев, Николай Шабеев гэгшэд болоно. 1968 ондо аймагай «Уран Дүшэ» гэнэн уран зохёолой нэгдэлэй үндэһэ һуури табиһагдай нэгэн.

Бадма Шойдовойой зохёохы намтар 50-яад онуудһаа эхитэй. 1947 онһоо М.Пришвинэй «Лисичкин хлеб» гэжэ ангиуд тухай рассказыудай согсолбори, А.Голубевагай «Уржумай хүбүүн» гэнэн С.М.Кировэй эдир наһан тухай туужа бур-ад хэлэн дээрэ оршуулжа хэблүүлээ.

«Урогуудай һүүлдэ» (1956 он), «Эсэгын туһалагша» (1959 он) гэнэн үхибүүдтэ зориулагдаһан рассказыудай хоёр согсолбори, «Зэдэ голлой нэбшээн» гэнэн багшанар тухай туужа 1968 ондо «Байгал» журналда хэблэгдээ. Алдар Солын орденэй дүүрэн кавалер Б.М.Дамчиев тухай «Дархан соло» гэнэн туужа 1971 ондо, «Хилын харуулшан» гэнэн туужануудай суглуулбари 1987 ондо Бурядай номой хэблэлдэ барлагдан гараа. Хамта дээрээ Бадма Шойдокович 50 гаран зохёол бэшэжэ, ехэнхиные ном болгожо хэблүүлһэн юм. Дайн тухай гурбан томо романуудые (трилоги) – «Дайсанай ара талада», «Үхэл ба амидарал», «Тоогто нютаг» - бэшэһэн юм.

Багша, сэрэгшэ, зохёолшо байхаһаа гадна, Бадма Шойдокович 6 үхибүүдэй эсэгэ, тэдэнээ хүлын дүрөөдэ, гарын ганзагада хүргэжэ, бэрхээр хүмүүжүүлһэн. Бадма Шойдокович тухай дурскаал сэдхэлдэмнай мүнхэ.

И.М. Егоров, А.В. Дамдинов, В.Р. Булдаев, Т.Г. Цыбиков, Н.Н. Светозарова, С.А. Добрынин, И.А. Петрова, Б.Г. Бальжиров, М.Р. Чойбонов, А.Л. Ангараев, Д.О. Эрднеев, Г.Д. Дамбаев, М.Ж. Батонин, Б.С. Дугаров, Н.Д. Гармаева, Н.Ч. Шабеев, Б.Н. Жанчилов, Г.Х. Дашеева, Х.Д. Дампилова.

Бурядай арадай уран зохёолшо, Россиин Уран зохёолшодой холбооной гзшүүн, фронтовик, СССР-эй эрдэм һуралсалай отличник, Бурядай АССР-эй һургуулиин габыята багша, Алдар Солын III шатын, Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын Агууехэ дайнай I шатын, «Хүндэлэлэй Тэмдэгэй» орденуудай кавалер

Бадма Шойдокович Шойдоков

наһа бараһан ушараар Республикын ветерануудай Совет гүнзэгы шаналалаа түрэл гаралайнь, дүтын зондо мэдүүлнэ.

Бурядай арадай уран зохёолшо, Россиин Уран зохёолшодой холбооной гзшүүн, фронтовик, СССР-эй эрдэм һуралсалай отличник, Бурядай АССР-эй һургуулиин габыята багша, Алдар Солын III шатын, Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын Агууехэ дайнай I шатын, «Хүндэлэлэй Тэмдэгэй» орденуудай кавалер

Бадма Шойдокович Шойдоков

наһа бараһан ушараар «Хадата Захаамин» нютагайхидай Улаан-Үдэдхи эблэл гэр бүлэдэнь, түрэл гаралдань, дүтын зондо гүнзэгы шаналалаа мэдүүлнэ.

Хахасалгын ёһолол: сентябрийн 15-да үглөөнэй 11 сагһаа 13 саг болотор. Хаягын: ул.Толстого, дом 14 кв. 75.

Бурядай арадай уран зохёолшо, СССР-эй эрдэм һуралсалай отличник, Бурядай АССР-эй һургуулиин габыята багша, фронтовик

Бадма Шойдокович Шойдовойой

наһа бараһан ушараар Буряад Республикын Эрдэм һуралсалай министерство гэр бүлэдэнь, түрэл гаралдань гүнзэгы шаналалаа мэдүүлнэ.

 Буряад Үнэн Дүхэриг Учредители: Президент, Народный Хурал, Правительство Республики Бурятия Ген.директор-гл. редактор - Э.Д.ДАГБАЕВ Редактор - Г.Х.ДАШЕЕВА Редакционная коллегия: И.М.Егоров, П.Л.Носков, М.В. Калашников, И.В.Смоляк (Правительство РБ), А.С. Коренев, Ц.Б.Батуев, В.Р.Булдаев, Ц.Э.Доржиев (Народный Хурал РБ), А.В.Махачкеев (замгендиректора -руководитель редакций газет), Т.В.Самбялова (замгендиректора -руководитель специализированных изданий), Л.Г.Будаев (замгендиректора-директор по экономике и развитию), С.Б.Байминова (бильд- редактор), Н.Д.Бадмаринчинов, Л.В.Очирова, Д.Ц.Мархадаева, Б.В.Балданов, В.Д.Дамдинова.	Телефоны: 21-54-54 - приемная 21-33-61 - замгендиректора - руководитель редакций газет 21-68-08 - замгендиректора - руководитель специализированных изданий 21-55-97 - замгендиректора - директор по экономике и развитию 21-64-36 - редактор 21-33-61 - бильд-редактор 21-67-81 - выпускающий редактор 21-66-76 - производственный отдел 21-55-97 - отдел экономических проблем, отдел фотоиллюстраций 21-63-86 -отдел социально-политических проблем 21-54-93 -отдел гуманитарных проблем, отдел бурятского языка и перевода, отдел оперативной информации 21-35-95 - редакция журналов «Байгал» и «Байгал» 21-55-97 - редакция журнала «Морин Хуур», редакционно-издательский отдел 21-62-62 - реклама 21-60-91, 21-35-95, 21-50-52 - подписка и распространение Редакция принимает печатные рукописи. Рукописи и фото не рецензируются и не возвращаются. Автор несет ответственность за представленные материалы. За содержание объявлений редакция ответственности не несет. Все справки у рекламодателя.	АДРЕС: 670000, г. Улан-Удэ, ул. Каландаришвили, 23. ГУП «Издательский дом «Буряад үнэн». Учредитель - Правительство Республики Бурятия Газета набрана и сверстана в компьютерном центре Издательского дома «Буряад үнэн». Отпечатано с готовых диапозитивов в ОАО «Республиканская типография» тиражом 4000 экз. Объем 4 пл. Заказ №1389. 670000, г. Улан-Удэ, ул. Борсоева, 13. Подписана в печать 14.09.2011 в 16.00 - по графику: 14.09.2011 г. в 16.00 - фактически. Общий тираж изданий ИД «Буряад үнэн» - 17500 экз. Цена свободная.	Подписной индекс 73877 Газета зарегистрирована ФГУ «Восточно-Сибирское межрегиональное территориальное управление». Регистрационный №БОО79 e-mail: unen@mail.ru * Материалы на платной основе. ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ - каб. 1, 13 (1 этаж). Тел.: 21-62-62, тел./факс: 21-54-54
---	---	--	---

ПЯТОЕ
ЗАНЯТИЕ

Буряадаар хэлэжэ һурая

ОЗНАКОМЬТЕСЬ СО СЛЕДУЮЩИМИ СЛОВАМИ:

Эхэ орон - родина
тоонто - место рождения
баярлаха - радоваться
зааха - учить, обучать
түрэнэн нютаг - родимая сторона
хэлэн - язык
ород хэлэн - русский язык
хари хэлэн - иностранный язык
ойлгохо - понимать
хэлэхэ - говорить
мэдэхэ - знать
хөөрэлдэхэ - разговаривать

эльгээхэ - отправлять, посылать
сэбэр - красивый, чистый
суута - известный, знаменитый
хажуудань - рядом
хаана? - где?
һургуули - школа
нүхэр - друг, муж
хатаршан - танцор
түрэхэ - родиться
хэзээ? - когда?
хаанаһаа? - откуда?
Та хаанахибта? - Откуда вы родом?

ПРОСЛУШАЙТЕ,
КАК
ПРОИЗНОСЯТСЯ
ПО-БУРЯТСКИ
НАЗВАНИЯ
НЕКОТОРЫХ
НАСЕЛЕННЫХ
ПУНКТОВ
БУРЯТИИ

Ока- Аха
Баргузин - Баргажан
Бичура - Бэшүүр
Зайграево - Загарай
Джида - Зэдэ
Закаменск - Захаамин
Тунка - Түнхэн
Селенга - Сэлэнгэ
Мухоршибирь - Мухар-Шэбэр
Иволга - Ивалга
Кижинга - Хэжэнгэ
Курумкан - Хурамхаан
Кудара - Хүдэри
Кяхта - Хяагта
Еравна - Ярууна

СКАЖИТЕ, КТО ОТКУДА ПРИЕХАЛ:

Би
Даша
Сансара
Сэрэн
Аха
Бидэ
Туяна Оюуна хоёр
Аба
Булад бидэ хоёр

Хяагтаһаа
Яруунаһаа
Хэжэнгэһээ
Загарайһаа
Баргажанһаа
Ивалгаһаа
Бэшүүрһээ
Түнхэнһөө
Хурамхаанһаа

ерээ
ерээбди
ерээб

Л.НАМЖИЛОНОЙ
«Оюун түлхүүр»
номһоо.

ЭЖЭЛ ГАНСАМ ЕРЭЭРЭЙ

Дуу дуулая

Хүгжэмынь А. Андреевэй

Үгэнь Г.Чимитовэй

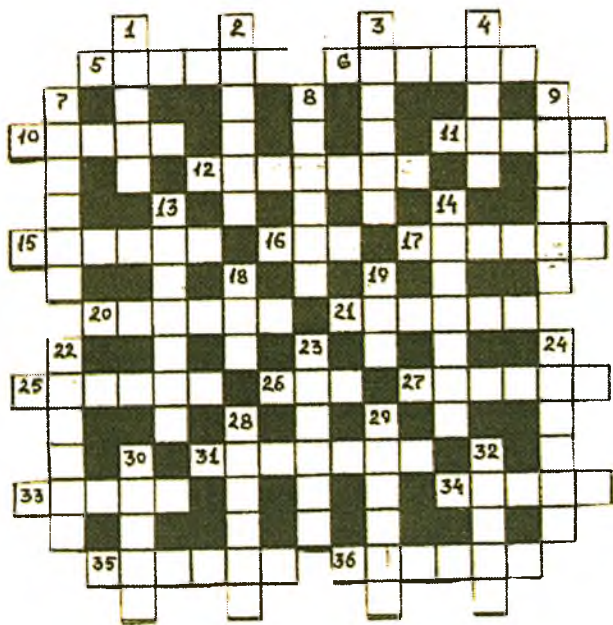
Урин хабартаа ганганалдан
Урда зүгһөө дуулдадаг,
Аажам оронойм дууша
шубууд
Айлшалхаа наашаа
шамдадаг.

Эбэрэн байһан зүрхыем
Эдэгээхээ ерээрэй.

Газаа намарай болоходо,
Ганганалдан дуулдадаг,
Буурал оронойм айлшан
шубууд
Бусаха тээшээ шамдадаг.

Дабталга.

Дабталга:
Эгээл энэ хирэдэ
Эжэл гансам ерээрэй.

КРОССВОРД

25. Мүр ганса, ...нэгэн.
26. ...дүршэл (эхир үгэ).
27. Элдэб гоёолто, хутага, хэтэ гэхэ мэты зүүгээд ябадаг мүнхэн ооһор.
31. Таба наһатай гүүн.
33. Галба газар долёобо (таабари).
34. Уран зохёолой нэгэ жанр.
35. ...могойн хэлэн хайхан
Гүнзэгы худагай уһан хайхан (хошоо үгэ).
36. Үбэлэй дулаан гэр, үбэлжөөн.

ДООШОО:

1. Хоёртой эрэ түлгэ.
2. Хоёр гараараа тэбэрхэдэ багтаху юумэн.
3. Пула табиһан һур
Дэмы табиһан ... (хошоо үгэ).
4. Хатаһан ногоон.
7. Маани, мүргэл.
8. ... тахяагаа һургаагүй юм. (зохёолһоо).
9. Малай гүзээн соохи үлтирһэн тэжээл.
13. Хүнэй һүр һүлдэ
14. Тобшын, шагтын бүтүү нүхэн.
18. ... торгон захагүй
Жэжэ һубһан нүхэгүй.
19. Хоёр хүлтэ хохимой толгой
22. Нимгэн-зузаан, нарин -? (ант.)
23. Дээрһээ 9-дехи хүсэнэг хара.
24. Үхэдэл, бооһолдой.
26. Мяхаша шубуун.
29. Шэрэмэл һээы.
30. Узуур ба ... (ород арадай онтохон).
32. Үлэжэ дуугаргадаг дун.

Эрдэни ДАРИБАЗАРОВ.

«ЭМЭ АЯЛГАНТАЙ ҮГЭНҮҮД»

ХАЖУУ ТЭЭШЭЭ:

5. Модо отолходо газартаа үлэнхэн хубинь.
6. Сэсэгэй тоорсогой набһаһан.
10. Хэрмэнэй зэргэ бээтэй ойн багахан амитан.
11. Дайда дэлхэйн үршөөһөн баялиг.
12. Аяга табасаа хадагалдаг амһарта.
15. «Шуната ...саг» И.Калашниковай роман.
16. Улааншаг үнгэтэй металл.
17. Шиигтэй газарта ургадаг үндэнэ сэсэггүй ургамал.
20. Аса туруутай хибэдэнэтэ амитан.
21. Хүнэй бээын нэгэ хуби.

Хажуу тээшээ: 1. Хэм. 3. Гуя. 5. Саг. 6. Уур. 8. Аха. 10. Аяг. 11. Хаб. 13. Айл. 15. Аба. 17. Уур. 18. Дуу. 20. Гай. 21. Шэг. 22. Яла. 23. Баа. 24. Эмэ. 26. Зан. 27. Ном. 29. Гам. 31. Эхэ. 33. Гэр. 34. Луу. 36. Уна. 38. Шор. 39. Ада. 40. Наг.

ЭНЭЭНЭЙ УРДАХИ «ДҮХЭРИГТЭ» ГАРАҢАН КРОССВОРДЫН ХАРИУ.

Дээрһээ доошоо: 1. Хүг. 2. Муу. 3. Гүр. 4. Яра. 5. Сэг. 7. Ута. 9. Ара. 10. Аза. 11. Хур. 12. Бүд. 14. Лай. 16. Аша. 17. Үгэ. 19. Уан. 20. Ган. 23. Бог. 25. Эрэ. 26. Зээ. 28. Мүр. 30. Мал. 32. Хүн. 33. Гар. 35. Ула. 36. Уна. 37. Аян. 38. Шог.

Хажуу тээшээ: 1. Хэм. 3. Гуя. 5. Саг. 6. Уур. 8. Аха. 10. Аяг. 11. Хаб. 13. Айл. 15. Аба. 17. Уур. 18. Дуу. 20. Гай. 21. Шэг. 22. Яла. 23. Баа. 24. Эмэ. 26. Зан. 27. Ном. 29. Гам. 31. Эхэ. 33. Гэр. 34. Луу. 36. Уна. 38. Шор. 39. Ада. 40. Наг.

Иймэ аргаар хони хаана харууһалдаг бэ?
Тайлбаринь - удаадахи дугаарта.

БУРЯД
ЗОНОЙ
НААДАНУУД

ЗҮҮН
ЗҮГЭЙ
ЗҮНТЭЙХЭН
ЗҮГЫ

Хоргодолсоон - модо обоолһон хүн тэрэнһээ холо ошонгүйхэн, хоргодогшодые бэдэрдэг. Хэрбээ бэдэрэгшын холо ошоо хаа, хоргодогшодой нэгэн хэмээхэн гүйжэ ерээд, хабтагайн сүлөө үзүүр дээрэ таһа дэбһэдэг. Хоргодолсоон олон янза байдаг (Г. Дашабылов).

Һээр шаалга - урдань һээр эрэшүүл улаан гараараа шаадаг байһан юм (переламывание отростка хребтовой кости позвоночника).

Үхэрэй гү, али сарай, мүн

тэмээнэйшые һээр хоёр шэхгүй байха ёһотой. Нэгэ гартаа һээр баряад, нүгөө нюдаргаараа уулзуулжа сохидог. Эндэ дүршэл хэрэгтэй байгаа: эршэтэйгээр сохиходо, ямаршые һээр тэнсэнгүй хухардаг һэн. Дүй дүршэлөөр баян хүнүүд һээрые ара нюргандаа баряад шаадаг байгаа.

Эдээнэй гэртэ һээр шаалган болохонь гэлсэбэ. (Г. Ленхобоев).

Даам - 64 сагаан ба хара дүрбэлжэнһөө бүридһэн хюлгэ дээрэ бэе бээдээ адлиханууд сагаан, хара «хүбүүдые» (түхэрээнүүдые) табижа наадаг наадан ба тэрэнэй хэрэгсэл; дойбод сохихо (шашки). Даам табилга.

С.БАБУЕВ,
Ц.БАЛЬЖИНИМАЕВ.

(Үргэлжлэлэнь хожом гараха).

ТАБАН ХУРГАН

Үгэнь Г. ЧИМИТОВЭЙ. Хүгжэмынь С. МАНЖИГЕЕВЭЙ.

Жаахан бидэ хамтадаа
Жарган, сэнгэн
нааданабди.
Эрхы томо хурганһаа
Эхи абан тоолонобди:

«Барбаадай,
Батан Туулай,
Тоохон Тобшо,
Толи Байса,
Бишыхан Шэгшүүдэй!»

«Барбаадай,
Батан Туулай,
Тоохон Тобшо,
Толи Байса,
Бишыхан Шэгшүүдэй!»

Хэрэг ажал хэхэдээ,
Хэмгүй уран манай гарай
Табан сэбэр хурганууд
Таатай зохид нэрэтэйл даа:

Тоомтой жаахан бидэнэр
Тоо, бэшэгтэ һуранабди.
Табан хурган тухайгаа
Танил дуугаа дууланабди:

«Барбаадай,
Батан Туулай,
Тоохон Тобшо,
Толи Байса,
Бишыхан Шэгшүүдэй!»